

FEJÉR MEGYEI
KÖNYVTÁROS

XXXI. ÉVFOLYAM
1991/2

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

XXXI. évfolyam

1991. 2. szám

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

TARTALOM

- NAGY KÁROLY Az önkormányzatokat segítő könyvtárak
Egy információközvetítő szolgáltatásról 3
- HEGEDŰS ÉVA Könyvtári propaganda a helyi újságokban 13
- ÜVEGESNÉ
HORNYÁK MÁRIA Megyénk könyvtártörténete
és a Fejér Megyei Könyvtáros 25
- CHILLA SZILVIA A könyvtár mint kommunikációs központ
Tíz éves a martonvásári ÁMK könyvtára 35
- L á t t u k , o l v a s t u k 43
- Vakációs programok a csákvári
könyvtárban /Ugrits Margit/
Környezetvédő tábor Dunaújvárosban
/Péter Éva/
Könyvtáralapítás Kolozsvárott
/Erdős Erzsébet/
Túlteljesített akarat /Kleinné/
- K ö n y v j e l z ő /Komlói József/ 51
- T á j é k o z ó d á s /Mikola Katalin/ 57
- K ö v e k , s z í n e k , e m b e r e k 65
- ÜVEGESNÉ
HORNYÁK MÁRIA Fejér megye magánkönyvtárai 1885-ben
Adalékok egy martonvásári olvasókör
képéhez (1896)
Hajdanvolt népkönyvtárak, olvasókörök,
egyesületek könyvei az MTA Mezőgazdasági
Kutatóintézetének könyvtárában
- H u m o r /Tóthné Szemes Erzsébet/ 72
- K r ó n i k a 1991. június 16. - december 15. 75
- Egyesületi hírek

**Fejér Megyei
Könyvtáros**

**Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója**

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság

Felelős szerkesztő:

Hegedűs Éva

KIADJA

**a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár,
Székesfehérvár,
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 12-684
Telex: 21351
Felelős kiadó:
Escher Ilona**

KÉSZÜLT

**a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
szedésével
ALBA REGIA RT
nyomdaüzemében
300 példányban
Székesfehérvár**

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

CHILLA SZILVIA, a martonvásári ÁMK könyvtárvezetője; ERDŐS ERZSÉBET, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár csoportvezetője; HEGEDŰS ÉVA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezetője; KLEINNÉ DR. HORVATH MAGDOLNA, a móri Radó Antal Városi Könyvtár igazgatója; KOMLÓSI JÓZSEF, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetője; MIKOLA KATALIN, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetője; NAGY KÁROLY, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; PÉTER ÉVA, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár csoportvezetője; TÓTHNE SZEMES ERZSÉBET, a Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtárának munkatársa; UGRITS MARGIT, a csákvári nagyközségi könyvtár vezetője; ÜVEGESNÉ DR. HORNYAK MÁRIA, az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézet szakkönyvtárának vezetője.

I S S N 0139-2115

E számunkban közölt fotókat Hegedűs Éva (50. lap) és Zab Antal Jenő (64. lap) készítette.

A borítón Dési Huber István Olvasó lány című művének reprodukciója

Az önkormányzatokat segítő könyvtárak

EGY INFORMÁCIÓKÖZVETÍTŐ SZOLGÁLTATÁSRÓL

A helyhatósági választásokat követően alakult önkormányzatokkal 1990 őszén a magyar közigazgatás és a helyi társadalom újszerű szervezetei jöttek létre. A települési és a megyei önkormányzatok egyrészt más feladatokra szerveződtek mint amelyeket a tanácsok elláttak, másrészt esetenként államigazgatási ismeretekkel kevésbé rendelkező emberek kerültek a testületekbe. Munkájukhoz nemcsak a funkcionálást szabályozó törvények, hanem a tevékenység mindennapi ügyeiben eligazító tudnivalóik is hiányoztak.

Mit tettek ebben a helyzetben a könyvtárak, „a demokrácia gyakorlásához szükséges közéleti információk letéteményesei”?

Az elmúlt másfél év könyvtári szaksajtójában olvasható legtöbb cikk szerint a könyvtárosok aggódva fürkészték az új gazda intézményükkel kapcsolatos vonzalmát, szakértelmét, támogatási kedvét. Az írások az önkormányzatok felelősségét hangsúlyozták, kötelezettségeikre hívták fel a figyelmet; tehát elsősorban arról szóltak, hogy mit kérnek az önkormányzatoktól, és arról csak elvétve, hogy a könyvtárak alapfeladatukból adódóan információközvetítő lehetőségeikkel miként segíthetik munkájukat az optimális döntések meghozatalában. Ismereteink szerint a megye közművelődési könyvtáraiban azért az utóbbi ügyben is született több olyan hasznos kezdeményezés, amelyet érdemes összegyűjteni és közreadni. Gondolunk itt a választási időszakban szervezett fórumokra, a helyi újságok megjelentetéséhez nyújtott segítségre, a könyvtárosok testületi tagságából kínálkozó lehetőségekre, az önkormányzatok és bizottságaik szakirodalommal való ellátására, előterjesztéseik, határozataik nyilvánosságának biztosítására.

A móri Radó Antal Városi Könyvtárban például fontosnak tartják annak tudatosítását, hogy az önkormányzati ülések jegyzőkönyvei föllapozhatók az intézmény olvasótermében. Kleinné dr. Horváth Magdolna igazgatónő szerint az olvasók főleg a helyiadó-kivetések, a szociális és a lakásügyek, a különböző pályázatok iránt érdeklődnek, de az sem ritka, hogy a képviselők kérnek az anyagokról fénymásolatot, vagy a hozzájuk kapcsolódó közlönyöket, jogszabályokat. A könyvtárba nem járó testületi tagokkal az évente többször megjelenő „rendkívüli” Móri Könyvtári (Hír)Levél küldésével tartanak kapcsolatot.

A választások előtt a gárdonyi városi könyvtárban alakult meg a Pátria Egyesület, melynek négy képviselője került

az önkormányzatba, közülük három a kulturális bizottságba. A testületek dokumentumai a könyvtárban megtalálhatóak, ezt az önkormányzat szervezeti és működési szabályzata is rögzíti. Az intézmény ad otthont a helyi közélet egyik fontos hírforrása, a Gárdonyi Lap szerkesztőségének. Klausz Gábor igazgató tagja a városi önkormányzatnak, ahol intézménye dokumentációs tevékenységét (pl. helyismereti sajtófigyelést, a korábbi tanács határozatait, a döntésekhez szükséges egyéb "összegereblyézett" adatokat) személyes részvételével is tudja szolgáltatni.

Az eseti példák sorolása helyett a következőkben - a teljesség igénye nélkül - a megyei könyvtár tevékenységével foglalkozunk.

A V ö r ö s m e r t y M i h á l y M e g y e i K ö n y v t á r é s a z ö n k o r m á n y z a t o k

Az intézmény megyei módszertani feladatából következően és a szakma érdekeit képviselve a tanácsrendszerben is folyamatos kapcsolatot tartott a könyvtárfelelősökkel. A helyhatósági választások után ez a munka kiszélesedett. Úgy gondoltuk, hogy nem lehetünk kívülálló szemlélői az eseményeknek, még akkor sem, ha akadt olyan tanácselnökből lett polgármester, aki mindezt az "ég a talpuk alatt a talaj" minősítéssel jutalmazta.

A választások idején - mint részben városi intézmény - igyekeztünk székesfehérvár közéletének egyik "dolgozó szobájává" válni, a szóróanyagok, ismertető ajánló polcra kerültek az olvasóteremben, ahol a körzet jelöltjei is bemutatkoztak választóiknak. A megyei és a megyei városi önkormányzat határozatait, jegyzőkönyveit rendszeresen megkapjuk, folyamatosan olvasóink előtárjuk.

Me gy é n k p o l g á r m e s t e r e i t a m e g v á l a s z t á s u k a t k ö v e t ő h ó n a p b a n k e r e s t ü k m e g e l s ő l e v e l ű n k k e l, a m e l y b e n t é r i t é s m e n t e s s z o l g á l t a t á s k é n t f e l a j á n l o t t u k, h o g y h a v o n t a r ö v i d i s m e r t e t é s s e l e l l á t o t t i r o d a l o m j e g y z é k e t k ü l d ű n k a m a g y a r n a p i -, h e t i -, é s h a v i l a p o k b a n m e g j e l e n ő ö n k o r m á n y z a t o k r ó l s z ó l ó i r o d a l o m r ó l.

A december elején írt levélben a **megyei módszertani központi** szerepkörünkből adódó lehetőségeinket vázoltuk. Településenként helyzetértékelést készítettünk és mellékelünk az adott könyvtárról, megfogalmazva szakmai javaslatainkat és felkínálva további segítségünket.

Ez év januárjában - a kötelezpéldány-szolgáltatással kapcsolatos rendeletre "finoman" hivatkozva - azokat a helyi kiadású lapokat mutattuk be levelünkben, amelyek a megyei könyvtár olvasótermében az olvasók rendelkezésére állnak. A következő hónapban már köszönetünket fejezhettük ki azért, hogy szíves támogatásukkal a helyi önkormányzatok által kiadott sajtótermékeink megháromszorozódtak, és csaknem mindegyik megtalálható gyűjteményünkben.

Márciusban az előfizetett országos hivatalos közlönyökre és a használatukkal összefüggő információs lehetőségeinkre hívtuk fel a polgármesterek figyelmét.

Áprilistól a szociálpolitikával kapcsolatos fontosabb írásokról szóló negyedévenkénti annotált tájékoztatóval bővítettük szolgáltatásainkat, amelyeket a megyében működő családsegítő központok vezetőinek is megküldtünk.

Arra törekedtünk tehát, hogy a rendszeressé vált irodalomjegyzékek mellett hónapról-hónapra a továbbiakban is olyan újabb kínálatot fogalmazzunk meg a levelünkben (helyismereti gyűjtemény, másolási lehetőségek, stb.) amelyek hivatásunknak megfelelően egyrészt hasznos ismeretekkel járulnak hozzá az első lépéseiket megtevéő önkormányzatok és hivatalaik működésének eredményességéhez, másrészt felhívják a figyelmet a könyvtárak sajátos, mással nem helyettesíthető szerepére.

A megyei könyvtár és az önkormányzatok közötti kapcsolat természetesen jóval szélesebb annál, mint amit ez a másfél évre visszatekintő összegzés felölel. Szólni kellene a napi gyakorlatban létező személyes megbeszélésekről, fejlesztési, szakmai orientációkról, kölcsönös konzultációkról, testületek előtti beszámolókról, de terjedelmi korlátok miatt elsősorban a könyvtár információközvetítési lehetőségeire szorítkozunk.

I r o d a l o m v á l o g a t á s - a m ó d s z e r k é r d é s e

Az önkormányzatok működését segítő információs munkánk gerincét az az átlag 30-35 címet tartalmazó, pár soros ismertetéssel ellátott válogatás adta, amit általában 15-e körül postáztunk a polgármestereknek az előző hónapban megjelent írásokból. A munka során hat országos napilapot figyeltünk (a bulvárlapok kimaradtak), amelyet a saját és a szomszédos megyék hét napilapja egészített ki. A heti újságok száma a húszat, a havi folyóiratoké a hatvanat közelítette.

Az irodalomjegyzék összeállítása egy bizonyos fajta jártasságot föltételezett a közigazgatási szakmában, ismerni kellett hozzá az önkormányzatok feladat- és hatáskörét, a megyét, az adott települések sajátosságait, esetenként a polgármestereket is, akiknek elsősorban készült. Szükség volt a szakirodalmi tájékozottságra, hiszen az önkormányzatokról szóló publikációk a direkt szaklapok (Magyar Közigazgatás, Comitatus) mellett a társadalomtudományi kiadványok széles területén szóródtak, néha más profilú újságokban (Élet és Tudomány) is megjelentek. A bibliográfiai leírásnál pedig figyelembe kellett venni, hogy az összeállítás nem könyvtárosoknak készül.

Tisztázni kellett, hogy a havonta megjelenő ötven-hatvan címből mi kerüljön be a válogatásba. Kimaradtak a fővárossal, a más megyék egyedi eseményeivel, ügyeivel kapcsolatos írások, a témát érintő országgyűlési, közgyűlési tudósítások. Belekerültek a működésüket szabályozó alaptörvények, törvényértelmezések, az elvi és gyakorlati útmutatóként szolgáló tanulmányok és az olyan konkrét helyzetjelentések, beszámolók, amelyekből több települést érintő, általánosítható következtetéseket lehetett levonni.

Az önkormányzatok működésében és a szakirodalomban egyaránt gyakori volt a bizonytalanság a közélet adott körülményei miatt (törvények hiánya, a kormány és a helyi hatalom ellentéte, pártszempontok érvényesítése, stb.), amely nehezítette a válogatást. Előfordult, hogy egy-egy a megyében fölerősödő problémára késett a szakirodalmi visszhang,

illetve a máshol már a csúcspontra jutott konfliktusok hulláma később ért el hozzánk. Az önkormányzat, mint érzékeny társadalmi töltetű tényező több esetben éles politikai csatározások cél-táblájává vált, ezért a tallózás során szem előtt kellett tartani a pártsemlegességet, a szélsőséges megnyilvánulások kerülését. Az irodalomajánlás a manipulálás lehetőségét is magában rejtette, amellyel nem volt szabad visszaélni.

Havi tájékoztatónkban gyakran utaltunk átvehető jó módszerekre, vagy kudarcba fúló, elkerülhető próbálkozásokra azt remélve, hogy a cikkeket elolvasóknak nem kell „újra kitalálni” alkalmazható eljárásokat és megkímélhetik magukat a zsákutcáktól.

Gondot jelentett a figyelt lapok megszűnése, újak indulása, szüneteltetése, késése. Csak a megyei könyvtárban föllelhető újságok cikkeit lajstromoztuk, így az írások gyorsan és könnyen elérhetőek voltak az érdeklődők számára.

Az irodalomválogatás felhasználására több lehetőséget látnunk. Arra gondoltunk, ha a közbevevőnek havonta csak annyi ideje van, hogy végigolvassa a jegyzőket, akkor is következtethet a legfontosabb problémákra, hiszen az ismertetések is nyújtanak egy bizonyos orientációt az önkormányzati, közéleti események megítélésére. Feltételeztük, hogy a hivatalában megtalálható újságokban utánanézhethet az olyan írásoknak, amelyek elkerülték a figyelmét, illetve a helyi könyvtárban is tájékozódhat. Biztosítottuk valamennyi cikkről a másolás lehetőségét, amelyet kérés esetén térítés ellenében (5 Ft/oldal) postafordultával megküldtünk. A másfél év összegyűjtött anyaga - megítélésünk szerint - a később napirendre kerülő témák kapcsán visszakeresésre is alkalmassá teszi a válogatást (pl. ha 1992-ben helyi adót kívánnak kivetni), vagy eligazítást ad a bármikor fölmerülő jogszabályértelmezésekhez, illetve a regisztrált adott tematikus számok az egyes szakterületek részletesebb megismerését kínálják.

Megkerülhetetlen metodikai kérdés - főleg a munkaidő-ráfördítés miatt -, hogy a megyei könyvtár egy ilyen szakirodalmi tájékoztató során tudja-e közvetíteni az országos információs központok szolgáltatásait, vagy arra kényszerül, hogy a feltárást saját erejére támaszkodva végezze. A kérdés megválaszolásához három dokumentációs forrás vehető figyelembe.

A Magyar Nemzeti Bibliográfia Iőszaki Kiadványok Repertóriumja egyrészt csak a legfontosabb írásokat tartalmazza, másrészt kb. két és fél hónapos késéssel közli az irodalmat. (A decemberi füzet december 10-én érkezett a könyvtárba, az anyaga gyűjtését szeptember 30-án zárták.)

A KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat Aktuális Információk című hasznos havi tájékoztatója óriási előnye, hogy a feltárt cikkeket egy-két soros magyarzó szöveggel annotálja, viszont a témával foglalkozó újságok közül kevesebbet figyel, szempontjai általánosabbak, és többnyire a válogatásunk postázása idején, tehát késve kapjuk meg. A benne szereplő havi tizenöt-hús önkormányzatokról szóló címből négy-öt kerül be az ajánlásunkba. A kimaradók a fővárosról, vagy távolabbi megyék egyedi érvényű eseményeiről szólnak.

Figyelemre méltó az Országgyűlési Könyvtár floppy-diszkes

politikai sajtódokumentációs szolgáltatása, a PRESSDOK. Havi információit a Micro-ISIS programmal dolgozva kumulált adatbázisban tároljuk. Míg az előző kiadványoknál a dokumentált tételeket papíron kapjuk, itt a lekérdezés számítógépen történik. A figyelt napi-, hetilapok és folyóiratok száma lényegesen meghaladja a mi lehetőségeinket, viszont egy-egy tétel csupán a legfontosabb adatokat tartalmazza (forrásadatok, szerző, cím, a tartalomra utaló deskriptorlánc, témakód), és többnyire ehhez is későn jutunk hozzá. A havi átlagban ötven körüli érintett címadatáról mindössze ötöt-hatot használunk, a kimaradók zöme az országos napilapokban (és a bulvárlapokban) megjelenő híradás.

A felsorolt problémák ellenére valószínű, hogy a hatékonyabb munkaidő-kihasználás érdekében a jövőben ezekre a központi dokumentációkra - esetleg a szolgáltatásunk szempontjainak átalakításával - jobban fogunk támaszkodni. Mindezt az is lehetővé teszi, hogy az önkormányzatok az elmúlt másfél év alatt munkamódszereiket, tömegkapcsolataikat, működési mechanizmusukat illetően túljutottak a kezdő lépések megpróbáltatásain.

I r o d a l o m a j á n l á s - t a r t a l m i m e g - k ö z e l í t é s

Az első válogatást 1990 novemberében küldtük, és a július - október közötti időszak cikkeit tartalmazta. Kezdő tétele az 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról, amelyet - a szerzők betűrendjében - számos vitázó írás követ. A törvénykezést, az önkormányzatok létrejöttét megelőző és követő hónap híradásai különösen fontosak, hiszen az új helyi hatalmi szervezet születését dokumentálják. Foglalkoznak a tanácstestületek és az önkormányzatok összehasonlításával, a pártokhoz és a parlamenthez való viszonyukkal. A kormányzástörténeti visszatekintések és a nyugat-európai példák idézése mellett már ebben az időben föltűnnek jelzésszerűen a később kibontakozó konfliktus-források: kapcsolatuk a megyei szintű közigazgatással, gazdálkodási, tulajdonlási esélyeik. Az egyes szakterületeken belül a bűnmegelezéssel és a művelődésirányítással kapcsolatos felelősségük kap nagyobb hangsúlyt. A válogatott cikkek zöme - mivel három hónap termése összegződik - a vezető társadalomtudományi folyóiratokban látott napvilágot, a napi- és a hetilapokban megjelenők száma kevesebb.

A n o v e m b e r i válogatás magas tétel száma (53) azt mutatja, hogy széleskörű társadalmi figyelem kíséri a létrejött önkormányzatok munkáját. Míg a heti és havi újságokban található tanulmányok mennyisége alig haladja meg a tízet, addig a napilapok negyven beválogatott cikke a hétköznapiabb gondjaik, aktualitásaik iránti érdeklődés növekedését érzékelteti. Magyarázható ez mással is, azzal, hogy igazán hasznosítható, munkájukat összegző írások működésük rövid ideje miatt még nem születhettek, és a segítő szándékú, szakmai iránymutatások terén is nagy a bizonytalanság. A tanulmányok történeti, vagy modelleket vázoló elvi megközelítése elsősorban a szemléletformálást, és kevésbé a gyakorlati feladatellátást segíti. A napilapok beszámolóit viszont a mű-

ködésük olyan korai csapdáira, problémás helyzeteire hívják fel a figyelmet, mint a „viharos” polgármester-választást követő leköszönések, a megüresedő jegyzői álláshelyek, bérproblémák, kiszolgáltatott helyzetű szakapparátusok. Biztató hírek is akadnak: szerveződnek a különböző szintű és helyzetű önkormányzatok érdekvédelmi szervezetei, indulnak a tisztségviselők felkészítését szolgáló képzések. Az országos és a megyei napilapok helyzet-elemzéseikkel polarizálódás nélküli, objektív képet igyekeznek rajzolni, pozitívumokra, negatívumokra egyaránt utalnak, bár egy-egy napihír a pártpolitikai szempontok túlzott érvényesítésének és a helyi adózás gondjainak a súlyosbodását is előrevetíti.

D e c e m b e r b e n már kevesebb számú írás jelenik meg az önkormányzatokról. Továbbra is a napilapok cikkei vezetnek, de szaporodnak a gyakorlati tapasztalatokról szóló összegzések is. Gyakori az interjú közigazgatási szakértőkkel, politológusokkal, akik képesek a kialakult helyzet szintézisére és a további feladatok meghatározására.

A társadalomtudományi folyóiratok 1991. j-a n u á r i számai tudományos alapossággal az önkormányzatok gazdálkodását és a rendszerváltásban betöltött szerepét elemzik. Az országos napilapokban a vitacikkek, és az egy-egy témát részletesebben körüljáró gyakorlathól vett példákkal magyarázó írások száma nő, mint a helyi adók bevezetéséről, vagy a megyei közgyűlések tenni-valóiról szólók. Főlerősödnek a szociálpolitikáért, az oktatás-ügyért, a gyermekvédelemért, a kultúráért aggódó hangok, mindez a megyei lapunk kiugróan magas számú publikációiban is tükröződik.

A f e b r u á r i szakmai folyóiratok az önkormányzatok működési mechanizmusához nyújtanak segítséget jól használható írásaikkal. (Szervezeti szabályzat, gazdálkodás, gazdasági háttér, közigazgatási ellenőrzési funkció, önkormányzati rendeletalkotás, stb.) Szemben az eddigi hónapok eltérő mennyiségű híradásaival az országos napilapokban arányosabban szóródnak a cikkek. Változást jelent az is, hogy a hetilapok - amelyek alig foglalkoztak az önkormányzatokkal - folyamatosan kezdenek publikálni, illetve az önkormányzatokról tájékoztató rovatokat nyitnak. A cikkek zöme valamennyi újságban az önkormányzati feladatok és a lehetőségek ellentmondásait fogalmazza meg, szóba kerülnek a jogszabályi feltételek, a hozzáértő szakemberek hiánya, a kormányzat önkormányzatokat korlátozó intézkedése, a pártérdekek káros befolyása, a kusza tulajdonosi viszonyrendszer, a helyiadó-konstrukció alkalmatlansága. Több helyen olvashatunk a vidéki színházigazgatói pályázatok vitatható elbírálásáról. Az is kiderül, hogy az önkormányzatok szövetségesei keveset tudnak tenni érdekeik érvényesítésében. Az apparátusban dolgozók a köztisztviselők jogállásáról szóló törvény elfogadását sürgetik.

A m á r c i u s i témák közül a földművelésügyi hivatalok szervezésével és a tisztiorvosi szolgálat létrehozásával foglalkozó cikkek emelkednek ki. Az önkormányzatok működési lehetőségeiről festett kép egyre sötétebb, többen bírálják az önkormányzati törvényt és a közigazgatási rendszerváltás irányát. A szakmai felelősség és a jogszabályismeret hiánya a törvénysértő döntéseket szaporítja. A tanulmányok a helyi, a megyei városi, és a megyei önkormányzatok egymáshoz való viszonya rendezéséhez és

gazdálkodási lehetőségeik feltárásához igyekeznek segítséget adni.

Áprilisban az önkormányzatok várható intézményfenntartó gondjairól, az iskolák, óvodák, művelődési házak veszélybe kerüléséről olvashatunk. Érdekes tanulmány sorozat indul a törvényelőkészítés során elhangzott viták és az önkormányzatok működési tapasztalatainak összevetéséről. A tulajdonlás bizonytalanságai a napi, heti és havilapokban egyaránt megjelennek. Megfigyelhető, hogy az újságírók egy része már mint a téma „állandó szakértője” visszatérően ír az önkormányzatokról.

A május i válogatás több írása a köztársasági megbízotti hivatalok működésének tapasztalatairól szól, köztársasági megbízottak véleményezik az önkormányzatok munkáját, értékelik törvényességi tevékenységüket. A művelődési ágazat problémái mellett további területek (idegenforgalom, egészségügy, rendőrség) működési gondjai kerülnek előtérbe. A helyi adók kivetésének kérdése szintén központi problémává válik, bevezetésükről adónemenként gyakorlati példákkal tűzdelt részletes magyarázatokat olvashatunk. Cikkek vitatják, hogy vállalkozó, vagy szolgáltató típusú önkormányzatokra van szükség, és értékelő írások jelennek meg az első polgármester-képző tanfolyamokról.

A június i lapokban indul a megyei és a megyei jogú városi önkormányzatok kezdődő háborúja a megyei intézmények tulajdonlásáért, miközben az ezen intézmények kritikus költségvetési helyzetéről, a szolgáltatásaik beszűküléséről szóló írások száma is szaporodik. Olvashatunk még életképtelenné váló kistelepülésekről, helyiadó-kivetések kedvezőtlen tapasztalatairól, leköszönő polgármesterekről. Szinte valamennyi újság a települési önkormányzatok működési nehézségeiről, kiszolgáltatott helyzetéről tudósít. A szakfolyóiratok tanulmányai az egyes önkormányzati hatáskörök és jogkörök magyarázatával foglalkoznak. Születik a gyakorlati segítségadás szándékával íródó mű is (pl. a kisvárosi önkormányzatok szervezeti, működési szabályzata elkészítéséhez), de a jogszabályok hiánya és a konkrét napi tevékenység ismerete nélkül túlzottan elvi, formai megközelítésű.

Júliusban a hatásköri törvény érvénybe lépése kapcsán - a napilapokban és szakfolyóiratokban egyformán - több írás jelenik meg az önkormányzatok és a civil társadalom érdekérvényesítő viszonyáról, a helyi politika és a regionalizálás közötti feszültségekről. A beszámolók szerint az önkormányzati fórumok, szövetségek az ellentmondások feltárására törekszenek, és szaporodnak az egyes megyehatárokon belüli önkormányzati társulások. Figyelemre méltó az a hat részből álló, megyei lapban megjelent sorozat, amely a Veszprém megye és a Veszprém Megyei Jogú Város önkormányzatai közötti konfliktushelyzetet elemezve utal a megyei közművelődési, közgyűjtésügyi, művészeti és ifjúsági intézmények működésképtelenné válásának várható folyamataira. Érdekesége a hónapnak, hogy egy **kormányhoz** közelálló országos napilap a hirtelen megnövekedett számú cikkeiben - szemben az összes megjelenő újság és az előző két hónapban publikált, realitásokat jobban figyelembe vevő saját véleményével - az önkormányzatok tehe-

tetlenségét, szakértelmének hiányát, vállalkozásellenességét hangsúlyozza, szerinte ugyanis a kormánytól várják a pénzt, holott a meglévő vagyonunkkal kellene jobban gazdálkodniuk.

A u g u s z t u s b a n a figyelem elsősorban a falvak és a kistelepülések problémáira irányul. A tudósítások és a tanulmányok anyagi forrásaik apadásáról, válságos helyzetükről rajzolnak képet, amelyet a körjegyzőségek működésének növekvő gondjai súlyosbítanak. Gyakori téma a megyei szintű közigazgatás rendezetlensége a hatásköri törvény hiányosságai és a dekoncentrált szervek megjelenésének tervezett koncepciója miatt. A Győri Tanulmányok című kiadvány első számát az önkormányzatoknak szenteli, különös értéke az a válogatott bibliográfia, amely a helyi önkormányzatok és a közigazgatás 1865 és 1990 közötti magyar irodalmát tárja fel.

S z e p t e m b e r b e n két főbb problémakör említhető. Az egyik - a tanévkezdés apropóján - az iskolák gondjait vizsgálja, és az önkormányzatok iskolafenntartó teherbírásával, az igazgatóválasztások tapasztalataival, a tankönyv-vásárláshoz nyújtott segélyekkel foglalkozik. A másik fontos téma - a költségvetés fél éves teljesítésének értékelése alapján - pénzügyi kondícióik, gazdálkodásuk megítélése, az önkormányzati tulajdon kérdése, a vagyonátadó bizottságok szerepe és a központi céltámogatások elbírálásának ellentmondásai.

O k t ó b e r b e n több cikk az önkormányzatok egy éves működését összegzi. Az érdekelt szervek (pl. köztársasági megbízotti hivatal) mellett az SZDSZ és az MSZP értékeli tevékenységüket. A Szonda-Ipsos Közvélemény-kutató Intézet vizsgálatáról beszámoló cikksorozat szintén ezt a célt szolgálja. Ebben a hónapban több régió és több megye polgármestereinek összejövetelére kerül sor, a megyei és a megyei jogú városi önkormányzatok szövetségei is tanácskoznak, helyzetük javítása érdekében állásfoglalásokat, nyilatkozatokat fogadnak el. A költségvetési támogatásuk, vállalkozási lehetőségeik alakulása szintén kiemelt témaként szerepel. A Házi Jogtanácsadó az önkormányzatoknak történő vagyonátadáshoz nyújt részletes útmutatót.

A n o v e m b e r i válogatásban a különböző szintű és nagyságrendű önkormányzatok hatásköreinek térbeli és településhálózati szerveződéséről, a feladatok - önkormányzati vezetők szerinti - fontossági sorrendjéről, a településfejlesztési szerepek összehangolásáról olvashatunk. Tájékozódhatunk hivatalaik szervezeti, működési rendjéről, az új köztisztviselői eszményképről. Több cikk a tervezett területi oktatási központok létjogosultságát vitatja.

A fenti tallózásból kitűnik, hogy a hónapról-hónapra új tartalmi elemekkel bővülő válogatás azokat a folyamatokat is tükrözi, amelyek az önkormányzatokat érintően a belpolitikai életet jellemezték. Mivel a változásoknak állandó, mind nagyobb gondokat okozó kísérője volt az intézményeket és a lakosságot egyaránt sújtó elszegényedés, 1991. januárjától a szociálpolitikával kapcsolatos fontosabb írásokról szóló külön tájékoztatóval bővítettük szolgáltatásunkat.

T á j é k o z t a t ó a s z o c i á l p o l i t i k a i i r o d a l o m r ó l

Vállalkozásunk egyik indoka az volt, hogy a szociális helyzetképpel, a társadalmi devianciákkal, a családok válságával, a megélhetési gondokkal kapcsolatos publikációk szintén nagymértékben szóródnak a magyar sajtóban, másrészt arra gondoltunk, hogy az adott helyzetben az önkormányzatoknak és a humán szolgáltatásokat végző intézményeknek is egyre körültekintőbb és felelősségteljesebb munkát jelent ezeknek a feladatoknak a kezelése, orvoslása.

A negyedévente ötven-hatvan tételt kínáló válogatás elsősorban fontosabb elemzéseket, összegzéseket, helyzetértékeléseket és feladatmeghatározásokat tartalmazott. A tanulmányok, cikksorozatok, riportok, tudósítások többek között az elszegényedés társadalmi okaival és következményeivel, a létminimum-számítások eredményeivel (KSH, UJCSAKÖ), a szociális háló hiányával, az alkohol és kábítószer fogyasztás problémájával, a hajléktalanok helyzetével, az öngyilkosság, bűnözés alakulásával foglalkoztak. Bemutattak hátrányos helyzetű térségeket, társadalmi csoportokat, tájékoztattak a családsegítő központok, egyházi szervezetek, alapítványok, egyesületek tevékenységéről. Vizsgálták a kormányzati és az önkormányzati felelősséget és lehetőséget egy válságkezelő szociálpolitikai program megteremtéséhez. A címleírásokat itt is pár soros ismertetésekkel láttuk el, ezzel is könnyítve a felhasználó tájékozódását.

A z i r o d a l o m a j á n l á s h a t á s a

Az önkormányzatokról és a szociálpolitikáról szóló válogatásaink gyakorlati felhasználásáról - külön felmérés hiányában - csak röviden tudunk beszámolni.

A gyakran érkező köszönőlevelek mellett többször előfordult, hogy az ajánlott cikkekről másolást rendeltek polgármesterek, önkormányzati képviselők, szociális munkások, illetve azokat az olvasótermünkben keresték. Néhány városi könyvtárigazgató jelezte, hogy a „sajtófigyelést” átnézte a polgármesterük, esetenként bekért egy-egy cikket, vagy a másolatát. A tisztségviselők, a jegyzők és a testületi tagok körében - információink szerint - általában pozitív visszhangja volt a szolgáltatásnak.

A havi és negyedéves irodalomjegyzékek összeállításával - közvetlen hatásukon túl - a közvetetten érvényesülő szerepükben is reménykedtünk: abban, hogy általában a könyvtárak és konkrétan a helyi könyvtárak fontosságára is ráirányítják a polgármesterek és az önkormányzatok figyelmét.

N a g y K á r o l y

BODADONY

1991. NOVEMBER * HELYI KÖZÉLETI HÍRADÓ * 3. próbaévfolyam (ingyenes)

BICSKEI NAPLO

1991. szeptember, II. évf. 9. szám

BICSKE VÁROS LAPJA

ÁRA : 20.- Ft

Bodajki
SZÓ

II. évfolyam
11. szám
1991 november
Ára: 15 forint

II. évfolyam 48. szám

1991. november 29.

A lap ára : 20 Ft

BOGÁRD és VIDÉKE

Független közéleti hetilap

Előfizethető a terjesztőknek:
4 hetre 80 Ft
Negyedévre 250 Ft
Fél évre 500 Ft
Egész évre 1000 Ft

Felétős szerkesztő és lapfolyónos:
HARGITAI LAJOS

Szerkesztőség és kiadó:
7000 Sárosvárd Tivoli u. 41. Tel.: 04
HU ISSN 0866-4382
Nyomtatás: Dunai Nyomda Nyomda KFT
Fekélde: Farkas István ügyvezető igazgató

1991. NOVEMBER

csákvári
HÍRMONDÓ

A CSÁKVÁRI ÖNKORMÁNYZAT TÁJÉKOZTATÓJA

RIKKANCS

A BAKONYCSERNYEI BARÁTI KÖR ÉS AZ ÖNKORMÁNYZAT TÁJÉKOZTATÓJA 1991. OKTÓBER

Könyvtári propaganda a helyi újságokban

Összesen 34 új községi, városi lap jelent meg az elmúlt két évben, nem számítva a két megyei jogú várost, ahol korábban is voltak helyi lapok. Ezért mostani vizsgálódásainknál a dunaújvárcsi és székesfehérvári lapok elemzésétől eltekintünk.

A 34 lap közül az Iváncsai Szóváltás és a Martonvásári Tájékoztató már 1989 végén jelentkezett. 1990-ben 17, 1991-ben 15 új lap indult. A kiadókat illetően változatos a kép. Az első kettőnél kezdetben a tanács (Iváncsa esetében plusz a helyi egyházak) volt a kiadó, az Abai Híreket a Vitalitas Egyesület, a Besnyői Hírmondót a Besnyői Ifjúsági Klub, a Bicskei Naplót a Művelődési Központ, az Etyeki Polgárt a Hungarovin Szőlőgazdaság, a Móri Prést a DMISZ területi szervezete, a Soponyai Hírvivót a Magyar Demokrata Fórum helyi szervezete, a Szabadbattyáni Hírmondót az SZDSZ, a Váli Híreket az MDF helyi szervezete majd a Klubkönyvtár adta ki. Független lapként indult a Mezőfalvi Hírmondó, a Móri Ezer szó, a sárbogárdi Bogárd és Vidéke. A többi újság az önkormányzatok lapja: Bodajki Szó, Csákvári Hírmondó, Duna-Ádony, Enyingi Hírmondó, Irsi Híradó, Gárdonyi Lap, a nagykarácsonyi Karácsonyi Hírharang, Kisbíró (Igar és Mezőszilas), Kisbíró (Sárosd), Kisbíró helyett (Előszállás), martonvásári a Fórum Martini, Önkormányzati Tájékoztató (Jenő), Pákozdai Hírek, Pátkai Hírek, Perkátai Hírek, Polgárdi Hírek, Sárszentmihályi Híradó, Seregélyesi Kisbíró, Szabolcs Híradó (Pusztaszabolcs), Tordasi Kisbíró, Zámoly Hírei. Önkormányzati lap lett időközben az Etyeki Polgár, az Iváncsai Szó-váltás, a Szabadbattyáni Hírmondó. Nemrég indított új lapot Csernyei Rikkancs címmel a Bakonycsernyei Baráti Kör és a Bakonycsernyei Polgármesteri Hivatal. Regionális havilapot jelentetett meg az enyingi M+E Főda Nyolcak címmel. (Balatonbozsok, Dég, Enying, Kisláng, Lajoskomárom, Lepsény, Mátyásdomb, Mezőszentgyörgy.)

Az újonnan megjelent újságok a helyi közélet fórumai. E szerep betöltésében azonban igencsak különböznek egymástól. Különösen az első számoknál még sok bizonytalanság látszott mind a tartalmat, mind a formát illetően. Az önkormányzatok tevékenységéről szóló részletes és korrekt híradástól kezdve az apró helyi pletykákig, az orvosi tanácsoktól a kert munkáig, a falu történetétől az új telefonszámok névjegy-

zékéig igen változatos és színes a kép. Sok függ a szerkesztő bizottságotól, sok függ attól is, hogy kiket tudtak megnyerni állandó vagy esetenkénti szerzőnek. Helyet adnak-e olvasói leveleknek, kérdéseknek, s azokra érkezik-e válasz? stb., stb. A formát illetően is változatos a kép. Sajnos a lapkészítés gyermekbetegsége e téren tapasztalható leginkább. Az elsőként megjelentetett lapoknál volt felfedezhető általában a legtöbb hiányosság. Néhány alapkövetelményről - gondolom a lapkészítés izgalmasában - megfeledkeztek: pl. hogy a folyóirat fedőlapján fel kell tüntetni a folyóirat teljes címét, évfolyamát, számát, a megjelenés évét. A fedőlap második oldalán vagy a máshol elhelyezett kolofonban a folyóirat címét, alcímét, a kiadó, a szerkesztő (szerv, egyesület) nevét, a főszerkesztő, a felelős szerkesztő nevét, a szerkesztőség címét, a kiadó nevét, címét, a megjelenés gyakoriságát, az évi előfizetés és az egyes szám árát (ha ilyen van!). A folyóiratot oldalszámozni is kell. A felsorolt adatok némelyikének hiánya komoly gondot okozott gyűjteményünk teljessé tételében, ugyanis bizonytalanná tette és még ma is teszi a lapok beszerzését. A nyomdák egy része elfeledkezik a kötelezpéldány-szolgáltatásról (ehhez kellene tudni például a nyomda nevét és címét), s e bizonytalanság okán fordulunk és fordultunk segítségért a polgármesteri hivatalokhoz és a könyvtárosokhoz, hogy segítségükkel kiegészíthessük a megyei könyvtár e lapok révén is igen fontos helyismereti gyűjteményét.

Ezen észrevételeket segítő szándékkal, főleg a könyvtáros kollégák közreműködése érdekében teszem, hiszen nekik is érdekük, hogy településükön tartalmilag és formailag egyaránt színvonalas, szakszerű lap jelenjen meg, s hogy e lapokat megőrizhessük az utókor számára is.

Nézzük a címben megjelölt témákat! Örvendetes, hogy a legtöbb helyen éltek a könyvtárosok a helyi lap adta, s felkínálta lehetőségekkel. Érdekes volt megfigyelni, hogy hol szerepel könyvtári téma már az első számokban, hol jelenik meg újra és újra szinte rovatcímként (ilyen csak 2 van!), de mindenesetre visszatérő témaként. Az is figyelemre méltó, hogy hol írt maga a könyvtáros az intézményről, mivel és hogyan irányította a figyelmet a könyvtárra, az olvasásra. Hogy mennyire számít a gyors „helyzetfelismerés” az abból is látható, hogy heti néhány órában könyvtároskodó tiszteletdíjas (Jenő, Pátka) sokszor gyorsabban reagált, mint a könyvtárban hosszú ideje dolgozó főfoglalkozású könyvtáros. Szerencsére közöttük is van üdítő kivétel, akiket példaként említhettünk arra, hogy hogyan mutassák be könyvtárukat mások is. (Csákvár, Mezőfalva, Mór, Szabadbattyán, később Perkáta.)

Tanuljunk egymástól, s okuljunk, ha kell más jó vagy rossz példáján. Vegyük sorra - az általam megismert - lapokat betűrendben.

ABAI HÍREK. A megyei könyvtár gyűjteményében lévő összesen két számban nincs könyvtári hír. Ugyancsak két számunk van a BESNYOI HARMONÓ-ból, amiben szintén nincs szó a könyvtárról. Városi újság a BICSKEI NAPLÓ. Az 1990. 2. szám 7. oldalán „Kérdezz-felelek” és „Jó tudni, hogy...” rovat van, melyet Börcs János állított össze. Kár, hogy a volt könyvtárigazgató nem

írja meg, hogy a válaszok miben találhatóak, s hogy a könyvtár az a hely, ahol választ kaphatunk ilyen kérdésekre: „Mi a köcsögduda? Minek az emlékére szól délben a harang? Mi a szabadkőművesség?” stb. A 3. számban közlik először a könyvtár nyitvatartását, az 5. számban pedig a Vajda János Városi Könyvtár közzétette gyermekkönyvheti programját. Az 1991. 1. számban már az első oldalon szerepel az ünnepi könyvhét programja, az utolsó oldalon pedig Tábor-szervezési felhívás és Dedikálás szerepel, mint könyvtári hír. A 7. számban közreadják Lakatos István költő ünnepi könyvheti bevezető köszöntőjét. A 8. számban az Olvasói Levelekben két - könyvtárat is érintő - levél olvasható: Freud Józsefé, aki a művelődési ház és a könyvtár igazgatójának megköszöni a bicskei gardérozást, ugynitt mások köszönetet mondanak a Cimora táboreért. A városi könyvtárra hívják fel a figyelmet Esterházy Péter műveinek felsorolásával, jelölve, hogy az ünnepi könyvheti vendégnek mely művei találhatóak meg a könyvtárban.

A BODAJKI SZO-nak összesen tizenkét számát láttam. Az 1990. 1. számban Kultúra - kulturális munka Bodajkon címmel a főszerkesztő tollából jelent meg írás a 6. oldalon, a könyvtárról nem esik szó benne. A 7. oldalon egy kishírben viszont olvashatjuk, hogy a helytörténeti forrásmunkák „a községi könyvtárban tanulmányozhatók”. Az idei 4. szám 9. oldalán Fellegi Imre Rekviem egy könyvtárért! című írása olvasható a szakszervezeti könyvtár megszüntetéséről.

A BOGÁRD ÉS VIDÉKE című hetilapnak a múlt évben egy, az idén 49 számát láttam. A múlt évi 1. számban Bogárd és Timód címmel dr. Kellner Józsefné, a városi könyvtár munkatársa írt Sárbogárd történetéről, hivatkozva arra, hogy aki részletesebben is érdeklődik, az megtalálhatja a városi könyvtárban a Sárbogárd város története című könyvben. 1991. 7. számban a 10. oldalon található a Klubélet Sárszentmiklóson, invitálás a könyvtár kismama klubjába. A 8. számban Csoóri Sándor szerzői estjét hirdeti a városi könyvtár. A 9. számban Csoóri Sándor költő Sárbogárdon címmel írt cikket Hargitai Lajos - laptulajdonos. Kellner Józsefné - Lukács Györgyné könyvtárosok a 11. számban Vegetáriánus farsang címmel írnak a sárszentmiklósi klubkönyvtár rendezvényéről. Ugyanebben a számban Lukács Györgyné Vendégünk lesz címmel hívja fel a figyelmet a könyvtár dr. Oláh Andorral készülő rendezvényére. A következő számból értesülünk Közmeghallgatás a városházán című cikkből, hogy Kellnerné és Lukácsné felszólalt és véleményt mondott a könyvtár érdekében. Egy hét múlva - 13. sz. 8. oldal - közlésezik a városi könyvtár dolgozóinak felhívását a lakossághoz, hogy anyagilag támogassák a könyvtárat, ők ez évi jutalomkeretüket ajánlották fel. Két hónap elteltével van újra könyvtári hír. A 22. számban az ünnepi könyvhétről írnak a könyvtárosok, s egyúttal név szerint is megköszönik az adományokat. Ugyanitt meghívják a közönséget a június 3-i rendezvényre. A következő számban a szerkesztő-laptulajdonos Poótor András Sárbogárdon címmel ír a könyvtári rendezvényről. Mindez június 7-én volt, azóta a Bogárd és Vidékében nem olvashatunk a könyvtárról.

CSÁKVÁRI HERMONDÓ. A nem nagy terjedelmű lapban, szinte mindig van valamilyen könyvtári hír. Az idei januári számban

KISBÍRÓ

ELŐSZÁLLÁS HELYETT

1991: 2. évfolyam 8. szám 15 Ft

ENYINGI

Ára: 10.- Ft

HÍRMONDÓ

Az enyingi polgárok lapja II. évf. 9. szám 1991 szeptember

ERCSI HIRADÓ

ERCSI ONKORMÁNYZAT LAPJA

1991. március II. évf. 3. szám

Etyeki Polgár

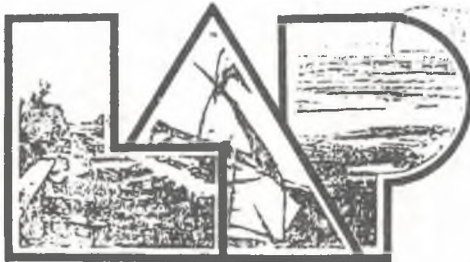
Etyeki Búnger

A felülvizsgáló lapja

II. évfolyam 9. szám

1991. szeptember 28.

GÁRDONYI

HAVILAP

I. évfolyam

9. szám

1991.

OKTÓBER

11,20 Ft

AGÁRD * DINNYÉS * GÁRDONY * ZICHYÚJFALU

I. évfolyam 4. szám X. 15.

Kisbíró

IGAR ÉS MEZŐSZILAS POLGÁRAINAK LAPJA

1991 -II- 28. IVÁNCSAI

SZÓ-VÁLTÁS

1991. SZEPTEMBER

III. ÉVFOLYAM 9. SZÁM

Önkormányzati Tájékoztató

Jenő község, Önkormányzati Képviselő - Testület, Polgármesteri
Hivatal tájékoztatója.

Cím: 8146, Jenő Batthyány u. 53. Tel.: /22/ 75-508.

I. évfolyam - 10. szám, 1991. szeptember 1991 -09- 24

1991 -II- 17

FORUM MARTINI

Martonvásár Nagyközség lapja

Megjelenik havonta

7. szám

1991. október 15.

1991 MEZŐFALVI HÍRMONDÓ

II. évf. 2. szám

KÖZÉRDEKŰ FÜGGÉTLEN HAVILAP

Ár: 10 Ft

1991.
július
6.

MÓRI EZERSZÓ

I. évfolyam
3. szám
ár: 18.00.-

KARÁCSONYI HÍRHARANG

A NAGYKARÁCSONYI ÖNKORMÁNYZAT LAPJA

1991. június

II. ÉVFOLYAM 7. SZÁM

ÁR: 15 Ft

PÁKOZDI

HÍREK

I. évf. 3. sz.
1991.
szeptember
október

PÁKOZDI KÖZSÉG

ÖNKORMÁNYZATÁNAK LAPJA

a könyvtárvezető bemutatta a könyvtárt. Ugrits Margitnak ez a tájékoztatója példaértékű volt. Példaértékű az is, hogy a Csákvárról elszármazott Kenyéri Kornélia könyvtáros rendszeresen ír a lapban. Pl. a februári számban 100 éve történt Csákváron, 50 éve történt Csákváron, vagy a májusi számban Csákváron történt... címmel állított össze helytörténeti anyagot. Júniusban Vakációs (gyermek és ifjúsági) programok a könyvtárban című felhívást tett közzé a könyvtár vezetője. Augusztusban ugyancsak felhívással fordultak a lakossághoz a 100 éves Földművesiskolával kapcsolatos dokumentumok összegyűjtésére. Jelentkezzenek a községi könyvtárban - írja Ugrits Margit. Júliusban az augusztusi gyermekfoglalkozásokra hívják fel a figyelmet. Szeptemberben már a gyerekek írnak a sikeres nyári programokról, amit a községi könyvtár szervezett. (Klupács Eszter: A Mátyás-kútnál sátoroztunk, Plaki Dóra - Fodor Eszter - Boros Klára: Szabó Laci bácsi vendégei voltunk.) Szabó Laci bácsiról, az általa tartott rendezvényről és kirándulásról a könyvtárvezetője is írt egy egész oldalon a novemberi szám címlapján. Arról az emberről, aki sokszor találkozott már gyermekekkel, felnőttekkel a könyvtárban, s aki ma is TANÁR, csupa negybetűvel.

A CSERNYEI RIKKANCS-nak egyetlen számát láttam, az októberit, ebben nem írnak a könyvtárról. Kár, mert már érdemes lenne bemutatni, s invitálni az olvasókat a megszépült könyvtárba. DUNA - ADONY című közéleti híradónak összesen három próbaszámát láttam. A 2. próbaszámban - 1991. szeptember - az Oktatás, művelődés, kultúra rovatban az egyik könyvtáros bemutatja a könyvtárat, a másik a könyvtárban működő Színházbarátok Köréről ír. AZ ENYINGI HÍRMONDÓ - Csizmazia Istvánné könyvtárvezető, honismereti szakkörvezető jóvoltából - a község helytörténetével foglalkozik vissza-visszatérően. Az idei 2., 3., 4. számban Pillantás a múltba címmel Enying község rövid történetét mutatja be. Sajnos nem utal arra, hogy a dokumentumok a nagyközségi könyvtárban megtalálhatók. A 6. számban Pillantás a múltba címmel már Balatonbózsok község rövid történetével ismerkedhet meg az olvasó. Az összeállító Csizmazia Istvánné itt már hivatkozik a felhasznált irodalomra, s hogy az megtalálható az enyingi Vas Gereben Könyvtárban. Ugyancsak ő ír a 8. számban a könyvtár névadójáról, Vas Gerebenről. Az ismertetés végén a könyvtárnak ajándékozott Vas Gereben könyvekről, közülük a kölcsönözhetőkről, s a cikk forrásmunkáiról is ír. Ujdonság az Enyingi nyomdatörténetéről közzétett cikke is a 9. számban. Sajnos arról eddig még nem olvashattunk, hogy a szép, jó állományú enyingi könyvtár mire képes, hogyan és mivel várja olvasóit? Havilapnak indult az ERCSI HÍRADÓ, aminek rendszeres megjelenésével még voltak problémák. Szinte minden számban olvashatjuk a Művelődési Ház ajánlatát, de a könyvtárról eddig még nem volt szó.

Az ETYEKI POLGÁR-ban kétszer olvashattunk a könyvtár nyitvatartásáról, a másodszori keretes invitálás volt a könyvtárba, a nyitvatartási idővel, címmel és telefonszámmal együtt. (1990/6., 1991/4.sz.) Az idei 7. számban az önkormányzati határozatok között a könyvtárral kapcsolatosak is szerepeltek.

A MARTONVÁSÁRI TÁJÉKOZTATÓ-ban háromszor olvashattunk „Könyvtári hírek”-et. Első alkalommal tájékoztattak a könyvtárról és használatáról a nyitvatartási idő közlésével együtt. Ugyanitt két rendezvényükre hívták fel a figyelmet. (1990. március)

Novemberben Chilla Szilvia könyvtárvezető hírt adott a Mátyás király emlékezete című rendezvényről, a "Mátyás dícsérete" című olvasópályázatáról, valamint az őszi-téli hónapokra tervezett rendezvényeikről. Az 1991. évi áprilisi Tájékoztatóban olvasható Könyvtári hírekben három elmúlt rendezvényről szólnak, s felhívják a figyelmet arra, hogy a honismereti tábor diákjainak sikeres dolgozatait elolvashatják és kikölcsönözhetik a könyvtárból, majd részletesen felsorolják, hogy miről szólnak a dolgozatok. A FÓRUM MARTINI-ban sajnos nem tartották meg a sorozatcímét, de azért könyvtári hír itt is van. Azúttal a Széchenyi emlékezete című rendezvényre és a Hungaria Liberata című előadóra hívják fel a figyelmet könyvajánlással együtt.

GÁRDONYI LAP-ként jelenik meg Agárd-Dinnyés-Gárdony-Zichyújfalu lapja 1991. júliustól. Korábban csupán a GÁRDONY címet viselte. Már 1989-ben megjelent egy különszám Gárdony városá nyilvánítása alkalmából. Ekkor Otthonteremtő könyvtár címmel készült egy cikk az intézményről, kohéziós erejéről, ki-sugárzásáról. A következő évben csak egy próbaszám jelent meg decemberben, ebben közzétették a városi könyvtár és fiók-jainak a nyitvatartását. 1991. februárjától már a könyvtárban van a szerkesztőség és a Lap felelős szerkesztője Klausz Gábor, a városi könyvtár vezetője lett. Talán a szerénység, talán a könyvtárban történő - éppen az újság-szerkesztés kapcsán létrejövő - közvetlen találkozások miatt, kevesebb szó esik a könyvtárról. Bár a nyitvatartási időre, a nyári nyitvatartásra többször is felhívták a Lap-ban a figyelmet, s hírül adták azt is, hogy "Videoklub indul a gárdonyi könyvtárban!"

Az IVÁNCSAI SZÓ-VÁLTÁS-nak csak a III. évfolyama, azaz az idei áll hiánytalanul a rendelkezésünkre. Ezekben a számokban olvashatunk a könyvtár nyitvatartásáról, könyvtári előadásra való invitálásról, s arról egy hirdetést, hogy az MDF heti értesítője a könyvtárban olvasható.

A KARÁCSONYI HIRHARANG eddigi számaiban kétszer ugyancsak megírták, hogy a nagykarácsonyi községi könyvtár mikor tart nyitva, de több, részletesebb tájékoztatás az intézmény lehetőségeiről nem olvasható benne.

KISBÍRÓ címet viseli Igar és Mezőszilas polgárainak lapja. Az idei 3. számban Igar község közművelődési és sportbizottságának programját ismerteti a bizottság elnöke, s ebben többek között a könyvtárról is beszámol. Sajnos e kiadvány sem jutott el a megyei könyvtárba hiánytalanul, így nem láthat-tam, hogy a mezőszilasi szép intézmény bemutatkozott-e rang-jához méltóan az újságban.

KISBÍRÓ a sárosdi önkormányzat újságja is. Az első évfolyam első számában (1991. február) a kulturális hírek között szerepel a klubkönyvtár állományáról, nyitvatartásáról tájékoz-tatás, sőt könyvismertetést is találunk, de ez utóbbiban nem utalnak a könyvtárra, az ottani fellelhetőségre. A későbbiek során kétszer olvashatunk hírt a hantosi könyvtárról, az újság ugyanis "kistérségi havilap" lett.

KISBÍRÓ HELYETT címmel indult 1990. áprilisában az előszál-lásiak havilapja. Az első négy szám felelős kiadója és szer-kesztősége a könyvtárban volt. Bizonyára ennek köszönhető,

PÁTKAI HÍREK

1. ÉVFOLYAM 5. SZÁM

1991. OKTÓBER

A KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT LAPJA

POLGÁRDI HÍREK

1991. OKTÓBER

1. ÉVFOLYAM 8. SZÁM. A POLGÁRDI ÖNKORMÁNYZAT TÁJÉKOZTATÓJA

SZABOLCS HÍRADÓ

I. évf. 4. szám. 1991. AUGUSZTUS

A PUSZTASZABOLCSI ÖNKORMÁNYZAT LAPJA

Ára: 12,50 Ft

KISBÍRÓ

I. ÉVFOLYAM 9. SZÁM

ÁRA: 25 Ft.

1991. OKTÓBER

SÁRSZENTMIHÁLYI HIRADÓ

SÁRSZENTMIHÁLY KÖZSÉG LAPJA 1991. november 6. szám ára 5,-R

MOTTÓ: AZ ÖNKORMÁNYZAT MAGA A NÉP ÉS A VÁLASZOTT KÉPVISELŐKSEL ÉRVÉNYESÍTI AKARATÁT.

Seregélyesi

KISBÍRÓ

Seregélyesi Nagyközség Önkormányzati Lapja

1991
1. évf. 9. sz.
október

SZABADBATTYÁNI HIRADÓ

A SZABADBATTYÁNI ÖNKORMÁNYZAT KIADVÁNYA

I. ÉVFOLYAM

2. SZÁM

1991.
NOVEMBER

HÍR VNL LAP

ZÁMGY HÍREK

1. évf. 5. sz. 1991. Szeptember

A HELYI ÖNKORMÁNYZAT LAPJA

REGIONÁLIS LAP

Megjelenik
minden hónap 10-án

1. évf. 5. szám
1991. október 10.
15 - Ft

NYOLCAK!
EZ VALAMI MÁSI

Balatonbuzsok

Dég
Enying
Kisláng
Lajoskomárom
Lepsény
Mátyásdomb
Mezőszentgyörgy

PERKÁTAI HÍREK

1. ÉVFOLYAM
1991. 2. SZÁM

PERKÁTAI HÍREK

Kiadja: Perkáta Nagyközség
Polgármesteri Hivatala
Felelős kiadó: Radecki György
Szerkesztőség címe: Perkáta,
Dózsa György u. 15.

Tel.: 11
Felelős szerkesztő:
Mosonyi György

Számtógépes
kiadványszerkesztés:
MÁTRIX Kft., Szapper László
Székesfehérvár, Dózsa Gy. tér 10.

Tel.: (22) 16-520/280

Nyomdai munkák:

Dunadélterületi Nyomda Kft.

Felelős vezető: Farkas István

A tartalomból

Gáz van ...
Utcánér-változások
December
Legyen véleményünk
Moziműsor
Bemutathatók az iskola
Egyház - Hírfel

hogy mindegyik számban volt színes könyvtári hír. Az elsőben Irodalom-birodalom címmel könyvismertetés /Mezey Katalin: Levelek haza/, s felhívás, hogy keresse a könyvtárban. Ugyanitt: Közhírré tétetik: A könyvtár videoklubja megkezdte működését, s ismertették a könyvtári klubfoglalkozások programját. A másodikban Rejtvény Mátyás királyról, megfejtése „beküldendő a községi könyvtárba”. Itt is közlik a klubfoglalkozások programját. A harmadikban a nevelőotthonnal kapcsolatos rejtvény található, a választ a könyvtárban kell leadni. Most jelent meg - olvassa el /Preisich Anikó: Otthon a lakásban/ könyvismertetés, „Várjuk a könyvtárba” invitálással. A negyedik számban is közöltek rejtvényt, ezúttal a képzőművészet területéről, párosítani kellett a festőt és a képeket. Az ötödik számtól megváltozott a szerkesztőség címe és a felelős kiadó. Megszűntek a könyvtári hírek. Összesen 16 szám jelent meg azóta, négyszer volt könyvismertetés, de egyszer sem utaltak ennek kapcsán a könyvtárra. Kár, mert igaz, hogy változott a könyvtáros személye, de újra kiegyensúlyozott, rendszeres munka folyik a könyvtárban.

A MEZŐFALVI HERMONDÓ szerkesztőségének a címe a községi könyvtár. 1990. októberében indult ez a független havilap, melyben rendszeresen megtalálhatjuk „A könyvtár hírei”-t. Mivel a rovatot grafikusán is jelzik, azonnal felfigyel rá az olvasó. Mindig van új és új mondanivaló, hír: a nyitvatartási idő ismertetése, rendezvények, új folyóiratok bemutatása, új szolgáltatásra figyelemfelhívás (video), német nyelvtanfolyam indítása, megírják, hogy az önkormányzati jegyzőkönyvek megtalálhatók a könyvtárban, közzétették a helyismereti vetélkedő anyagát, stb. Az 1991. 4. sz. teljes 5. oldala a könyvtaré. Itt írta meg Szabó Istvánné könyvtárvezető, hogy „Milyen szolgáltatásokat tud nyújtani a könyvtár a község lakosságának?”

A MÓRI PRÉS, majd a MÓRI EZERSZÓ bő teret adott a móri Radó Antal Városi Könyvtár híreinek. Az utóbbiban - amiből sajnos csak négy szám jelent meg! - a könyvtár rendezvényeihez kapcsolódó hosszabb riportok is helyet kaptak. Pl. Vendégünk volt: Jászai Joli néni, Jó hazajönni... /Riport Bogyay Katalinnal, az MTV munkatársával, a városi könyvtár vendégével/, Könyvheti ajánlatom (nem kizárólagos aktualitással) Jókai Anna. Ezeket a riportokat Prosszer Júlia készítette. A próbaszámban egész oldalas könyvtári hirdetést találunk, a 2. számban közzétett szellemi totót Fodor Imréné, a könyvtár munkatársa készítette. Szerény kivitelű, de jól megszerkesztett a jenőiek ÖNKORMÁNYZATI TÁJÉKOZTATÓ-ja. Örvendetes, hogy az új, tiszteletdíjas könyvtáros már a második számban felhívja a lakosság figyelmét a könyvtárra, szolgáltatásaira, terveire. Később Új könyvek a könyvtárban címmel értékes, változatos könyvajánlással állt elő, s jól irányítja a figyelmet a grafikus ábrázolás e „blokkra”. A PÁKOZDI HÍREK néhány száma (kéthavonta jelenik meg) még nem foglalkozott a könyvtárral, a könyvtár által nyújtott lehetőségekkel. Viszont a PÁTKAI HÍREK-ben azonnal megjelent a könyvtár, mint téma. A könyvtáros írja címmel a községi könyvtárra és néhány új könyvre hívja fel a figyelmet a tiszteletdíjas könyvtáros; Nyáron is kell a jó könyv címet viseli a következő számban megjelent könyvtári hír; a harmadikban Könyvajánlás szerepel, egyetlen könyv ismertetésével ugyan /Durell: A halak jelleme/, de utal arra a könyvtáros, hogy a szerző többi könyv-

ve is megtalálható a könyvtárban.

Összeállításunkban a legifjabb újság a kéthavonta megjelenő PERKÁTAI HÍREK. Felelős szerkesztője a községi könyvtáros. A perkátaiak bizonyára okultak mások próbálkozásaiból, mert az ő lapjuk már formailag teljesen letisztult, tartalmilag sokoldalú. A könyvtár vezetője Mosonyi György már az első számban megszólítja a Kedves Olvasó!-t, invitálva a könyvtárba, röviden ismertette az intézmény történetét, s az igénybevehető szolgáltatásokat. Külön keretes hírként közlik a könyvtár nyitvatartási idejét, címét, telefonját „A perkátai József Attila Könyvtár szeretettel várja látogatóit!” felirattal. A POIGÁRDI HÍREK című 1991. márciusban indult havilapban sajnos nem lelhető fel, hogy rangos nagyközségi könyvtár van a faluban. Vagy talán már nem tartják annak?

Nem volt hatástalan a biztatás a sárszentmihályiaknál. A SÁRSZENTMIHÁLYI HÍRADÓ 1991. 6. /novemberi/ számában a könyvtáros szól a Tisztelt Olvasó!-hoz, s tájékoztatja őket a könyvtár szolgáltatásairól, nyitvatartási idejéről. Félő, hogy a hulladéktároló ügye, amely gondolom jobban izgatta a lakosságot, elterelte a figyelmet a könyvtári témáról. Jó lenne ezzel az egy híradással nem letudni a könyvtárra való figyelemfelhívást.

A SEREGÉLYESI KISBÍRÓ-nak kilenc számát láttam az 1991-es első évfolyamból. A 8. számban jelent meg a könyvtár tájékoztatója, ami korábban, az új könyvtár nyitásakor szórólapon már kézbe került. Azt hiszem azért nem volt felesleges itt sem megismételni, de azért jó lenne újabb hírekkel felkelteni az érdeklődést a könyvtár szolgáltatásai iránt.

A SOPONYAI HÍRVIVŐ mintha már nem is vinné a híreket. Megszűnt? vagy csak mi nem jutunk hozzá? Mindenestre nincs szó benne a könyvtárról, de minek is, hiszen úgy sem tartják nyitva!

Mindenkit vár a könyvtár! - írja Józsa Anna Borbála könyvtárvezető a SZABADBATTYÁNI HÍRMONDÓ 1990. novemberi számában. A jól tagolt könyvtárismertető szíves invitálással fordul az olvasóhoz, felvillantva a könyvtár lehetőségeit, s a legközelebbi rendezvényre is meghívja a gyermekolvasókat. Nem kerüli el a pusztaszabolcsi önkormányzat figyelmét a könyvtár a SZABOLCS HÍRADÓ-ban. Közzéteszik az 1991. júniusi számban az áprilisban elfogadott költségvetést, melyben kiemelten szerepel az új könyvtár kialakításának költsége. Ugyanitt ajánlja a szerkesztőség az olvasók figyelmébe, hogy akit részletesen érdekel a költségvetés megtekintheti a könyvtárban.

A TORDASI KISBÍRÓ 1991. 4. számában a Hírek, információk, programok rovatban közlik a községi könyvtár új nyitvatartását, mely október 1-jétől lép életbe.

A VÁLI HÍREK 1991. januári számában volt részletesebb könyvtári hír: könyvajánlás, a könyvtár nyitvatartása, s tájékoztatás arról, hogy a képviselőtestület jegyzőkönyvei a könyvtárban megtalálhatók. A váliak nem voltak szerencsések eddigi könyvtárosukkal, s hirdetést tettek közzé az 1991. októberi lapban könyvtáros felvételre, hátha nem szorulnak messziről jött emberre. Ugy tűnik, szerencsésük van. Helyben találtak szakembert, s mi csak reménykedhetünk, ha rendbe jön a könyvtár, a Váli Hírekben lesz könyvtári hír, mégpedig a

könyvtáros tollából.

ZÁMOIY HÍRMI 1991. áprilisban megjelent próbaszámmal indult. Ebben közlik a községi könyvtár nyitvatartási idejét. Szerzőként jelenik meg az újságban Csoóri Sándor, a falu Kossuth-díjas szülőtte, s már csak emléktábla avató ünnepség révén a másik Kossuth-díjas költő Csanádi Imre, akinek szülőházán emléktáblát helyeztek el június 8-án. A meghívás és az emlékezés, jeles költőink versei képviselték a lapban az irodalmat, s áttételesen a könyvtárt, amelynek vezetője sokat tett az ünnepség sikeréért.

Magánkiadásban jelenik meg a NYOLCAK című regionális havilap. Ebben az újságban csak apró könyvtári híreket találunk, mint például a novemberi szám Apróhirdetések rovatában a felhívást: "Iutrasok! Megalakult a Iutra-klub Lajoskomáromban, a könyvtárban..."

A települések eddig megjelent lapjait áttekintve nem lehetünk panaszra. A könyvtárosok többsége élt a helyi kiadvány adta lehetőségekkel, s a terjedelemtől, fantáziájuktól és hivatástudatuktól függően írtak a lapban, s ráirányították a figyelmet a könyvtárak adta sokoldalú lehetőségre. Most, hogy e dolgozatban megismerkedhettek más települések könyvtári híreivel, remélem, hogy hasznosítható ötleteket kaptak egymástól! Esetleg olyan indíttatást és hitet is kaptak, hogy a helyi kiadvényokban megjelenő újabb és újabb könyvtári híreikkel elérhetik, hogy a könyvtárakat eddig nem használó polgárok is rájöjjenek, hogy az intézmény hozzátartozik a mindennapjaikhoz.

Néhány - a lapban megírható nem könyvtári - témára is felhívom a szerkesztők, könyvtáros kollégáim figyelmét. Megint csak a „tanuljunk egymástól” címet adhatnám neki. Ilyen témákról olvastam - többek között - az ismertetett lapokban: Ne hagyjuk feledni értékeinket!, Nekünk is van ASZ-unk, Irány a kert!, Fontos apróságok, Tudja Ön?, Csipkelődő, Ügyek, bajok, események, Önkormányzati hírek, Önkormányzati tábló /testületi tagok bemutatása/, Közérdekű hírek, Telefonkönyv a helyi előfizetőkről, idős emberek köszöntése stb., stb. Jónak tartom, s valójában kívánatos is lenne, ha a címloldalon röviden közölnék a tartalomjegyzéket. Ezt néhány újság jó érzékkel már eddig is megtette.

H e g e d ű s É v a

Megyénk könyvtártörténete

és a Fejér Megyei Könyvtáros

„A múltat nem lehet tőlünk elvenni.
De az csak akkor a miénk, ha ismerjük”.

Nemeskürty István¹

Összekötő kapocs a megye könyvtárosai között, „fontos tájékoztatási segédeszköz”, kiválóan hasznosítható ötletforrás és módszertani segédlet, „fontos fóruma a helyi művelődés- és könyvtártörténeti kutatásnak” - nagyon röviden talán így foglalhatnánk össze, milyen érveket sorakoztattak fel nemrégiben a megye könyvtárosai a „mi” lapunk, azaz a Fejér Megyei Könyvtáros létének megőrzése mellett.² A fenti érvek közül most egyet szeretnénk kiemelni és megvizsgálni, mégpedig azt, hogy mennyiben volt „fontos fóruma” a lap a helyi (megyei) könyvtártörténeti kutatásnak, hogy fennállásának három évtizede során e téren mit teljesített, és mennyiben járult hozzá a magyar könyvtártörténet egészének teljesebbé tételéhez. És mivel nagyon remélem, hogy a Fejér Megyei Könyvtárosnak nemcsak múltja és jelene, hanem jövője is van, az ezzel kapcsolatos elképzeléseimről is szeretnék szólni. S teszem mindezt annak reményében, hogy kedves Könyvtárostársaimat, akikkel hitet tettünk a lap folytatása mellett, sikerül majd e téren is az eddigiéknél jóval nagyobb aktivitásra bírni.

Amint azt a megyei könyvtári híradók legutóbbi, 1987. évi tanácskozása is leszögezte, e lapok egyik, ha nem is legfontosabb feladata a helyismereti munka, s ezen belül is első-sorban a könyvtártörténetírás ügyének támogatása.

Gerő Gyula a Fejér Megyei Könyvtárosról szólva külön kiemelte, hogy e lap „erőssége a könyvtártörténet, ... melynek keretét a Kövek, színek, emberek című rovat adja meg.”³

Mielőtt e témánk szempontjából különösen figyelemreméltó rovat ismertetésére térnék, meg kell jegyezni, hogy könyvtártörténeti írások, illetve ilyen adatokat is közlő publikációk kezdettől fogva, tehát már e rovat megindítása (1972) előtt is helyet kaptak a lapban. Ilyenek voltak például Rohács Ervin 19 oldalas tanulmánya a bicskei járási könyvtár történetéről,⁴ vagy Venesz Béla „A Dunaújváros-óvárosi Bartók Béla Klubkönyvtár történetéhez” című cikke.⁵ Mindkettőnek érdeme, hogy az illető könyvtár elődjéről is szót ejt. Itt kell megemlítenünk Neményi László (nl) „Melyik volt a legrégebb?” című írását is, amely egy, az 1868-ban alapított abai olvasókörről megjelent Magyar Nemzet-cikk kapcsán a magyarországi olvasókörok történetének néhány érdekes adatát ismerteti.⁶ Csukly Alajos ugyanakkor a „Tíz éves a megyei könyvtár” című megemlékezésében közöl adalékokat a megye könyvtártörténetéből, sajnos, a források megjelölése nélkül.⁷

A megyei könyvtári szaklapok gárdonyi tanácskozásán „a híradószerkesztők útipoggyászába” szánta Gerő Gyula egyebek mellett a következő javaslatát is: „A történetiség szelleme hassa át a szerkesztést, s érvényesüljön a szerkesztő és a szerző gondolatvilágában”. Szerinte, mint kifejti, mindezt „nem úgy kell elképzelni, hogy minden számban legyen történeti cikk”, hanem hogy „az egyes témák ’tálalásában’ érvényesüljön a történetiség”, vagyis hogy a „megközelítés legyen történeti.”⁸ Véleményem szerint lapunk e kívánalomnak több-kevesebb sikerrel, de kezdettől fogva igyekezett megfelelni. Ennek legszebb példáját a Könyvtárról könyvtárra rovat cikkei adják. E rovat a 8. (1968) évfolyam 4. számában, tehát évekkal a Kövek, színek, emberek című, hangsúlyozottan történeti témákat megjelentető rovat megszületése előtt indult, s vele párhuzamosan futva, az 1988. évi 2. számmal bezárólag összesen 43 könyvtárismertetőt adott közre. E rovat éltetője 1980-ig Neményi László volt. Az általa e helyen publikált 22 cikk közül szempontunkból különösen említésre méltó

tók pl. a perkátaai, a móri és az enyingi községi könyvtárakról szólóak, mivel ezek az illető helységek 1945 előtti könyvtártörténetébe (úri kaszinók, olvasóegyletek és -körök, népkönyvtárak) is bepillantást adnak.⁹ Tóth György Istvánnak a kislángi községi könyvtárat bemutató cikkéről is elmondhatjuk mindezt.¹⁰ A nem közművelődési könyvtárakat ismertető írások közül történeti szempontból az elsők között említem Sulyok János tanulmányát a székesfehérvári Püspöki Levéltár Könyvtáráról és Magyar Zsuzsának „A Fejér Megyei Levéltár Könyvtára” című cikkét.¹¹

Most pedig lássuk a Kövek, színek, emberek - rovatot! Címét a lap Tóth György István ötlete alapján Boross Mihálytól (1815-1899), Fejér megye 1848-as alispánjától, számos népszerű mű alkotójától vette, aki „Élményeim 1848-1861” (Székesfehérvár, 1881-1882) c. könyvében egyebek mellett arra int, hogy a „történetírónak, ha kivált egy megye vagy város történetét akarja híven megírni, minden legparányibb kódarabot fel kell használni, hogy a felállítandó emlék csorbátlan legyen...” stb.¹² E gondolathoz csatlakoznak a Fejér Megyei Könyvtáros szerkesztői, amikor a rovat „beköszöntőjében” az alábbiakat írják: „Nem történetírói feladat megoldása célkitűzésünk. E helyen olyan megyei írások, részletek, ma már feledésbe merült adatok közlését tervezünk, melyek - ha parányiak is, ha színeikben fakók is, ha csak néhány vonást adnak is egyes személyek arcképéhez -, reméljük, teljesebbé teszik ismereteinket, s talán felhívják a hivatottak figyelmét egy-egy jelentős kérdésre”.¹³ A vállalkozás célja világos, megfogalmazóinak lényeglátása és mértéktartása dicséretre méltó. Most pedig lássuk, hogyan érvényesült mindez a könyvtártörténeti jellegű írások vonatkozásában!

Az 1972. évi 1. számban indult rovat, amely célkitűzései-nek megfelelően a könyvészet, az irodalom, a nyomdászat, könyvkereskedelem, sajtó- és könyvtártörténet stb. területéről várja a megyénkhez kapcsolódó cikkeket, az 1990. évi (30.) kötettel bezárólag összesen 40 írást adott közre. Ezek közül 18 a témánkkal kapcsolatos. Könyvtártörténeti érdekességű írott forrás és visszaemlékezés, tanulmány egyaránt szerepel közöttük. Vegyük ezeket sorra!

A perkátaí Havrilla János könyvtárosnaplójának (1954. július - 1955. június) megjelentetése igazi telitalálat! Közreadója és a napló elé írt „Elfogult sorok...” szerzője: Tóth György István.¹⁴ Más jellegű, s így más szempontból igen érdekes Murányi Lajos „Fejér megye könyvtárügyének fejlődése dokumentumok tükrében” című összeállítás, amelynek két része az 1945-1950., illetve az 1950-1952. éveket foglalja magában.¹⁵ Kár, hogy ez a munka tovább nem folytatódott! Szándékában mindenképpen dícséretes vállalkozás volt a könyvterjesztés és könyvkölcsönzés dunaújvárosi kezdeteiről mesélő Abonyi Sándorné megszólaltatása.¹⁶ Itt jegyezzük meg, hogy visszaemlékezéseket a lap elsősorban e rovaton kívül közölt. Ilyenek voltak például a megyei könyvtár fennállásának 25. évfordulója alkalmából megjelent írások,¹⁷ s bizonyos vonatkozásban ide sorolandók azok az iterjúk is, amelyeket több évtizedes könyvtárosmúltra visszatekintő pályatársaink (Lepsényi Sándorné, Csizmazia Istvánné stb.) adtak.¹⁸

A Kövek, színek, emberek - rovat könyvtártörténeti tanulmányainak szerzői közül a Székesfehérvárott alakult reformkori olvasókörok történetét Tóth György István¹⁹ és Murányi Lajos²⁰ részletesen ismertette. A megyeszékhely dualizmuskori olvasóköreiről Komlósi József jóvoltából kaptunk árnyalt képet.²¹ A fehérvári (régi) Városi Könyvtárral Tóth György István két cikke²² után Kéglí Ferenc foglalkozott.²³ Székesfehérvár könyvtártörténetét új színekkel gazdagította még az F. Sin Gyöngyi - Merényi Katalin szerzőpáros „A székesfehérvári nyomdászok könyvtári hagyományai a századfordulótól 1945-ig” című írása,²⁴ továbbá az a Kéglí Ferenc tollából megjelent cikk, amely a századforduló első éveibe visszakalandozva vizsgálta a Szent György Kórház betegeinek könyvtári ellátását.²⁵ E tanulmányok mindegyike igazán hézagpótló és színvonalas munka, s nagy nyeresége a megyei, sőt az egész magyar könyvtártörténetnek.

Azt hiszem, az elmondottakból is kitűnik, hogy a három évtizedes múltra visszatekintő Fejér Megyei Könyvtáros szerkesztőit és szerzőit elismerés illeti mindazért, amit a könyvtártörténet ügyének szolgálatában tettek. Ha összeszámolnánk, hogy

összesen hány oldalt töltöttek ki a történeti témájú, s ezen belül is a könyvtárak múltjával foglalkozó cikkek, minden bizonnyal azt látnánk, hogy e téren aligha vádolhatja bárki szűkkeblűséggel a lapot. A témaválasztás és a színvonal tekintetében sem igen érheti szó „a ház elejét”.

Egy dolog azonban vita tárgyát képezheti: célszerű-e egy megyei könyvtári híradóban több tíz oldal terjedelmű vaskos tanulmányokat közzétenni? Nem terhelik-e túl az ilyen terjedelmes írások még akár folytatásokban közölve is a lapot? Hangsúlyozni szeretném: nem a témák aktualitását és érdekességét, pláne nem az ilyen tanulmányok létjogosultságát vonom kétségbe, csupán azt kérdezem: nem lenne-e célszerű a lapban közölt történeti témájú cikkek terjedelmének mondjuk 10 oldalban való maximálása? Annál is inkább, mivel például a Kövek, színek, emberek című rovat annak idején Boross Mihályra hivatkozva kifejezetten „a legparányibb kődarabok”, a „részletek”, a „színeikben fakó” adatok összegyűjtését és a rájuk alapozott, figyelemfelkeltő írások közzétételét szorgalmazta, az ilyen jellegű publikációk pedig a legritkább esetben foglalnak el néhány oldalnál többet. Tudván-tudom: megyei, de országos viszonylatban sem könnyű alkalmasint publikációs lehetőséghez jutni. Azzal is tisztában vagyok, hogy a megye könyvtárosai eddig nem túl gyakran kopogtatnak be írásaikkal (különösen a szóban forgó rovat által proponált írásokkal) a szerkesztők ajtaján, így ők miért is ne töltötték volna ki akár nagy lélegzetű tanulmányokkal is a lapot, pláne ha azok tényleg érdekesek és tartalmasak voltak.

Most pedig, az előttünk álló feladatok meghatározása előtt vessünk egy pillantást arra, hogy a megye könyvtár-történetének feltérképezése terén ma hol is tartunk. E szempontból a már nem létező könyvgyűjteményeket és a mai könyvtárakat külön szeretném venni.

Megyénk a nagybirtok hazája volt, ahol számos főúri családban élt fényűző kastélyokban, ezekből a kastélyokból pedig a könyvtár nemigen hiányozhatott. 1885-ben például a Nádasdyak nádasdudányi gyűjteménye 30.000 kötetet, Cziráky Antalé Lovasberényben 5.328 kötetet számlált.²⁶ De József főherceg gazdag alcsúti könyvtárát is említhetnénk a sorban. Ismerem ugyan a summás választ, mégsem csupán költőinek szánom a kérdést: Hová tűntek ezek az értékes könyvgyűjtemények? Nehezen tudom ugyanis elképzelni, hogy esetleg nem kis utánajárás árán, de ne lehetne ott, a helyszínen, a környéken, illetve azokban az intézményekben, ahová a könyvanyag esetleg bekerülhetett, legalább a töredéküket felfedezni, vagy ennek híján a pusztulásuk körülményeiről tájékozódni. A martonvásári Brunszvikok egykori könyvgyűjteményét illetően ezt a vállalkozást, amint annak nemrégiben közreadott katalógusa is jelzi, siker koronázta.²⁷ Biztos vagyok abban, hogy van más hely is, ahol az ilyen irányú nyomozás hasonló eredménnyel járna.

A „jeltelen sírokban nyugvó” könyvtárak közé persze nemcsak főúri, hanem pl. iskolai, szerzetesrendi stb. könyvgyűjtemények is tartoznak, amelyekkel kapcsolatban minden parányi információ, minden nyomra vezető adat és tárgyi emlék (ex librises vagy tulajdonbélyegzővel ellátott kötet, katalógus, leltárnapló, fénykép stb.) nagy történeti értékkel bírhat. A 24. óra végefele tartunk. Ma még akadnak olyan személyek, akik ezekről a dolgokról mesélni tudnának, s talán a mostani rendszerben már szívesen mesélnének is, ha lenne, aki kikérdezné őket...

A kiegyezés utáni évektől kezdve hazánkat az olvasókörök, népkönyvtárak, iskolai, egyesületi és kölcsönkönyvtárak számának öröndetes szaporodása jellemzi. Azt hiszem, Fejér megye helységei között is kevés olyan található, ahol a mai községi, iskolai vagy klubkönyvtáraknak ilyen helyi előzménye legalább a két világháború közötti évekre visszamenőleg ne lett volna. Ma még szép számmal élnek olyanok, akik e könyvtáraknak szervezői, olvasói, netán könyvtárosai voltak. Milyen jó lenne, ha

őket „a régi szép időkről” vallatóra fognánk! Most még lehet, holnap talán késő... És az ilyen, írásban rögzített visszaemlékezések is bekerülhetnének a Kövek, színek, emberek rovatba.

M e g y é n k m a i k ö n y v t á r a i

Fennállásának első három évtizedében a Fejér Megyei Könyvtáros 22 székesfehérvári és 23 „vidéki” könyvtárat mutatott be, néhány kivételtől eltekintve a könyvtárról könyvtárra című rovatban. Sok ez vagy kevés? A lap teljesítményét tekintve ezek az adatok dícséretesek. Más a helyzet, ha a kérdést a megye könyvtárainak száma felől közelítjük meg. Nem igazán friss adat, de az arányok érzékeltetéséhez mégis csak nyújt némi támpontot, hogy az 1972-ben kiadott Fejér Megyei Könyvtári Minerva (szerk.: Neményi László) 445 könyvtárról tudott a megyehatárokon belül. Ezek közül 8 még 1900 előtt, további 5 pedig a századforduló és 1945 között létesült, e 13 könyvtárnak igazán van említésre való múltja. Közülük 5 gyűjtemény (pl. a Teleki Blanka Gimnázium könyvtára) még nem mutatkozott be a Fejér Megyei Könyvtárosban.

Az 1945 után alapított könyvtárak vonatkozásában még több (lenne) a tennivaló. Erre csupán egy példa. Martonvásári lévén, a szűkebb pátriám vidékét pásztáztam végig, hogyan is állunk a környék könyvtárainak történeti bemutatását illetően. Megállapíthattam, hogy Baracska, Kajászó, Vál, Gyúró, Tordas, Ráckeresztúr, de még Martonvásár közművelődési könyvtára sem dicsekedhet azzal, hogy múltját lapunk hasábjain feldolgoztavolna, jóllehet a híryanagban időről-időre hallatnak, mégpedig érdemleges dolgokkal hallatnak magukról... Azon is el lehetne gondolkodni, hogy pl. 15-20-25 évvel ezelőtt bemutatott könyvtárak egyikét-másikat nem kellene-e ismét szerepeltetni a könyvtárról könyvtárra rovatban.

A fentiek alapján látható, hogy témánk vonatkozásában is mennyire érvényes az „Aki keres, az talál” bibliai ősigazság. Most már csak az a kérdés, hogyan tágítsuk ki azoknak a lelkes „keresőknek” a körét, akik könyvtárak, vagy

esetleg más könyvtárak történetének feltérképezésével segítségére tudnának lenni a lapnak. Megoldás lehetne az is, hogy - amint azt 1980-ig Neményi László tette-, a Megyei Könyvtár, illetve a szerkesztőség egy erre kijelölt munkatársa vállalja fel e munkát, véleményem szerint azonban - egyes kivételektől eltekintve - mégsem ez a jövő útja. Biztos vagyok abban, hogy minden könyvtárostársamat érdekli, hogyan és mikor jött létre a könyvtár, amelyben a napjait tölti, és többnyire elérhetőek is számára azok a legfontosabb (helyi) források, (leltárnaplók, az alapítással kapcsolatos dokumentumok és egyéb ügyiratok, esetleges cikkek stb.) amelyekre támaszkodva a máig vezető utat végig tudja kísélni. Nem beszélve magáról a Fejér Megyei Könyvtárosról, amely a rendszeresen közzétett statisztikákkal és pl. a Láttuk, olvastuk rovattal immár 31. éve írja könyvtáraink krónikáját, tehát maga e lap is forrásul szolgálhat mindazoknak, akik az 1961 utáni időszakkal (is) kívánnak foglalkozni.

A fentiek vonatkozásában egy dolgot igen fontosnak tartok: a lap szerkesztőinek és az érintett könyvtárosoknak az együttműködését. A Fejér Megyei Könyvtáros például folyamatosan közreadhatná olyan könyvtártörténeti fontosságú kiadványok meggyénk egyes helységeire vonatkozó adatait, mint pl. György Aladár „Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben” (Bp., 1886.) című könyve vagy a Magyar Minerva kötetei stb. Ezekből látni lehetne, hogy az illető könyvtárnak pl. a községben milyen előzményei voltak, ami a múlt iránti kíváncsiságot „provokálhatná”. Az is a szerkesztőség feladata lenne, hogy a történeti jellegű munkák megírására vállalkozó kollégákkal egyenként elbeszélgeszen, vagy pl. továbbképzés keretében ismertesse meg velük a legfőbb könyvtártörténeti segédleteket és a munka módszertani tudnivalóit stb. A könyvtárosok e feladatra a helytörténészekkel is szövetkezhetnének.

Gondolom, Könyvtárostársaim között lesznek, akik majd azt mondják: Mit is tudnék írni könyvtárunkról, ami másoknak is érdekes lehet... Nos, nekik csak azt javasolhatom: mutassák be annak múltját és jelenét a valósághoz hűen, lelkiismeretesen, a többit pedig bízzák arra a majdani történészre, aki a megye vagy az ország e korszakot felölelő könyvtártörténetének meg-

írásánál egyszer majd az általunk most még érdektelennek tűnő tényeket és adatokat hasznosítani fogja.

A szolgálat lelkülete hozzánk, könyvtárosokhoz „hivatalból” kell, hogy közel álljon. Igazán jó lenne, ha ez a szolgáló lelkiület a fentiekben szorgalmazott krónikaírói tevékenységünkre is kiterjedne. Indulásakor, mint említettük, a Kövek, színek, emberek című rovat ugyanerre célzott azoknak a bizonyos, „legparányibb kődarabok”-nak az emlegetésével. Gondoljuk csak meg, hány és hány névtelen erecske és jelentéktelennek tűnő patak kell ahhoz, hogy az összegyűlt víz folyóvá, sőt folyammá duzzadjon. Ezt tartsuk szemünk előtt akkor, amikor egy-egy apró, ám valamilyen szempontból mégiscsak értékes, és az említett rovatba kíváncsozó adaléknak, információ-nak, dokumentumnak a birtokába jutunk. Közöljön a továbbiakban is (korlátozott terjedelmű) könyvtártörténeti tanulmányokat a lap, vagy például adjon helyet ide vonatkozó szakdolgozatok stb. ismertetésének, de csak e nem kevésbé fontos gyűjtőmunka mellett! A közben születő terjedelmesebb dolgozatoknak pedig publikációs lehetőséget lehetne teremteni pl. egy-egy alkalmi különszám közzétételével.

Arra pedig, hogy elsősorban milyen jellegű írásokra, illetve milyen kíváncsiságot felkeltő szerkesztőségi összeállításokra gondolok, e lapszám Kövek, színek, emberek című rovata hoz néhány példát.

„Aki a múltba néz, a jövőbe lát, éppúgy, mint látni a víz mélyében a magas eget” - írta Petőfi. A költő gondolatát a Nemeskürtytől vett mottó alapigazságával megtoldva szeretném ismételten felhívni a figyelmet a múlt feltárásának szükségességére, s egyben arra a lehetőségre, amelyet témánk, a megye könyvtártörténete vonatkozásában a negyedik évtizedébe lépett Fejér Megyei Könyvtáros mint sajtóorgánum jelent. Tegyük róla, hogy a könyvtártörténet továbbra is „erőssége” maradhasson!

J e g y z e t e k

1. Mi magyarok. Bp. 1989. 7. p.

2. A Fejér Megyei Könyvtáros a negyedik évtized küszöbén. (Összeáll.: Hegedűs Éva). In: Fejér Megyei Könyvtáros (a továbbiakban: FMK) 31(1991)1:13-18.p.
3. A megyei könyvtári híradók mint a helyismereti munka műhelyei. FMK 27(1987)2:16-17.p.
4. FMK 9(1969)3:3-21.p.
5. FMK 10(1970)4:11-15.p.
6. FMK 11(1971)2:29.p.
7. FMK 2(1962)3:4-6.p.
8. i.m. 21.p.
9. FMK 16(1976)1:24-29., FMK 19(1979)1:42-49., és FMK 20(1980)1:42-45.p.
10. FMK 22(1982)1:58-62.p.
11. FMK 16(1976)2:24-41. és FMK 14(1974)3:15-18.p.
12. FMK 12(1972)1:49.p.
13. u.o.
14. FMK 17(1977)2:63-94. és 18(1978)1:52-70.p.
15. FMK 20(1980)1:48-68. és 22(1982)2:65-81.p.
16. FMK 14(1974)4:37-38.p.
17. FMK 17(1977)2. száma
18. Csaba Orsolya (FMK 27(1987)1:27-32.p.) és Némethné Felföldy Magdolna (FMK 26(1986)2:34-38.p.) riportja.
19. FMK 12(1972)1:50-54. és 12(1972)2:35-38.p.
20. FMK 29(1989)1:51-61., 29(1989)2:37-48. és 30(1990)1:35-56.p.
21. FMK 27(1987)1:56-68. és 27(1987)2:43-54.p.
22. FMK 12(1972)3:37-44. és 23(1983)1:55-65.p.
23. FMK 25(1985)2:60-74.p.
24. FMK 19(1979)2:49-56.p.
25. FMK 28(1988)2:41-46.p.
26. Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben. Szerk.: György Aladár. Bp. 1886. 500. és 472.p.
27. A martonvásári Brunszvik család könyv- és kottatára. Szerk.: Hornyák Mária. Martonvásár, 1991. 215 p.

Üvegesné
Hornyák Mária

A könyvtár mint kommunikációs központ*

TIZ ÉVES A MARTONVÁSÁRI ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT KÖNYVTÁRA

Úgy érzem, hogy az előadás címében megjelölt téma - annak ellenére, hogy igencsak aktuális - nehezzé teszi a helyzetem. Ugyanis az eltelt 10 év a martonvásári Általános Művelődési Központ Könyvtárának életében akaratlanul is összegzésre készíti az embert.

M a r t o n v á s á r nevét hallva, lehet, hogy néhány kollégámnak egy kellemes nyáresti Beethoven koncertet juttat eszébe, a nagy zeneköltőt, aki néhány alkalommal az óvodaalapító Brunszvik Teréz családjának a vendége volt, s aminek hagyományát méltán ápolja a község.

Ma - 1949-től - a Magyar Tudományos Akadémia Mezőgazdasági Kutatóintézetének ad otthont a kastély.

E kutatóintézetben születtek Európában első ízben beltenyésztéses kukoricahibridek. Az itt folyó eredményes búzanemesítésnek köszönhető, hogy az 1960-as évek végére hazánk ismét búzaexportórré válhatott.

Az intézetben mintegy 400 személy dolgozik, hozzávetőlegesen 10 %-uk tudományos kutató.

A 4320 lélekszámú község átmenő forgalma igen nagy, mivel közvetlenül a Budapest - balatoni autópálya mellett fekszik.

* Elhangzott a Kettős funkciójú ÁMK könyvtárosok regionális tanácskozásán (Baranya, Somogy, Tolna és Zala megye) Sármelléken, 1991. október 29-én.

A település egyértelműen agrár jellegű munkahelyet biztosít. A nagyközség kulturális élete a szó szoros értelmében szerteágazó - jóllehet elsősorban színhelyei tekintetében az.

Minden intézmény életében vannak dátumok, „mérőkövek”, amelyek valamilyen módon meghatározóvá válnak évekre esetleg évtizedekre visszamenőleg is.

Ez a dátum a könyvtár életében 1953, amikor párszáz kötettel megnyitotta szerény szobáját a martonvásári népkönyvtár.

Mindössze 4 évvel később, hogy 1949-ben létrejött az ország legelső népkönyvtára Mezőszentgyörgyön.

A mi könyvtárunk életében is nyomon követhetjük a különböző szervezeti változásokat.

Az intézmény - művelődési ház hiányában - a 60-as években klubkönyvtár volt, 1976-tól nagyközségi könyvtár, 1981-től az Általános Művelődési Központ könyvtára kettős funkcióval: iskolai és közművelődési könyvtár.

Az ÁMK könyvtár életében a legnagyobb változást az első években az általános iskola épületébe való költözés jelentette, ami a gyakorlatban 2 tanterem birtokbavételét, osztályok és az ebédlő szomszédságát jelenti, s nélkülözi a közvetlen utcái bejáratot. Az épület kétségkívül modernebb, jobban ellátott (fűtés, világítás, telefon szempontjából), mint a korábbi épület volt.

A jelenlegi alapterület azonban most is ugyanannyi, mint ezelőtt 10 éve volt - 110 m² - tehát zsúfolt. A könyvtár jelenlegi állománya 16900 könyvtári egység.

A könyvtárral szemben megnövekedett igény és az ebből adódó **f e l a d a t t ö b b l e t e n k í v ü l** ami már az első pillanattól kezdve jelentkezett - gondom volt a t a n t e s t ü l e t b e v a l ó b e j l l e s z k e d é - s e m i s.

El kellett fogadtatnom a magam egyéniségén keresztül a könyvtárosi hivatásom, s ezáltal a könyvtárat, mint intézményt. Ez annál is nehezebb volt, mivel könyvtár-népművelés szakon végeztem. Az iskolavezetés jónéhány alkalommal próbálkozott,

hogy az oktató munkába is bekapcsoljon.

I n t é z m é n y v e z e t ő i m u n k á m alóli tehermentesítem pedig - ami gyakorta elhangzott - abból a szempontból okozott gondot, hogy kezdetben csak közvetve értesültem a könyvtárat érintő kérdésekről.

Korábbi intézményvezetői részvételem a tanácsi VB üléseken lehetővé tette, hogy a könyvtár munkája előtérbe, jobban a köztudatba kerüljön. Néhány esetben magam kértem az illetékeseket a könyvtár ügyének tárgyalására, vagy meghívtam a VB ülések résztvevőit a könyvtárba. A könyvtár használatáról, rendezvényeiről ismertetők készültek, amit a tanácsi vagy falugyűlésen kézhez kaptak a lakosok. Egyébként már jó néhány éve a könyvtár is megkapja a tanácsi VB ülések jegyzőkönyvét. Ugyanakkor a helyi lapunkban - a Martonvásári Tájékoztatóban, a Fórum Martiniban - is lehetőségem van, /mint a kulturális rovat munkatársam/ - tudósítani az olvasókat.

A k ö n y v t á r é s a z i s k o l a k a p c s o -
l a t a

„A könyv az iskola lelke”. A továbbiakban e comeniusi gondolat oktatási-nevelési gyakorlatának a könyvtári megvalósításáról szeretnék szólni.

A könyvtárban az iskolai k ö n y v t á r i f e l a d a t -
b ó l eredően, az első években, főleg a nagy számban tartott könyvtárhasználati órák domináltak, esetenként napközis bemutató foglalkozások, amit a könyvtáros tartott.

Meg kell jegyezmem, hogy éppen a sikeres könyvtárhasználati, rendhagyó könyvtári órák kapcsán jött létre a partneri kapcsolat a pedagógus kollégákkal.

„A k ö n y v t á r i ó r a r e n d t e r v s z e r ű k i a l a k í -
tásáért sokat tett a könyvtáros, de nem mindig és nem mindenkit tudott a pedagógusok közül partnerének megnyerni” - olvashatjuk a könyvtári szakfelügyelet 1989. októberi jelentésében.

Megjegyzem, hogy az alsó- és felsőtagozattól megkapom a könyvtárhasználati órákra, a délutáni gyermekfoglalkozásokra az időpontot és a témát is. Általános probléma viszont nálunk is, hogy nagyon kevés a könyvtárban tartott szakóra.

Ebben az irányban is megpróbáltam „nyitni”, kapcsolatot teremteni a módszertani kiadványok ajánlásával, az öntevékeny módon szerveződő könyvtári munkaközösségekkel, esetenként szakelőadóval szervezett előadással.

Azt is meg kell jegyezmem, hogy a tanórákon munkaeszközként használható könyvek 3-4 pld-os megrendelése nem valósult meg. Bár ebben az évben az önkormányzat 50.000 Ft-tal emelte a könyvbeszerzési keretet. (150.000,- Ft az állománygyarapításra, 40.000,- Ft a folyóiratmegrendelésre fordított összeg.)

Öröm az, hogy a könyvtári gyűjtő- és kutatómunkára egyre több pedagógus ösztönzi a gyerekeket, és hogy a könyvtárhasználati órákat az a néhány kolléga is igényli és fontosnak tartja most már, akik kezdetben a könyvtárban csak a kellemes hátteret, környezetet látták.

Intézményünk anyagi háttere lehetővé tette, hogy a megyei könyvtár szakmai továbbképzésein kívül országos továbbképzéseken is részt vegyek. (Legutóbb a Waldorf iskolával kapcsolatos előadássorozaton.)

Néhány év kitartó munkája után mondhatom csak el, hogy megteremtődött a helyes egyensúly a gyermekkönyvtárosi és iskolai könyvtári munkám között. „Látványos” eredménye a délutáni állandó gyereknyüzgés a könyvtárban. Ami a g y e r e k f o g l a l k o z á s o k - napközis csoportoknak tartott vetélkedők, 6 éven át vezetett könyvbarát klub, és a különböző korosztályoknak szervezett olvasópályázatok - révén valósult meg. Megpróbáltam és megpróbálok a könyvtári kapcsolódási pontokat a gyermekrendezvények kapcsán is megtalálni.

Amikor alkalmam volt arra, hogy kiállítást is rendezek - pl. Arva Ilona - a Móra Kiadó grafikusművésze műveiből -, rendhagyó rajz órán érdekesebbnél érdekesebb és jobbnál jobb plakátokat készítettek a gyerekek is a kiállításra.

A tárlatvezetést remekül összekapcsolhatja a könyvtáros a könyvtárbemutatóval.

Vetélkedők vagy olvasópályázatok alkalmával a győztesek megszólalnak az iskolarádióban.

Ami az i n t é z m é n y v e z e t ő k k ö z ö t t i
m u n k a k a p c s o l a t o t i l l e t i, elmondhatom, hogy
az iskola - óvoda - könyvtár valóban közelített egymáshoz.
Elképzeléseimhez - ennek ellenére - nem minden esetben sike-
rült partnert találni. Így volt ez néhány olyan zenés irodalmi
est esetében is (pl. a középkori zenét játszó Vagantes együt-
tes kapcsán, ami felnött rendezvény volt), ahol javasoltam,
hogy készüljön róla videofelvétel, hiszen így a többirányú
felhasználás megvalósulhatna. (Napközis rendhagyó órákra gon-
doltam.)

A község lakossága és az
ÁMK könyvtára

Az a félelem, hogy a község lakosságának egy része idegenkedni
fog az iskolai környezetbe helyezett könyvtártól, valljuk be,
nem volt alaptalan.

Kétségtől, hogy az osztályok, s az ebédlő szomszédsága nem
minden esetben kedveznek az elmélyült olvasásnak.

A korábbi „Sallai-féle könyvtári modell” után az egy teremben
elhelyezett könyvtári állományt is meg kellett szokni az olvasó-
közönségnek.

Ugyanakkor az olvasószolgálat eredményei azt mutatják, hogy a
kezdeti tartózkodás lassan feloldódott.

Az első időben tapasztaltam a „c s a k i s k o l a i
k ö n y v t á r” megjegyzést, ezért is éreztem szükségét an-
nak, hogy a könyvtár helyet adjon felnőtteknek szóló külön-
böző k i s c s o p o r t o s f o g l a l k o z á s o k n a k
(rétegklubok rendezvényei, TIT rendezvények - ez utóbbi mun-
kába úgysis bekapcsolódtam, mint a helyi TIT Szervezet vezető-
je -, szülői értekezletek könyvajánlással), mindez a könyvtár
népszerűsítését szolgálta.

K ö n y v t á r i r e n d e z v é n y e k

„A könyvtáraknak, de főképpen az ÁMK könyvtárának, kulturáltan
szolgáltató nyitott könyvtárakká kell válnia - amely nem »ne-
vel«, hanem csupán az igényeknek megfelelő - azokat kielégítő
választékot és szolgáltatást nyújt. Szakszerűen, rugalmasan

és mindenki rendelkezésére áll, segítőkészséget és szeretetet sugároz, **a falak** közül kilépni is tud" - mondta egy előadásban Pápayné Kemenczey Judit.

Igazán nyitottá csak a külső kapcsolatok megteremtésével és folyamatos ápolásával válhat a könyvtár.

Sokszor idéztem már Szurmay Ernő gondolatát „A könyvtári rendezvények és könyvtári propaganda” c. tanulmányából, amikor a különféle rendezvények kapcsán szerettem volna bebizonyítani, hogy esetünkben nem a művelődési ház szerepének átvállalásáról van szó. „A könyvtár által alkalmazott formák egy dologban különböznek a művelődési otthon által szervezettektől.

Abban, hogy a k ö n y v t á r i r e n d e z v é n y e k egyike sem cél, hanem eszköz a k ö n y v é s k ö n y v t á r p r o p a g a n d a e s z k ö z e”. És ez így van akkor is, ha a legsikeresebb könyvtári rendezvény után sem feltétlenül rohanja meg a könyvtárat az eseménytől fellelkesedett közönség.

Abban a sajátos és sokszínű környezetben, amiben a martonvásári könyvtár dolgozik, nem nélkülözheti a kapcsolatokból származó előnyöket. Pontosabban, ha a különböző közművelődési tevékenységet folytató intézmények - a MTA Mg. Kutatóintézet Könyvtára, a szakszervezeti klubok - nem veszik figyelembe egymás lehetőségeit és elszigetelten dolgoznak, az energia szétaprózódik, és munkájuk határfoka nem lehet kielégítő.

Ez volt a legelső felismerésem, amikor Martonvásárra kerültem.

A legrégebbi és legeredményesebb kapcsolata a könyvtárnak MTA Mg. Kutatóintézet Könyvtárával, és a gazdag kulturális örökséggel, hagyománnyal rendelkező szakszervezeti klubbal a Brunsvik Klubbal van. A későbbiekben bővült a kör a gazdaság rétegklubjaival, a nagyközségi TIT Szervezettel.

Író-olvasó találkozók, élménybeszámolók, előadéssorozatok, előadóestek az Egyetemi Színpad előadóművészeivel gyakoriak voltak a könyvtárban.

A k ö z ö s r e n d e z v é n y e k e t nemcsak az anyagiak indokolták, hanem a rendezvények színvonalának emelése is. Példa volt erre a Bessenyei Antal festőművész török időket fel-

idéző kiállításának a megrendezése. A gazdaság klubja vállalta a technikai ügyintézést (szállítás, művészházaspár elhelyezése), a kutatóintézet könyvtárvezetője tematikus helytörténeti táblót állított össze erre az alkalomra. A nagyszerű kiállítás-megnyitót számtalan rendhagyó könyvtári óra, tárlatvezetés követte. Amikor Bessenyei Antal festőművész a „Praktikus ábrázolás az óvodában” c. szakkönyve alapján az óvónőkkel találkozott - ez már ismeretterjesztő előadás volt.

A közös rendezvények jónéhány esetben e g y ü t t e s f e l e l ő s s é g v á l l a l á s t is jelentettek, így volt ez pl. 5 éve, amikor még Sánta Ferenc vagy Csoóri Sándor írókkal rendezett találkozó következményekkel is járt.

Talán ezért is beszéltem minderről részletesebben, hogy érezhető legyen, hogy könyvtárosi munkám nagyon fontos részének tartom ezt a területet.

A könyvtár kapcsolata a társintézményekkel már az integráció előtt kiépült.

Amit eredménynek tartok - az az, hogy az a 40-50 ember, aki állandó résztvevője a könyvtári rendezvényeknek, színvonalas, tartalmas előadásokat igénylő és értékelő közösséggé alakult, úgy is fogalmazhatok: baráti közösséggé, akiktől indíttatást kapok, és a személyes kapcsolat révén állandó segítséget. /Pl. a szervezésben./

A könyvtárpropaganda legdirektebb eszköze a szóbeli és írásos könyvajánláson kívül a k i á l l í t á s, ahol a művészeti ágak összekapcsolódása, komplex művészeti nevelés leginkább megvalósulhat. Példa erre Szekeres Erzsébet balladákat feldolgozó faliképeinek kiállítása - az esztétikai vizuális élmény adott volt. Havas Judit és Budai Ilona előadóművészek estjén megszólaltatták a népballadákat, a hallott és látott élmény kiegészült azzal, hogy kézbe vehettük a könyveket. Martonvásári magángyűjtők voltak a segítőtársaim.

Vagy másik példa Váci György könyvkötőmester a „Könyvkötészet múltja és jelene” című kiállítása, ami a mi könyvtárunkból indult országos vándorútra.

Gyakorta rendezett a könyvtár a Móra Kiadó grafikusainak a

műveiből is kiállítást. Természetesen a kiállítások a könyvtári látogatók számát is jelentősen emelték.

A könyvtárhoz tartozó klubteremben, ami esetenként kiállítóteremként működött, 1988-tól egy óvodai csoport, majd jelenleg iskolai osztály kapott helyet.

Legközelebbi könyvtári rendezvényünk november 19-én lesz: Széchenyi emlékest. A dokumentumműsoron kívül Magyarország régi vármegyéinek és uralkodó **családjainak a címereit is szeretnénk** bemutatni, figyelembe véve a könyvtár adta lehetőségeket - ez a polcok oldala, a szabad falfelület - ami nagyon kevés.

Ma már nem tűnik újnak az a kijelentés sem, hogy az új típusú intézményt nem annyira a tényleges társadalmi szükséglet hozta létre, sokkal inkább a hiányok születtek e n y s z e r. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a közoktatás, közművelődés fejlesztésének a határait mindig is meg-
szabják a gazdasági tényezők.

Felvetődhet a h o g y a n t o v á b b kérdése a mi intézményünk esetében is. Elképzelhető-e a könyvtár bővítése az intézményen belül, vagy ugyanebben a szervezetben maradván, de más épületben? Egyelőre a kérdésekre még nincs válasz.

Előadásom végéhez közeledve felvetődik a kérdés: mit jelent a k ö n y v t á r n a k, s a z o t t d o l g o z ó k ö n y v t á r o s o k n a k az integráció? Az elmúlt évek, és a gyakorlat igazolta: a könyvtárnak megnövekedett igényt és feladattöbbletet, a könyvtárosnak pedig számtalan esetben kihívást, kényszerhelyzetben hozott döntéseket és konfliktus lehetőségét.

De értelmes cselekvési lehetőséget is!

C h i l l a S z i l v i a

LÁTTUK, OLVASTUK

VAKÁCIÓS

PROGRAMOK

A CSÁKVÁRI

KÖNYVTÁRBAN

„Világíts, ragyogj
júniusi fény,
most az egész nyár
mind-mind az enyém”

/Tasnádi Varga Éva/

Ragyogó napsütés, szabadság, vakáció ... könyvtár? Vajon ki keresi fel nyáron a könyvtárat? Nyár = uborkaszezon. Mi könyvtárosok tudjuk, hogy ez nem egészen így van! Különösen nem, ha tudatosan készülünk ezekre a "nyarakra", és nem összetett karokkal várjuk, hogy valaki ránknyissa az ajtót. Jómagam, aki régóta a pályán vagyok, aki annyi mindent végigcsináltam már, akit számtalan **csalódás** is ért természetesen, még mindig hiszem, ebben a nem könnyű jelenben is, hogy a könyvekre, a könyv-

tárakra szükség van.

Bevallom, bizony sokszor fárasztó az állandó készenlétben állás, az állandó bizonyítás, az állandó "nyüzsgés" stb. Mégis honnan az optimizmus? A gyerekektől, ezektől a nyári együttlétektől!

Annak idején én is vártam a vakációt, akár a mai gyerekek! Végre eljött! Aztán amikor már habzsolják az iskola nélküli napokat, hiányozni kezd valami ... a közösség, ... az iskolatárs ... stb. Tanapság mikor a szülő is, a nagyszülő is dolgozik, a nyári hónapokból alig néhány hét az, amit együtt tölthet a család, esetleg egy-két tábor és a megmaradt hetek elfolyhatnak, unalmassá, céltalanná válhatnak. Tapasztalatunk, hogy kapaszkodókat adhat a könyvtár ezekben az esetekben, olyan gyerekek is bejönnek meghirdetett programjaira, akik eddig alig tették be lábukat, és esetleg itt is maradnak olvasónak, vagy talán helyesebb, ha úgy mondom, könyvtárhasználónak.

Közel 20 éve kezdtük a nyári foglalkozások szervezését. Mivel is vártuk ezen a nyáron a 14 év alatti gyerekeket? A júniusi Csákvári Híradóban hirdettük meg nyári programunkat. A szünet minden csütörtöki napjára volt ajánlatunk: játéktanulás, gyöngyfűzés, papírhajtogatás, bábkészítés, bábozás, vetélkedő stb. A közös

Zirc,
1991.
aug. 27.

minden foglalkozásnál: a könyvből, mint fő forrásból való indulás! Bemutattuk az ötleteket adó játékgyűjteményeket, bábos könyveket, a gyöngyfűzés alapjaival foglalkozó köteteket stb. A foglalkozások során igazi profi munkák is készültek, a forrásként felhasznált, bemutatott könyvek többségéhez még ma is csak előjegyzés útján lehet hozzájutni. Újdonság volt, hogy e korosztályt már elhagyó tizenévesek /szakmunkástanulók, középiskolások, sőt főiskolások/ is visszajöttek, segítettek ill. vezettek le egy-egy csütörtöki délutánt.

Augusztus végén a legszorgalmasabb, legaktívabb résztvevőkkel egész napos kirándulásra mentünk. Természetesen a kirándulást megelőző 2 hét a készülődés jegyében telt el: térképek, útikönyvek tanulmányozásával, Az útvonal tervezésével, mit nézzünk meg stb. Mondanom sem kell, hogy siker volt a foglalkozássorozatot záró zirci út, talán azért is, mert mindenki tett érte valamit, mert köze volt hozzá!

Miben hozott még újat ez a

nyár? És itt az optimizmusom magyarázata: sorra jöttek azok a fiatalok, akik gyerekként éveken át nyáron a legaktívabb résztvevői voltak foglalkozásainknak. Felháborodottan kérdezték: rájuk nem gondoltunk? Igaz, sok az elfoglaltság, nehéz a programok egyeztetése, de részükre is találjunk programot! Helyismereti gyűjtőmunkára hívtuk és vártuk őket. Segítségükkel szép számban kerültek könyvtárunkba régi fotók, képeslapok, iratok, újságcikkek, melyek községünk múltjáról tanuszkodnak. Ezek a fiatalok eljöttek október 26-án a csakvári földművelésiskola centenáriumi ünnepeire, mert a kiállítási anyag gyűjtésénél segédkeztek, de ott voltak november elején a Nagybük tetején, az erdei Mária-kép felújításánál, melyhez nemcsak a szép történetet gyűjtötték, de a kép 175 éves fennállásának bizonyítékára is ők találtak rá. Természetesen a legaktívabb gyűjtők is részesei voltak az augusztus 27-i zirci útnak, melyen igazi jó hangulattal búcsúztunk a szünidőtől, de nem egymástól és a könyvtártól!

U g r i t s M a r g i t

KÖRNYEZETVÉDŐ

TÁBOR

DUNAUJVÁROSBAN

Gyermekkönyvtárunk 1993 októberében "Környezetvédő tábort" indított 12-14 éves gyerekek részére. A működtetéshez szükséges pénzt a Dunaújvárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága által meghirdetett pályázaton nyertük el.

Havonta egy alkalommal találkozunk a gyerekekkel, s közel egyórás kötetlen beszélgetéssel zárjuk együttlétünket. A foglalkozások gerincét a Természet Búvár című lap cikkei adják, a tematika kialakítására, illetve a programok vezetésére dr. Szalay Lászlóné biológia-földrajz szakos általános iskolai pedagógust kértük meg.

Az a célunk, hogy mélyebben megismertessük a gyerekeket a környezetvédelemmel kapcsolatos fogalmakkal, mint pl. üvegházhatás, savas eső, hulladék hasznosítás stb. Természetesen a hangsúlyt a mindennapi életben elvégezhető teendőkre, feladatokra helyezzük, hiszen az "átlag embernek" az épített környezetet, közvetlen életterét kell óvnia, kímélnie. Az ipar, a mezőgazdaság környezetbarát átalakítása a szakemberek dolga, nekünk pedig az - s erre szeretnénk a gyerekek figyelmét felhívni -, hogy mindennapjainkban tegyük meg azt, ami megtehető.

December 3-án Garancsy Mihály, a Természet Búvár című lap társszerkesztője volt a tábor vendége, aki nemzeti parkjainkról, védett területeink növényeiről, állatairól diavetítéssel egybekötött előadást tartott. Tőle tudtuk meg többek között, hogy a világon 95 nemzetközileg fontos, nyilvántartott biológiai életter van, s ebből 5 Magyarországon található.

Szintén decemberi programunk a HOMOKY-NAGY István természetfotóiból rendezett kiállítás, amely a könyvtár előterében tekinthető meg. (A képanyag a Gödöllői Művelődési Központ tulajdona.)

Programunkban a foglalkozásokon kívül vetélkedő, túra és zárásként egy autóbuszos kirándulás szerepel, amit a zirci arborétumba tervezünk.

P é t e r É v a

KÖNYVTÁRALAPÍTÁS

KOLOZSVÁROTT

Olyan a város hangulata, mint 1945-ben Magyarországra lehellett. Nincs semmijük, csak a lelkesedésük és a tenniakarásuk.

Közel 15000 könyvvel érkezünk meg október 9-én este az ártándi határra. Már vártak bennünket, Pillich Katalin (könyvtáros), a férje és barátai (az HKE és az RMDSZ vezetői, aktivistái). Másnap hajnalban érkezünk Kolozsvárra, ahol rövid pihenés után kezdtük megtervezni, berendezni Kolozsvár első magyar közművelődési könyvtárát.

Dunaújvárosban, Ercsiben, Mezőfalván több mint egy hónapon keresztül dolgoztunk a könyvekkel. Válogattuk, töröltük, csomagoltuk, hogy hozzájárulhasunk Erdélyben a magyar nyelvű kultúra terjesztéséhez. A Kölcsey Ferenc Alapítvány képviselőjétől tudtuk meg a kolozsváriak elképzeléseit, és örömmel ragadtuk meg az alkalmat, hogy a megszűnő letéti hálózatban feleslegessé vált könyveket mások számára hasznossá tegyük. A Papírgyár készségesen kísérgelt bennünket több mint 400 db dobozzal. Amolyan "női méreteket" kértünk, de szerencsénk volt mind Dunaújvárosban, mind Kolozsvárott, mert akadtak élet-erős férfiak a pakolásához.

Kolozsvárott diákok, felnőttek, szinte egymással versengve hordták a könyveket, a polcokat, a

szőnyegeket. Nagy a könyvtár 3 helyiségből áll, ebből kettőt tudtunk berendezni azalatt a néhány nap alatt, amíg ott voltam. Külön ifjúsági és külön felnőtt részleget alakítottunk ki, úgy rendeztük be a termeket, hogy még kiállításra is legyen lehetőség. A város képzőművészeinek ugyanis itt szeretnének lehetőséget adni, hogy megmutassák műveiket a közönségnek.

Érdekes volt a két könyvtári kultúra találkozását megfigyelni. A közös nyelv, a közös kultúrális örökség mellett megjelentek az apróbb különbözőségek. Pl. Ők a szépirodalmat nyelv szerint csoportosítják a 800-ason belül, a könyveket vízszintes irányban rendezik folyamatosan, a kölcsönzőlapok a könyv végén találhatóak. Az egy évvel ezelőtt nyílt nagyváradi könyvtár tapasztalatait is figyelembe véve a kollégák úgy számítják, hogy lesz 3000 olvasójuk. A lelkesedésüket figyelembevéve ezt én is elhiszem.

A mi letéti hálózatunkban lévő tartalékok alapján számíthatunk hosszú távú együttműködésre a dunaújvárosi és a kolozsvári könyvtár között.

*

Ú t b a n h a z a f e l é

A határhoz közeli Nagyvárad már egy évvel ezelőtt megnyitotta a maga - Bunyitay Vincéről elnevezett - könyvtárát. Erről annak idején beszámolt a Könyvtáros is, ahol olvashattuk Tőkés László megnyitóra írt levelét. Még a kezdeti könyvszállítások (1990. január, február) idején gyártották össze az állomány jelentős részét. Abban az időben sokan utaztak Romániába, könyveket, különböző szükségleti cikkeket, segélyeket szállítva.

Nagyváradon akadt egy figyelmes és előrelátó ember (Tavaszi Hajnal), aki a könyvszállítmányokból megalapozta a közművelődési könyvtárat. Jelenleg kb. 15000 kötet könyvük van és 2400 olvasójuk, és kapcsolatuk számtalan magyarországi könyvtárral, kiadóval.

Nagyvárad az egyik kulturális központja a romániai magyaroknak. A Protestáns Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület több napos konferenciáját tartotta ottlétem alatt, ahol találkozhattam Kányádi Sándorral, akiről az ott lévők úgy beszélnek, hogy Sütő András mellett ő a másik szimbólum, a megtartó erő. Nélkülük nem lett volna hitük otthon maradni. (Kányádi Sándor decemberben a vendégünk lesz, hogy itteni olvasóival is megismerkedjen és beszélgessen).

A konferencia záró aktusa a Tőkés László által tartott istentisztelet volt, amelyben nem mulasztotta el kifejezni aggodását az erdélyi magyarság sorsáért. „Minden nemzetnek meglehetnek a maga zsidói, Romániának mi, magyarok vagyunk azok” - mondta többek között. Látogatásom arra az időre esett, amikor az agyagfalvi törekvések, a Székelyföld autonómiájáért elindult mozgalom miatt támadások indultak a magyarság ellen, amikor szigorították a határátkelést. Azóta már a parlamentben is élesen támadják a magyarokat és Tőkés Lászlótól ismét segélykérő írásokat olvashatunk. Mi azért reménykedve továbbra is tervezzük a könyvtárak támogatását, sőt új könyvtárak telepítését.

1991. november 20.

E r d ő s E r z s é b e t

Romániai Magyar Demokrata Szövetség — Országos Titkárság
Uniunea Democrată Maghiară din România — Secretariat
Democratic Alliance of Hungarians in Romania — Secretariat

3400 Cluj, Pavlov 21

tel.: 95/112412, 111847

fax: 95/111987

Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület
309/1991.okt.10.

Munkásművelődési Központ és Könyvtár
Dunaújváros.

Alulírott Dr.Kötő József, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület főjegyzője átvettem 13109 db.könyvet 422.223 forint értékben és 532 db. brosurát közművelődési könyvtárunk számára.

Ezton is kifejezzük mélységes hálánkat és köszönetünket közművelődési célkitűzéseink valóra váltásában nyújtott segítségükért.

Dr.Kötő József

EMME főjegyző,

Kötő József

**TULTELJESITETT
AKARAT**

**/24 órába
nem fér el 48 óra!/**

Október 15-én a móri Radó Antal Városi Könyvtár munkatársai a családtagokkal, községi könyvtárosokkal, más kulturális szakmabéliekkel közösen hajnalban Móron buszra szálltak. Az Ikarus móri gyára biztosította a kiránduláshoz luxus kirándulóbuszát. A tengeri hullámmáshoz kevésbé szokott könyvtároscsapat jóhiszeműen vette a napkeltét a Komáromi határátkelő állomáson: semmi várakozás, sikeres pénzbevéltés. Kissé álmos, majd egyre inkább zörgő, reggeliző morajok után - néhányan appetitív beöntéssel, - kezdetét vette a 800 km-es kirándulásunk.

Érsekújvár után mindannyian rájöttünk ez a busz kirándulás felér egy tengeri utazással! Az előre megtervezett útirány szerint ment a „hajó”. Ennyi kanyart, dombot ritkán raknak elénk az ismeretlenségből a térképek. Ez a busz ritka csoda a rázódásra, az egyben **maradásra**.

Szép, napos időben messze ellátni, néhány csodálatos várom sejtette a történelmi időket. Rövid időre Losonc főterén pihentünk.

Kicsit távolabb látszott a Régi Gimnázium épülete. A

katolikus templom mellett a düledező református templom várta a felújítást. Jó lett volna Fülek várát is látni, kicsit északabbra Murány vára ... Mind kimaradt.

Rozsnyó előtt elkanyarodtunk. 11 órára - a múzeumvezetésre, Krasznahorka várába értünk. Csodaszép fényes időben meszsziről látható volt már a soktornyos vár.

A várat a Máriássy család kezdte építtetni, a Bebekék saját pénzt is itt verettek, 1642-től az Andrássyaké a várkastély. A gazdag látnivalók sorában kiemelkedett a kápolna, az emeleti szobákban régi fegyverek, bútorok, díszedények, Serédy Zsófia grófnő díszes kötetű könyvei is „büszke fenséggel” sorakoztak egy sejtelmes vitrinben.

Délután fél kettőre értünk Kassára. A város szívében, a Kassai Dóm előtt, idegenvezető várt bennünket: a város neves művészettörténésznője. Felkészült, aprólékos „mestermunka” volt, ahogy Elisabeth asszony minket végigvezetett Kassa legszebb látnivalóin.

A Szent Erzsébet-dóm páratlan gótikus katedrális. II. Rákóczi Ferenc fejedelem sírboltjában megható élmény volt Mór város nevében koszorút elhelyezni a fejedelmi sírra. Egy móri virágkereskedő adományát, a koszorút, díszszalaggal néhány szép mondat kíséretében hagytuk emlékül. A gyönyörű oltárképek látványa még egybetartotta csapatunkat.

Aztán többen vásárolni mentek. De akik együtt maradtak, sokáig nem felejtik el a látottakat.

A gótikus polgárházra, a Lőcsei házra csak pillanatok jutottak, a Kelet-szlovák Képtár kúria jellegű épületében gyönyör-

rű festmény, szobor és grafika-
gyűjteményt láthattunk.

A Vitéz-ház bordó színe,
mesés gótikus ablakszegélye pá-
ratlan látvány. A múzeumban ro-
mán és gótikus faszobrokat, öt-
vösrekeket mutattak.

A Püspöki Palotába sajnos
nem juthattunk, az ősnyomtatvá-
nyokat szeretjük volna látni.

A Hóhér bástyán belül volt
található a Rodostó Ház. Annak
a háznak a másolata, amelyben
II. Rákóczi Ferenc Rodostóban
élt. Török bútordarabok, az e-
meleti nagyterem is a török
eredetivel azonosan berendezett.
Túlön szoba emlékeztetett Mikos
Kelemen dolgozószobájára.

Már estére kanyarodott az
idő, mikor - búcsúzóul, - csak
kívülről - integethettünk a
Tinódi Háznak.

Csendes kirándulás után Hidas-
németinél léptük át a határt.
Végig hoztuk haza - magunkkal -
a szakadó esőt.

A fáradtságtól alig élt kirán-
dulók egyöntetű véleménye volt
az útról:

(mely a móri könyvtárosok első
külföldi szakmai útja volt!),
hogy életünkben először tapaszt-
altuk meg, hogy 24 órában ho-
gyan fér el 48 órányi program
láttnivalókkal és tengeri (busz-
rázó) betegséggel!

K l e i n n é

Vörösmarty emlékülés a megyei könyvtárban
1991. december 2-án
Bakonyi István, Jávor Ottó, Laczkó András,
Román Károly

Fiatal költők estje a megyei könyvtárban
1991. december 12-én
Pálinkás István, Léka Géza, Péntek Imre (bev.)

1991. június - november

XVII. Dunamenti Táncostábor, Mezőfalva : 1990 [!] július 27 - augusztus 4. - [S.l.] : [s.n.], [1991] (Dunaújváros : Média Kft.). - 11 p. ; 21 cm

A tábor helye és időpontja helyesen: Hantos, 1991. júl. 27 - aug. 4. - Rendezője a Mezőfalvi Néptánc Együttes

Agrokomplex - Central Soya Takarmányozástechnológiai Együtműködés (Zichyújfalu)

Takarmánykiegészítő gyárunk, Zichyújfalu '91 / Agrokomplex Central Soya Rt. - Zichyújfalu : Agrokomplex Central Soya Rt., [1991]. - 12 p. : ill., színes ; 21x23 cm

A közreadó neve a hátsó borítón: Agrokomplex - Central Soya Takarmányozástechnológiai Együtműködés. - Angol neve: Agrokomplex Central Soya Feed Producer and Distributor Corporation. - Angol és orosz nyelven is.

Alba Regia ; annales Musei Stephani Regis = az István Király Múzeum évkönyve / szerk. Fitz Jenő ; segédszerk. Fülöp Gyula. - 24. - Székesfehérvár : Fejér M. Múz. Ig., 1990 [!1991]. - 247 p., [2] t.fol., [54] t. : ill. ; 29 cm. - (Az István Király Múzeum közleményei = Bulletin du Musée Roi Saint-Étienne. C. sor., ISSN 0563-0703 ; 24.)

Indulás: 1. (1960). - A közlemények váltakozva angol, német és magyar nyelven

ISSN 0324-542X

Balogh Gyula Bogumil

Bogumil patikája : A férfierő titka : [60 eredeti recepttel] / [Balogh Gyula]. - [Székesfehérvár] : Aréna, cop. 1991. - 160 p. ; 18 cm

ISBN 963 7981 01 2

Böröcz András : [Rajzok, szobrok] : István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1991. szeptember 7. - október 23. / [a kiállítást rend. ... Kovalovszky Márta, Ladányi József] ; [bev. Kovalovszky Márta, Laura J. Hoptman, Pataki Gábor]. - Székesfehérvár : István Kir. Múz., [1991]. - [8], 6 p. : ill. ; 30 cm. - (István Király Múzeum közleményei. D. sor., ISSN 0586-3759 ; 205.)

Kiállítási katalógus. - Magyar és angol nyelven

ISBN 963 7390 14 6

A Brunszvik család martonvásári könyv- és kottatára / szerk. Hornyák Mária ; [németre ford. Lendvay Imre] ; [a katalógusokat összeáll. Pintér Gábor, Retkesné Szilvássy Ildikó és Somogyi Klára] ; [fotó Vécsey Attila] ; [közread. az] MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete = Die Bibliothek und Notensammlung der Familie Brunszvik in Martonvásár / hrsg. von Mária Hornyák ; [Deutsch von Lendvay Imre] ; [die Kataloge zgest. von Gábor Pintér, Ildikó Retkes-Szilvássy und Klára Somogyi] ; [Foto Vécsey Attila] ; [hrsg. von dem] Landwirtschaftliches Forschungsinstitut der UAW. - [Bp.] : Pytheas Kft., 1991. - 215 p. : ill. , 20 cm

Családellátó és háztartás-
gazdaságtani ismeretek / fel.
kiad. a Fejér Megyei Pedagógiai
Intézet és a Mecénás BT]. -
[Székesfehérvár] : Fejér M. Ped.
Int. , [S.l.] : Mecénás BT,
1991- . - 21 cm

Fűzött : ár nélkül
1. füz., / [irta Oláh János-
né, Liptákné Alabért Zsuzsanna].
- 1991. - 41 p. : ill.

Csontos János

Szabadulási mutató : Ver-
sek / Csontos János ; [a Fiala
Költők Fesztiválja Alapítvány és
a Pantaleon Kultúrális Egyesület
kiadványa]. - [Dunaújváros] :
[Fiala Költők Fesztiválja Ala-
pítvány] : [Pantaleon Kultúrális
Egyes.], 1991. - 49 p. ; 21 cm.
- (VIM-kiadvány, ISSN 0865-6312
; 10.). (Argus könyvek)
ISBN 963 7648 00 3

Demeter Zsófia

Palotavárosi emlékek : Székes-
fehérvár-Palotaváros története és
néprajza / Demeter Zsófia, Gelen-
csér József, Lukács László ; [fo-
tók Gelencsér Ferenc, Gelencsér
József, Lukács László]. - Székes-
fehérvár : [Fejér M. Múz. Ig.],
1990 [1991]. - 172 p. : ill. ;
24 cm. - (István Király Múzeum
közleményei = Bulletin du Musée
Roi Saint-Étienne. A. sor., ISSN
0491-9610 ; 31.)

Német nyelvű összefoglalóval. -
Bibliogr.: p. 159-165.

ISBN 963 7131 95 7

Dunaferr Acélművek Kft. (Dunaúj-
város)

Dunaferr Acélművek Kft. kollek-
tív szerződése. - [Dunaújváros] :
[Dunaferr Acélművek Kft.], [1991].
- 43 p. ; 21 cm

Dunamenti Regionális Bér-
lakásépítő és Üzemeltető Részvénytársaság
(Dunaújváros)

Tájékoztató részvények nyilván-
os kibocsátásáról és forgalomba-

hozataláról / Dunamenti Regio-
nális Bér-
lakásépítő- és Üze-
meltető Részvénytársaság. -
[Dunaújváros] : Dunamenti Reg.
Bér-
lakásépítő- és Üzemeltető
Rt., 1991. - [62] p. var. ; 29 cm

Erdély Miklós (1928-1986) ki-
állítás : 1991. október 26 - de-
cember 31. Székesfehérvár, Csók
István Képtár, István Király Mú-
zeum / [a kiállítást rend. ...
Kovács Péter et al.] ; [tanulm.
... Pernecky Géza] ; [ford. ...
Kigyós Erzsébet, Szöllösy Judit]
; [fotók ... Lugosi László
et al.] = Erdély Miklós 1928-1986
exhibition : [... Gallery István
Csók, ... King Stephen Museum,
Székesfehérvár, ... 26th Octobre
- 31th Decembre 1991] / [... org.
by Kovács Péter et al.] ; [... es-
say Pernecky Géza] ; [... transl.
Kigyós Erzsébet, Szöllösy Judit]
; [... photos Lugosi László
et al.]. - [Székesfehérvár] :
[István Kir. Múz.], [1991]. - 27,
[15] p. ; ill. ; 29 cm. - (István
Király Múzeum közleményei. D. sor.,
ISSN 0586-3759 ; 207.)

Kiállítási katalógus

ISBN 963 7390 16 2

Erdészeti és Faipari Egyetem (Sop-
ron). Földmérési és Földrendezői
Főiskolai Kar (Székesfehérvár)

Erdészeti és Faipari Egyetem
Földmérési és Földrendezői Főis-
kolai Kar / [szerk. Németh Gyula
...] ; [angol szöveg Zalaba Pi-
roska ...] ; [fényképanyag Rostásy
Szabó Mihály ...]. - [Székesfehé-
rvár] : [EFE FFFK], [1991]. - [32]
p. : ill., részben színes ; 25 cm

Angol cím a hátsó borítón: Col-
lege for Surveying and Country-
planning of the University of Fo-
resty and Timber Industry. - Köz-
read. az Erdészeti és Faipari Egye-
tem Földmérési és Földrendezői Fő-
iskolai Kar. - Magyar és angol nyelv-
ven

Erdős Ferenc

Székesfehérvár a forradalom és

szabadságharc városa, 1848-1849 / Erdős Ferenc. - Székesfehérvár : Videoton József A. Kvt., [1991]. - 81 p. : ill. ; 20 cm. - (História klub füzetek, ISSN 0238-7131 ; 8.)

Bibliogr.: p. 75-77. és a jegyzetekben

ISBN 963 04 1017 6

Fejér megyei információs kézikönyv / kiad. az Infocentrál BT. -1991- '92. - Székesfehérvár : Infocentrál BT, [1991]. - 74 p. : ill. ; 26 cm

Évenként. - Indulás: 1991-'92. - Megjelenés: 1991. - Címlapon a kiadó neve: Infocentrál Reklámstúdió

Fejér megyei környezetvédelmi szeminárium (4.) (1990) (Székesfehérvár)

IV. Fejér megyei környezetvédelmi szeminárium : Székesfehérvár, 1990. október 15-16-17., Technika Háza : Az előadások összefoglalói / [fel. kiad. MTESZ Fejér Megyei Szervezete] ; [a szerk.biz. vez. Balogh Szabó Miklós]. - Székesfehérvár : MTESZ Fejér M. Szerv., [1991]. - 2 db ; 21 cm + mell. (6 fol. ; 30 cm)

ISSN 0231-4975

1., A-K. - 290 p. : ill.
2., L-Z. - p. 291-442. : ill.

Fejér megyei történeti évkönyv : A Fejér Megyei Levéltár évkönyve / szerk. Farkas Gábor. - 22. - Székesfehérvár : [Fejér M. lvt.], 1991. - 359 p. : ill. ; 24 cm

Indulás: 1. - Megjelenés: 1968. - Községtörténeti tanulmányok. - Bibliográfia a tanulmányok végén

ISSN 0301-7532

Felekezeti középiskolák Magyarországon / [szerk. Re-

gőczy Miklós]. - Székesfehérvár : Fejér M. Pedagógiai Int., 1990 [!1991]. - 32 p. ; 28 cm. - (A Fejér Megyei Pedagógiai Intézet tájékoztatója, ISSN 0230-0230 [!ISSN 0239-1287])
ISBN 963 04 1051 6^x

Die Fundmünzen der römischen Zeit in Ungarn / [hrsg. von Jenő Fitz] ; [bearb. von Miklós Bakos et al.]. - Bp. : Kultura Intern. ; Bonn : Habelt, 1990. - 27 cm

ISBN 963 7428 18 6^x

1., Komitat Fejér : Mit 8 Tafeln und einer Karte der Fundorte / zgest. von Vera Lányi ; [aus dem Ungarischen übers. von Ursula Jákváry]. - 1990. - 448 p. : ill.

ISBN 963 7428 02 X

ISBN 3 7749 2407 4

25 éves a Velencei Tavi Regionális Víz- és Csatornamű Társulat / [szerk. Bolhóy László]. - [Gárdony] : [Velencei Tavi Regionális Víz- és Csatornamű Társulat], 1991. - [20] p. : ill., részben színes ; 20x24 cm

Közread. a Velencei Tavi Regionális Víz- és Csatornamű Társulat

Léka Géza

Amíg a szó megtalál : Versek / Léka Géza ; [a Fiatal Költők Fesztiválja Alapítvány és a Pantaleon Kulturális Egyesület kiadványa]. - [Dunaújváros] : [Fiatal Költők Fesztiválja Alapítvány] ; [Pantaleon Kulturális Egyes.], 1991. - 79 p. ; 21 cm. - (VIM-kiadvány, ISSN 0865-6312 ; 9.). (Árgus könyvek)

ISBN 963 7648 02 X

Lővei Erzsébet

Munkanélküliség életközelen / [összeáll. Lővei Erzsébet ..., Kungl Ágnes ...], [közread. a] Dunapack Papír és Csomagolóanyag Rt. Dunaújváros, Személyzeti és

Oktatási Osztály. - [Dunaújváros] : [Dunapack Rt. Dunaújvárosi Papírgyára], [1991]. - [16] p. ; 20 cm. - (Tájékoztató / Dunapack Papír és Csomagolóanyag Rt. Dunaújváros, Személyzeti és Oktatási Osztály, 1991.)

Magyar Hidrológiai Társaság. Országos vándorgyűlés (9.) (1991) (Székesfehérvár)

IX. Országos vándorgyűlés : Székesfehérvár, 1991. június 26-28. / [Magyar Hidrológiai Társaság]. - [Bp.] : MTE SZ, [1991]. - 2 db ; 20 cm

Az előadások eredeti kéziratjai. - A főelőadások nélkül

1. köt., A Dunántúli közép-hegység vízgazdálkodása / [Jaki Rezső et al.]. - 199 p. : ill.

2. köt., Víziutak, holtágak, tavak hasznosítása / [Bukovszky György et al.]. - 300 p. : ill.

Martonvásár második húsz éve / szerk. Kovács István. - Martonvásár : [MTA Mezőgazdasági Kutatóint.], 1990 [!1991]. - 222 p. : ill. ; 20 cm

A Martonvásáron, 1989. nov. 14-17. között rendezett Jubileumi Tudományos Emlékkülés előadásaival. - Az emlékkülést rend. és a kiadványt közrend. az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete. - Bibliogr.: p. 159-222.

Művek a székesfehérvári István Király Múzeum kortárs gyűjteményéből : Pécsi Galéria ... 1991. április 3-28. / [a kiállítást vál. Kovács Péter és Kovalovszky Márta]; [rend. Kovalovszky Márta és Pinczehelyi Sándor]; [bev. Kovalovszky Márta]. - [Pécs] : Pécsi Galéria, 1991, [10] p. : ill. ; 30 cm
Kiállítási katalógus

Oláh Zoltán

A pillanat ravatalán : Versek / Oláh Zoltán; [a Fıatal Kőltők Fesztiválja Alapítvány és

a Pantaleon Kulturális Egyesület kiadványa]. - [Dunaújváros] : [Fıatal Kőltők Fesztiválja Alapítvány]; [Pantaleon Kulturális Egyes.], 1991. - 62 p. ; 21 cm. - (VIII-kiadvány, ISSN 0865-6312 ; 11.) (Árgus könyvek)

ISBN 963 7648 01 1

Pálinkás István

Követ hoztam : Versek / Pálinkás István; [a Fıatal Kőltők Fesztiválja Alapítvány és a Pantaleon Kulturális Egyesület kiadványa]. - [Dunaújváros] : [Fıatal Kőltők Fesztiválja Alapítvány]; [Pantaleon Kulturális Egyes.], 1991. - 64 p. ; 21 cm. - (VIII-kiadvány, ISSN 0865-6312 ; 8.). (Árgus könyvek)

ISBN 963 8648 03 8

Peske - Spányi emlékkiállítás : Bodajk, 1991 / [az életrajzokat írta Bakó Zsuzsa]. - Bodajk : [Polgármesteri Hiv.], 1991. - [12] p. : ill. ; 22 cm

A művészek neve: Peske Géza, K. Spányi Béla

Rajšev, Gennadij Stepanovič

Gennagyij Sztjepanovič Rajšev osztják festőművész kiállítása : Székesfehérvár, 1991. / [a kiállítást rend. ... Kovalovszky Márta, Sasvári Edit]. - Székesfehérvár : [István Király Múz.], 1991. - [4] p. : ill. ; 21 cm. - (István Király Múzeum közleményei. D. sor., ISSN 0586-3759 ; 204.)

Kiállítási katalógus

ISBN 963 7390 11 1

The second twenty years of Martonvásár / ed. by István Kovács; [trans. into English by Barbara Harasztos]. - Martonvásár : Agricultural Research Inst. of the Hung. Acad. of Sciences, 1990 [!1991]. - 209 p. : ill. ; 20 cm

Martonvásár második húsz éve ... Bibliogr.: p. 163-209.

Siklósi Gyula

Adattár Székesfehérvár középkori és törökkori építészetről / Siklósi Gyula. - Székesfehérvár : M. Művel. Közp., 1990 [!1991]. - 116 p. : ill. ; 24 cm. - (Módszertani füzetek / Megyei Művelődési Központ Székesfehérvár, ISSN 0230-8150). (Művelődéstörténeti sorozat / Magyar Hépművelők Egyesülete Fejér Megyei Területi Szervezete, ISSN 0238-1869)

Bibliogr.: p. 107-110. - Német nyelvű összefoglalóval
ISBN 963 01 9705 7

A Smohay-díj tíz éve, 1981-1991 : Csók István Képtár, Székesfehérvár, 1991. [szeptember 14-október 13.] = Ten years of the Smohay Prize / [a kiállítást rend. ... Kovács Péter et al.] ; [tanulm. ... Gergely Anna, Kovács Péter] ; [ford. ... Kozák Csaba] ; [fotók ... Pati-Nagy Bence]. - Székesfehérvár : [István Kir. Múz.], 1991. - 32 p. : ill. ; 30 cm. - (István Király Múzeum közleményei. D. sor., ISSN 0586-3759 ; 206.)

Kiállítási katalógus
ISBN 963 7390 15 4

Szabó Péter

Emlékezés 1943. január 12-re / Szabó Péter ; [közread. a] Doni Bajtársak Köre. - Székesfehérvár : Szabadművel. Háza, 1991. - 15 p. ; 20 cm

Az 1991. jan. 12-én Budapesten, a Doni Bajtársak Köre országos találkozásán elhangzott előadás szövege

Szalai Tibor : István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1991. május 25 - augusztus 25. / [a kiállítást rend. ... Kovalovszky Márta, Szalai Tibor] ; [a kiállítások jegyzékét, a bibliográfiát és az életrajzot összeáll. ... Ladányi József] ;

[bev. Néray Katalin] ; [Ford. ... László Erika]. - [Székesfehérvár] : [István Kir. Múz.], [1991]. - 19 p. : ill. ; 29 cm. - (István Király Múzeum közleményei. D. sor., ISSN 0586-3759 ; 203.)

Kiállítási katalógus. - Magyar és angol nyelven
ISBN 963 7390 10 3

Szi László

Az oxigénes öntető készülékek alkalmazása / [összeáll. Szi László ... és Vén István ...] , [közread. a] Dunapack Papír és Csomagolóanyag Rt. Dunaújváros, Személyzeti és Oktatási Osztály. - [Dunaújváros] : [Dunapack Rt. Dunaújvárosi Papírgyára], [1991]. - 72 p. : ill. , 20 cm. - (Oktatási segédanyag / Dunapack Papír és Csomagolóanyag Rt. Dunaújváros, Személyzeti és Oktatási Osztály)

Tóth István

Istenek a Duna partján / Tóth István. - Székesfehérvár : Comenius Társ., 1991. - 75 p. ; 21 cm. - (Comenius füzetek, ISSN 0866-5613 ; 3.)

Bibliogr.: p. 71-75.
ISBN 963 04 0910 0

Városi Bélyeggyűjtő Kör kiállítása, Székesfehérvár, 1991. szeptember 21-30. : Gr. Széchenyi István, 1791-1991 : Katalógus / [közread. a Székesfehérvári Városi Bélyeggyűjtő Kör]. - [Székesfehérvár] : [Vár. Bélyeggyűjtő Kör], [1991]. - [20] p. : ill. ; 21 cm

A kiállítás címe: "Gr. Széchenyi István születésének 200. évfordulójára" emlék bélyegkiállítás

Vtoroe 20-letie Martonvasára / pod. red. Istvan Kovac. - Martonvasar : [Sel'skohozaizstvennyj nauč. - issledovatel'skij inst. VAN], 1990 [!1991]. - 217 p. : ill. ; 20 cm

Martonvásár második húsz éve ...
Bibliogr.: p. 171-217.

Weiner István

Betonsirályok Weiner István versei / [az illusztrációkat ... Kiss Tibor kész.] ; [a Fialtal Költők Fesztiválja és a Pantaleon Kulturális Egyesület kiadványa]. - [Dunaújváros] : [Fialtal Költők Fesztiválja Alapítvány] : [Pantaleon Kulturális Egyes.], 1991. - 81 p. : ill. ; 21 cm. - (VIII-kiadvány, ISSN 0865-6312 ; 7.). (Árgus könyvek)

ISBN 963 04 1159 8

K o m l ó s i J ó z s e f

A Brunszvik család
martonvásári könyv- és kottatára

Die Bibliothek und Notensammlung
der Familie Brunszvik in Martonvásár

Erdős Ferenc

Székesfehérvár
a forradalom
és
szabadságharc
városa 1848-1849

Historia klub füzetek

Papp István: A magyar könyvtárügy kilátásai a 90-es évekre. = Orvosi Könyvtáros. 1991. 1.sz. p. 3-16.

A prognózis szerint a kutatási-fejlesztési információ mellett a jövőben várhatóan hallatlan mértékben megnövekszik majd a gyakorlati információ iránti igény. A különböző információs szférákban új igények, új információs források és hordozók, új szolgáltatástípusok jelentkeznek, s jóval kisebb jelentőséggel bír e területeken a szakirodalom, amelyre hagyományosan figyelmünket koncentráltuk. Bár számos idevágó külföldi forrás és szolgáltatás is hasznosítható-hasznosítandó, a tömeges igények innen a hazai információkra irányulnak.

Világosan látható a tanulmányokhoz kapcsolódó könyvtári igények növekedése és erősödése is. A nagy kérdés az, hogy az elkövetkező időszakban az iskolai és felsőoktatási könyvtárak kapacitása bővül-e olyan mértékben, hogy az egyéb könyvtárak ilyen jellegű terhelése még a kezelhetőség határain belül maradjon.

Bár az utóbbi években csökkenő tendenciát mutatott az általános művelődési és szórakozási könyvtárhasználat, a legfrissebb fejlemények mintha e tendencia megfordulását jeleznék. A szolgáltatásoknak a tényleges igényekhez való igazítása (pl. a hang- és videokazetta-kölcsönzés bevezetése), a növekvő könyvtárak, a könyvtárak kibontakozó szociális funkciója a használat növekedését eredményezik.

Mindent egybevéve úgy látszik, hogy akkor ébred fel a társadalom érdeklődése a könyvtári szolgáltatások iránt, amikor várhatóan kevesebbet képes rájuk fordítani. Nem kizárt, hogy egyes kulcshelyzetet elfoglaló vagy gazdagabb és messzebbre tekintő fenntartók birtokában lévő könyvtárak ellátottsági színvonala emelkedni fog, az átlagos könyvtár azonban egyelőre el fog szegényedni, s lesznek olyanok is, amelyeknek léte kérdőjeleződik meg.

Abból azonban, hogy esetleg kevesebb jut a könyvtári ellátásra, korántsem szükségszerű, hogy generális visszavonulás, lineáris csökkenés, pangás, egy alacsonyabb minőségi szinten való vegetálás következzen. Sok olyan tényező van, amely ellensúlyozhatja a reguláris költségvetések beszűkülését, legalábbis azon könyvtárak számára, amelyek élni tudnak az általuk nyújtott lehetőségekkel. Egy karcsúbbá

vált könyvtári rendszer, amely létének igazolását nem csupán elvi-ideológiai-kulturális deklarációkkal keresi, hanem tényleges, használható szolgáltatásokkal, inkább megtalálja a forrásokat és célszerűbben, hatékonyabban hasznosítja őket, mint egy elkényelmesedett, helyenként túlhízalt, a ráfordítás-haszon viszonyáról hallani sem akaró szervezet.

A várható hét szűk esztendőben azoknak a könyvtáraknak jobb esélyeik lesznek szolgáltatóképességük megőrzésére, esetleg fejlesztésére, amelyek képesek közvetlenül is bebizonyítani társadalmi hasznukat. Ezek mindenekelőtt a felsőoktatási könyvtárak lesznek, mert jól azonosítható, s könyvtári ellátás nélkül ellehetetlenülő használói körök igényeit szolgálják ki. A vállalati, intézményi szakkönyvtárak léte jóval bizonytalanabbá válik: a „haszontalan”, mert használatlan könyvtárak az elsők között lesznek a megtakarítható tételeket felsoroló listákon.

A mából előre tekintve legbizonytalanabban a közművelődési könyvtárak sorsa látszik. Ami az önkormányzatok könyvtárait illeti, remélhető, hogy érvényben marad az az elv, hogy ne legyen település könyvtári ellátás nélkül, viszont tudomásul kell venni, hogy legalábbis átmenetileg nem sikerül mindenütt az elért és megszokott szolgáltatási színvonalat tartani. A visszafogás következményei természetesen súlyosabban fogják érinteni a kisebb egységeket, mint a nagyobbakat.

A szakszervezeti könyvtárak terén várhatók a legnagyobb átrendeződések.

Minden valószínűség szerint nem tűnik el a hazai könyvtárügy térképéről a munkahelyi könyvtár típusa, de számuk lecsökken, s csak a nagyobb vállalatok engedhetik meg maguknak, hogy dolgozóikat ellássák ezzel a szolgáltatással akár önálló, akár leltéri könyvtár formájában. Az iskolai könyvtárak ügye az iskolákon múlik. Ha az a pedagógiai szemlélet erősödik meg, amely a könyvet és a könyvtárat munkaeszköznek tekinti, akkor fog pénz kerülni ennek a legolcsóbb tansegédletnek a megteremtésére és működtetésére.

Föltételezhető, hogy a szűkösebb anyagi ellátottság és a könyvtárügy körül kibontakozó piaci viszonyok a kezdeti ijedelem után az autarkias törekvések ellen fognak hatni. Eleinte úgy fogják érezni a könyvtárak, hogy se pénzük, se energiájuk az együttműködésre, a közös vállalkozásuk indítására, előbb-utóbb azonban rájönnek, éppen azért, mert nem dúskálnak az erőforrásokban, kell egymásra hagyatkozniuk.

Számítanunk kell az országos szintű információs politika megjelenésére is, ami remélhetőleg nem ideológiai, hanem reális célokat fog követni. Fő figyelmét egyfelől az országon belül termelődő dokumentumok és információk számbavételére, feltárására és a használókhöz való eljuttatására, másfelől a nemzetközi információs rendszerekhez való csatlakozásra fordítja. Várhatóan kevesebb erőforrást vesz igénybe a külföldi dokumentumok hazai feldolgozása, s egyre inkább csak hazai lelőhelyük rögzítése lesz a feladatunk. A szakirodalomban való tájékozódást mind kevésbé szolgálják az egyes gyűjteményekre korlátozódó feltáró apparátusok, a technikai előfeltételek megteremtésével a hangsúly a teljes anyaghoz való hozzáférésre tevődik át.

A könyvtárpolitika egyik nagy feladata lesz az új könyvtári törvény előkészítése. A következő években érhet be az eddigi

szabványosítási erőfeszítések gyümölcse, föltéve, ha a műszaki és a könyvtártechnológiai fejlődés megkívánta új szabványok is elkészülnek. A gépi kommunikációs szabványok mellett ha nem is szabványként, de széles körben használt segédletként remélhetőleg elkészül a tartalmi feltáráshoz az ETO-hoz hasonló jellegű műszere, a magyar általános tárgyszójegyzék és alkalmazási mutatója. A szabványosított, vagy legalábbis kompatibilis eljárások nyújthatják azt az alapot, amelyen a magyar könyvtárügy, új, más minőségű egysége elképzelhető és megvalósítható. A távközlési kapcsolatok kiépülése minden házlózeti koncepciónál többet tesz az egyes könyvtárak izolációjának feloldásáért és egy szerves rendszer létrejöttéért.

A szakképzés terén jobban állunk, mint valaha, legalábbis mennyiségi mutatóit tekintve, ám szükség van tartalmának folyamatos korszerűsítésére is. Ez az elkövetkező években mindenekelőtt a számítógépre alapozott könyvtári technológiák oktatásának erősödését és az információmenedzsment szemléletének érvényesítését jelenti.

Nagy, reprezentatív könyvtárápítkezésekre ne számítsunk, legfőljebb átalakításokra, bővítésekre, több helyütt még a jelenlegi elhelyezési körülmények megtartása is gondot okozhat. Ugyanakkor várható, hogy a számítógépesítés és a távközlési kapcsolatok gyorsuló ütemben hatják át a magyar könyvtárügyet, s az elkövetkező években teljeseznek ki azok a nagy projektek (KIR, OSZKAR, OPIR stb.) amelyeket vezető könyvtáraink indítottak.

S ami elsőrendű gondunk: biztos, hogy túlon túl ismert tényezők (pénzhiány, drágulás) hatására visszaesik a beszerzett dokumentumok száma. Segíthet a helyzeten a könyv- és folyóiratbeszerzés terén érvényesülő monopóliumok megszűnése, alternatív beszerzési ügynökségek megjelenése. A beszerzési keretek elégtelensége gyakorolja a könyvtárakra a legnagyobb nyomást saját bevételeik növelésére, s ösztönzi őket adományozók és alapítványtevők felkutatására és megnyerésére.

Földi Tamás: A társadalomtudományi információ és a rendszerváltás Kelet-Európában, különös tekintettel Magyarországra. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 1991. 8. sz. p. 319-324.

Az 1989-ban összeomlott kelet-európai totalitárius rendszerek katasztrofális hatást gyakoroltak a társadalomtudományokra a régióban, bár a politikai ellenőrzés módszere és mértéke eltérő volt az egyes országokban. Általában Magyarországon a helyzet még mindig jobb volt, mint a tábor más országaiban, ami azt jelentette, hogy a magyar társadalomtudósok legalább tájékozódhattak a nemzetközi fejleményekről. Ugyanakkor nálunk is jellemző volt az ún. információs hierarchia - vagyis hogy minél magasabb volt valakinek a társadalmi státusa, annál könnyebben férhetett hozzá az információhoz -, a kutatás és a felsőoktatás szétválasztása, a közvetlenül a politikai vezetés számára dolgozó privilegiált kutatóintézetek megléte, bizonyos témák kutatásának ti-

lalma, a hatalom kiszolgálására hivatott áltudomány kifejlődése és így tovább. A vázolt körülmények közepette mintegy húsz éves elmaradás keletkezett a társadalomtudományi elmélet, módszertan és kutatási technológia ismeretanyagában.

Mindez természetesen meghatározta a társadalomtudományi információ helyzetét és fejlődését, így annak különböző tevékenységi területein és szervezetében is torzulások mutatkoztak. E torzulások aztán közvetlenül befolyásolták a könyvtárak állománygyarapítási politikáját: elkerülhetetlen volt az áltudományos irodalom nagy tömegének beszerzése, a hazai és a szocialista országokból származó kiadványok előnyben részesítése a nyugati irodalommal szemben és sor került a gyarapítást ellenőrző rendszabályok bevezetésére is. Ennek jegyében zajlott le a 80-as években a folyóirat-rendelések központi felülvizsgálata, amely egy olyan adminisztratív beavatkozást jelentett a könyvtárak állománygyarapítási politikájába, amely azon az elven alapult, hogy egy könyv vagy egy folyóirat egyetlen példánya elegendő lehet egy ország, sőt az egész régió számára.

Az információs hierarchia gyakorlatának megvalósulása a könyvtárakban azzal járt, hogy a dokumentumok legalább három kategóriába sorolódtak. Egyrészt olyan zárt különgyűjtemények jöttek létre, amelyekhez csak kevés kiváltságos férhetett hozzá, a dokumentumok egy másik körébe pedig csak olyan kutatóknak volt betekintésük, akik valamely egyetemmel vagy kutatóintézetrel munkaszerződésben álltak. Ami maradt, az jutott a diákoknak és a nagyközönségnek. Magyarországon a zárt gyűjteményeket kivéve nemigen korlátozták a primer dokumentumokba való betekintést, s ez egyike azon körülményeknek, amelyek következtében a magyar társadalomtudósok átlagos színvonala meghaladta a régió legtöbb országáét.

A másodlagos szolgáltatások torzulását az jellemezte, hogy előnyben részesültek azok a formák, amelyek az eredeti dokumentumok elolvasását kívánták helyettesíteni. Ezt a célt szolgálták a referáló lapok, melyeknek tartalma alig tükrözött más trendeket, mint amelyek kívánatosnak, vagy megtűrtnek minősültek, s ráadásul a gyenge orosz nyelvtudás miatt ezeket a szekunder kiadványokat Magyarországon nem használták sem a könyvtárosok, sem a kutatók.

Nem szorul bizonyításra, hogy Kelet-Európában a társadalmi információ technológiai színvonala is messze elmaradt a Nyugattól. Ennek oka többek közt az, hogy a társadalomtudományokat és más, az oktatáshoz kapcsolódó területeket a kormányzat a maradványelv alapján finanszírozta, de hozzájárultak az import szűkös lehetőségei és a COCOM-korlátozások is. Bár az információs technológiában lassú fejlődés mutatkozott az elmúlt évtizedben, a távközlés tragikus alulfejlettsége korlátozta ennek hatékonyságát.

Magyarországon különösen az utóbbi két-három évben meglehetősen fejlődés mutatkozott az információs technológiában, még a társadalomtudományok terén is. A nagy könyvtárak és a kutatóintézetek bevezették a mikroszámítógépes technikát, noha néhány esetben ellentmondás mutatkozott a számítógép segítségével folytatott kutatás és a könyvtári technológia színvonala között. Egymástól függetlenül hoztak létre adatbázisokat, bár törekedtek ezek összekapcsolására is.

Mivel Kelet-Európában a politikai változás főként a gazdasági összeomlás következménye volt, a politikai szabadság ma a szegénységgel jár együtt. A könyvtárak és információs központok, valamint a kutatóintézetek szegényes anyagi ellátottsága drasztikusan korlátozza a gyűjtemények fejlesztését. A technológiai fejlődés lassabb a kívánatosnál, az adatbázisok építése lelassult.

Ugyanakkor kedvező trendek is mutatkoznak. A pénzügyi korlátozások nem engedik meg, hogy folytatódjanak azok a szolgáltatások, amelyek nem bizonyultak elég hasznosnak. Kibontakozóban van egy információs piac, és a közületi mellett a magánszektor is megjelent. Az egyik legfontosabb pozitív trendet Kelet és Nyugat növekvő kooperációja jelenti.

Stubnya György: Szakirodalmi információs szolgáltatások, felhasználói igények. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 1991. 11. sz. p. 456-460.

Az összeállítás diagramok segítségével mutatja be, hogy az elmúlt 6-8 évben hogyan alakult a felhasználói igény a különböző szakirodalmi információs szolgáltatási formák iránt. Az elemzés alapjául az előfizetések száma, illetve a megrendelés szám szolgált.

A megvizsgált szolgáltatási formák három csoportba sorolhatók:

- referálókivadványok, szolgáltatások. A tevékenység alapját a kb. 2500 lap feldolgozása eredményeként kapott évi 100-110 ezer referátum, címfordítás stb. alkotja.
- tömörítéseket, elemzéseket tartalmazó kiadványok. Ide tartozik a Hírszaki Információ és a Hírszaki Gazdasági Információ c. sorozat 15, ill. 5 különböző témakörben, évi 8-9 ezer tömörítvényt megjelentetve.
- külföldi (gazdaságilag fejlett) országok számítógépes szolgáltatásai. Ennek keretében 10-15 nagy nemzetközi adatbank számos adatbázisát lehet igénybevenni.

Részletes, szakterületi bontásokat is tartalmazó elemzés az 1985 és 1991 közötti időszakról készült. Eszerint az összes fentebb felsorolt szekunder információ előfizetett mennyisége a számítógépes irodalomkutatás kivételével mintegy 50-70 %-kal csökkent. Ugrásszerű az előfizetések csökkenése 1988-tól. Ez nem magyarázható csak az árak növekedésével; az irodalomkutatást és a témafigyelést ugyan 25 % ÁFA terheli, de az ÁFA nélküli szolgáltatásoknál az igénybevétel csökkenésének mértéke majdnem ugyanakkora.

A 9 iparág felhasználói igényeinek alakulását szemléltető diagramok egyben azt is megvilágítják, hogy a csökkenés ugyancsak nem vezethető vissza csupán iparági nehézségekre, hisz a válságágazatnak nem nevezhető elektronika és híradástechnika szakirodalom iránti érdeklődése éppúgy megcsappant, mint a halálraítélt bányászaté. Ugyancsak a drasztikus csökkenés elmondható az 1983-tól kiemelten fejlesztett területhez tartozó energiaiparról és a világméretben lényegesen meg-növekedett jelentőségű környezetvédelemről is.

Mindez megerősíti, hogy a hazai ipar - legalábbis az információigény alapján - nem hasonlítható a fejlett országokéhoz, s az információ iránti érdektelenség egyre fokozódni látszik. Lélható, hogy a kérdésnek nem csak anyagi vonzata van. Bár a vállalatok elszegényedése, átszervezése és megszűnése 1990-91-ben lényeges szerepet játszik, ez 1987-88-ra még nem volt jellemző.

A gazdasági és ipari struktúra átalakulása szétzilálta az ún. hagyományos információfogyasztói piacot, az újonnan alakuló kis- és középvállalkozások pedig vagy nem szereztek még tudomást a lehetőségekről, vagy eleve rövid távú létben gondolkozva nem tartják lényegesnek a műszaki fejlesztést.

A gazdaságilag fejlett országok példái azt mutatják, hogy a technikai fejlődés, a piaci versenyben való részvétel csak maximális információfeldolgozással és fogyasztással érhető el. Ezért a legtöbb országban az információk feltárása, feldolgozása és a felhasználóhoz való eljuttatása jelentős állami támogatást élvez. Ez elől a hazai állami vezetés sem térhet ki, ellenkező esetben a műszaki fejlesztésben reménytelen hátrányba kerülünk.

A fentiekből látható, hogy az információs intézmények előtt igen összetett feladatok állnak, hogy tevékenységükkel eredményesen szolgálhassák az ország érdekeit, és egyben biztosíthassák saját létüket. A vállalkozók, az újonnan alakuló cégek, a kisvállalkozások információs igényeinek megismerése és a már meglévő szolgáltatások ezen potenciális felhasználóhoz való eljuttatásához szoros együttműködést kellene kialakítani a városi közművelődési könyvtárakkal.

Csak az együttműködés és az információs munka megfelelő szintű állami támogatása eredményezheti, hogy az információs tevékenységek és szolgáltatások túléljék az elkövetkező 2-3 évet.

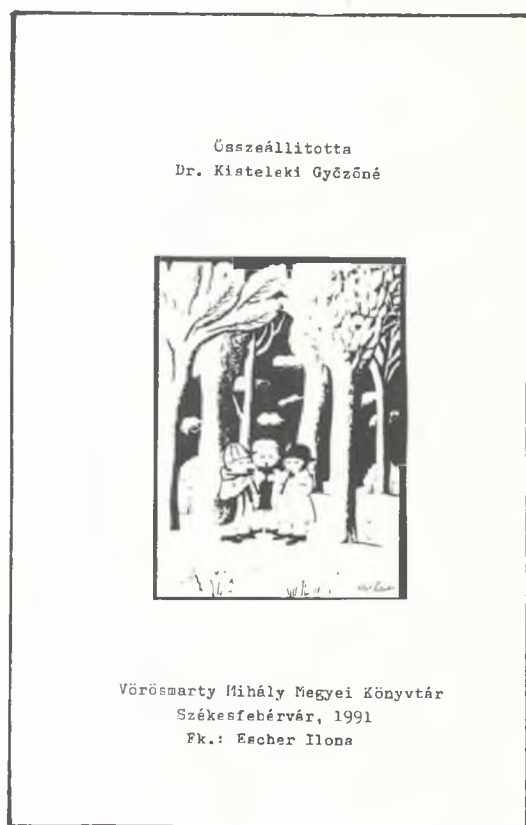
IRODALOMKUTATÁSOK, BIBLIOGRÁFIÁK a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban 1991. júniustól decemberig

1. A székesfehérvári órásmesterség története. /Kutatómunkához./ 12 tétel.
Összeállította: Magony Imre.
2. Az Európai Közösség országainak oktatási integrációja. /Szakdolgozathoz./ 9 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla.
3. Egyesületi élet Mórón 1945-től napjainkig. /Szakdolgozathoz./ 24 tétel.
Összeállította: Magony Imre.
4. Fejér megye szarvasmarhatenyésztésének alakulása 1950-1990. /OKTV-dolgozathoz./ 40 tétel.
Összeállította: Duhaj Erika.
5. Tehetséggondozás Magyarországon. Az 1989-1991-es évek irodalma. /Bvfolyamdolgozathoz./ 9 tétel.
Összeállította: Duhaj Erika.

6. ABC áruház tervezése, tetőtérbeépítéssel. /Szakdolgozathoz./ 17 tétel.
Összeállította: Csaba Orsolya.
7. Fichte a magyar filozófiai irodalomban. /Előadáshoz./ 18 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla.
8. Csendes éj ... Karácsony a zenében. /Diszkográfia./ 39 tétel.
Összeállította: dr. Kisteleki Győzőné.

Az irodalomjegyzékeket - kérésre - másolatban rendelkezésre bocsájtjuk.

M i k o l a K a t a l i n

Enying 1992. január 1-jétől városi
rangot kapott

KÖVEK, SZÍNEK, EMBEREK

FEJÉR MEGYE MAGÁNKÖNYVTÁRAI

1885-BEN

"Magyarország aránylag a legtöbb magánkönyvtárral bíró országok közé tartozik" - állapítja meg „Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben” című kötetében György Aladár. A Hivatalos Statisztikai Közlemények sorozatban 1886-ban közzétett összeállítás, amely sajnos, korántsem teljes, az akkori (nagy) Magyarország területéről 964 magánkönyvtárat említ.

A felsorolásban 33 Fejér megyei magánkönyvtár is szerepel, 21 székesfehérvári és 12 vidéki. Teljességről sajnos, itt sem beszélhetünk, (első pillantásra feltűnik, hogy pl. József főherceg alcsúti, vagy a Brunszvikok martonvásári magángyűjteménye nem szerepel a kötetben), aminek az az oka, hogy nem minden könyvgyűjtő szolgáltatott adatokat a szerkesztőnek. A felsorolás azonban még így is sok érdekes adalékot tartalmaz megyénk vonatkozásában.

A 33 Fejér megyei magánkönyvtár tulajdonosai között gróf, tárnokmester és püspök ugyanúgy található, mint író, orvos, tanár és vidéki lelkész. A gyűjtemények nagysága (2-300 kötet-től a 30.000 kötetig) igen változó, a legtöbb (13) 1-2.000 kötettel rendelkezett. A könyvtárak között van három 18. századi alapítású.

György Aladár a magánkönyvtárakat (a 462. oldaltól az 562. oldalig) a tulajdonosok betűrendjében adja. E felsorolásból válogattuk ki megyénk magángyűjteményeit, amelyeket célszerűbbnek láttunk a helységek betűrendjében ismertetni. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy az a jegyzék kifejezetten figyelemfelkeltési céllal készült, így a könyvtáraknak csak a legfontosabb adatait - a tulajdonos nevét, foglalkozását, a gyűjtemény alapításának idejét és a kötetszámot - tartalmazza. Felhívjuk azonban a figyelmet arra, hogy a magángyűjteményeknek mintegy a fele egyéb adatokat is megadott, így pl. a beszerzésekre fordított évi pénzösszeget, az 1884. évi gyarapodást, a könyvek nyelvek és tudományszakok szerinti megoszlását. György Aladár néhány könyvtárról a táblázaton kívül, az ún. szöveges részben is megemlékezett. Ezek: a Nádasdyak nádasdladányi gyűjteménye, amely - mint írja -, "egyike a legtekintélyesebb magánkönyvtáraknak" (59. p.), Szombathy Ignác velencei könyvtára (455. p.), valamint négy székesfehérvári magánkönyvtár: Holló Istváné (435. p.), Pauer püspöké (445. p.), Schvarcz Gyuláé (452. p.) és id. Szögyény-Marich Lászlóé (455. p.) Ez utóbbiról azt is megtudhatjuk,

hogy "részben Csórott" volt elhelyezve.

1835-ben tehát a következők voltak megyénk (adatokat szolgáltató) magángyűjteményei:

		A könyvtár alapítási ideje kötetszáma	
Alesút			
1./	Holdházy János győri kanonok	?	3.910
Dég			
2./	Festetics Pál gróf	18. század	16.000
Gyúró			
3./	Vasadi Balogh Lajos ref. lelkész	?	1.208
Lovasberény			
4./	Cziráky Antal gróf	1750	5.328
Néadasdledány			
5./	Nádasdy Ferenc gróf	1880	30.000
Polgárdi			
6./	Batthyány Géza és fia gróf	?	2.000
Rétszilas			
7./	ifj. Tarnai Márton földbirtokos	?	200
Seregélyes			
8./	Koncz Imre ref. esperes	?	626
Szentiván			
9./	Zichy Jenő gróf	1840	20.000
Székesfehérvár			
10./	Bayer Ferenc dr., tanár	1872	1.885
11./	Boross Mihály, író	1843	522
12./	Borostyáni Sándor, tanár	1857	1.213
13./	Fanta Adolf dr., orvos	1860	1.025
14./	Flatt család, (?)	1852	1.315
15./	Gerlach Benjámín, igazgató	1834	490
16./	Halász Ignác dr., tanár	?	1.080
17./	Hamzus Gellért, tanár	?	751
18./	Hollán Ernő, cs.k. altábornagy	?	746
19./	Holló István, tanár	18. század	1.309
20./	Horváth Imre (?)	?	1.121
21./	Károly János, kanonok	1855	3.000
22./	Miehl Jakab, kanonok	1847	2.200
23./	Pallór Kelemen, ciszt.áldozár	?	271
24./	Pauer János, püspök	?	1.711
25./	Pellet Ödön dr., apát-kanonok	1852	1.000
26./	Schvarcz Gyula, író	1855	3.704
27./	Székely Salamon, tanár	1860	1.340
28./	id.Szögyény-Marich László, tárnokmester	?	4.000
29./	Valkovszky Miklós, főreált. igazgató	?	300
30./	Weiss Károly, tanár	1870	1.010

Velence	31./ beczkói Szombathy Ignác, ny. tanár	?	3.000
Vereb	32./ Végh család (?)	19.sz. eleje	1.929
Zichyfalva	33./ Zichy Jenő gróf	1840	12.000

Összeállította: Ü v e g e s n ő
H o r n y á k Á r i a

ADALÉKOK EGY MARTONVÁSÁRI OLVASÓKÖR KÉPÉHEZ (1896)

Néhány évvel ezelőtt a Martonvásárról elköltöző óvónő, Jankovits Zsuzsanna egy majdani helytörténeti múzeum céljaira értékes tárgyi emlékeket, köztük számos régi fényképet hagyott hátra. E fotók között van egy megbarnult csoportkép, amely a hátoldalán látható felirat szerint 1896 júniusában "a Martonvásári Polgári olvasó kör tagjai"-ról készült.

A legkorábbról ismert martonvásári könyvtár, a Brunszvikok családi gyűjteménye magánkönyvtár volt. A közkönyvtárak közül viszont 1869-ben alapított Polgári Olvasó Egyesület az első. Ez még 1880 táján is létezett az 1877-ben életre hívott martonvásári "Casino" mellett.^{1/} Ekkor már iskolai könyvtár is volt a községben, amely 1885-ben 246 kötetet számlált.^{2/}

1888. július 21-én a belügyminisztérium jóváhagyta "A martonvásári iparosok és földművelők olvasóköre alapszabályai"-t.^{3/} Ennek elődjé lehetett a polgári olvasóegylet, amelyről a későbbiekben már nem történik említés. Ezt látszik igazolni az a tény is, hogy a "polgári olvasókör" elnevezést - amint azt a csatolt kép hátoldalán lévő felirat is mutatja - a tagok később is használták. Az "egyleti elnök", 1888-ban Pesznecker (később: Pusztai) József a helybéli iskolának volt hosszú évtizedeken át tanára, illetve igazgatója. A képen ő balról a harmadik a középső sorban. A hátul állók közül balról a második a kép egykori tulajdonosa: Jankovits András, aki a tehetősebb gazdák közé tartozott Martonvásáron.

Jankovits Sándor,
 Tulajdonosa
 1896 Június hó 2.
 a Martonvásári Polgári olvasó
 kör tagjai

Meghalt
 1902-ben
 Többször
 67 év kora

Jankovits Sándor
 és tulajdonosa
 Született 1837-ben

Az olvasókör célja az alapszabály szerint "a szellem fejlesztése, hasznos és czélszerű lapok s könyvek olvasása, társalgás, solid (sic!) kártya és játékok, végre eszme cserék". Az alapszabály részletesen előírja az olvasóköri tagság feltételeit, a tagdíjat, beszél az egylet tisztikarának teendőitől, a félévenként tartandó közgyűlésről stb. Arról is intézkedik, hogy "feloszlás esetében az egyletnek minden vagyona a helybeli községi iskola javára esik".⁴⁷

1909-ben az olvasókörnek 278 mű, s összesen 310 kötet volt a birtokában. Schwarcz József könyvtáros szerda és szombat

este 7-9-ig állt a tagok szolgálatára. Ebben az évben 35 olvasója összesen 450 kötetet vitt ki.^{5/}
Három évvel később az egyleti könyvtár 340 kötetet és 50 olvasót számlált. Ekkor már 500 kötet volt a Gerócs Sándor borbély-mester-vezette könyvtár éves forgalma. 1912-ben az egylet 4 koronát költött beszerzésekre.^{6/}

Az 1888-ban Jankovits Andrásék-alapította martonvásári olvasókör a második világháború utáni évekig fennállt. A hajdani tagok közül ma még jó néhányan mesélni tudnának "a régi szép időkről". Soron következő feladataink egyike, hogy kikérdezzük őket ...

J e g y z e t e k

- 1./ A magyarországi egyesületek címtára a reformkortól 1945-ig. Szerk.: Pór Edit. Bp. 1988. 1. köt. 347.p.
- 2./ Magyarország köz- és magánkönyvtárai 1885-ben. Szerk.: György Aladár. Bp. 1886. 208-209. és 248-249.p.
- 3./ Fejér Megyei Levéltár. Egyletek alapszabályai 1888-1943. Martonvásár
- 4./ u.o.
- 5./ Magyar Minerva 4(1904-1911). 552-553.p.
- 6./ Magyar Minerva 5(1912-1913). 808-809.p.

Ü v e g e s n é
H o r n y á k M á r i a

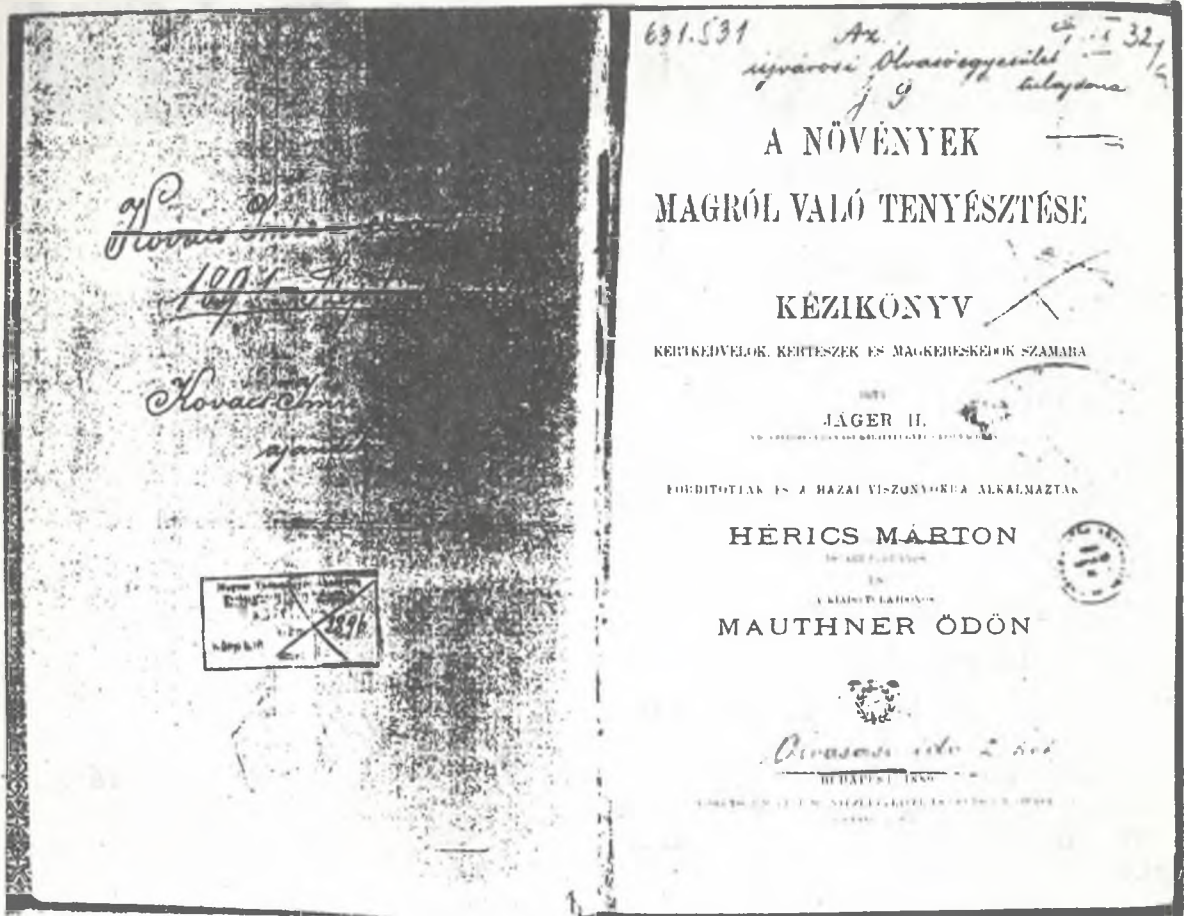
**HAJDANVOLT NÉPKÖNYVTÁRAK, OLVASÓKÖRÖK, EGYESÜLETEK
KÖNYVEI AZ MTA MEZŐGAZDASÁGI KUTATÓINTÉZETÉNEK
KÖNYVTÁRÁBAN**

Martonvásáron, a kutatóintézet szakkönyvtárában ma mintegy 600-700-ra tehető azoknak a könyveknek a száma, amelyek 1949, azaz az intézetalapítás éve előtt láttak napvilágot. E régi anyag legnagyobb része Mosonmagyaróvárról, az ott felszámolt, nagy múltú Országos Növénynevelési Intézet könyvtárából származik, a többi 'archív' könyv részint antikváriumokból, tehát vásárlás útján, részint ajándékozás révén került az intézet birtokába.

E régi, s ma már elsősorban történeti értékkel bíró könyvek közül jó egynéhányban ott látható az "Országos Könyvtári Központ budapesti rektárától" feliratú pecsét, illetve "A Népkönyvtári Központtól, Bp. - Nem adható el!" szövegű körbélyegző, amely e hányatott sorsú kötetet egyik igen döntő, átmeneti "állomáshelyét" jelzi. A korábbi tulajdonosokról pedig sokat elárul a könyvekben található tulajdonbélyegző, a névbejegyzés, esetleg ex libris.

A könyvtár archív gyűjteményének kötetait átvizsgálva megállapíthattuk, hogy azok egykori tulajdonosai között, a számos magánszemély mellett több, mint 40 intézmény, hatóság, egyesület stb. is található: a keszthelyi és a magyaróvári gazdasági akadémia, a debreceni "Gazdasági Tanintézet", az Országos Magyar Gazdasági Egyesület (OMGE), a Kisalföldi Zöldmező Szövetség, a Szeghalmi Földművelő Gazda Kör, de pl. a Csanádvarmegyei Törvényhatóság Könyvtára, a K. Kir. Kereskedelmi Múzeum Könyvtára, a csornai Premontrei Székház Könyvtára és a szentgotthárdi apátsági könyvtár, a szombathelyi Szent Norbert-Gimnázium, az esztergomi "Szt. Benedekrendi Kath. Főgymnasium" tanári könyvtára stb. is képviselteti magát néhány kötettel.

A hajdani népkönyvtárak és olvasókörök közül nyolcnak a tulajdonbélyegzőjét találtuk meg a könyvekben. A nádudvari olvasókör bélyegzőlenyomataiból pl. a kör elnevezésének módosulásait (Függetlenségi és 48-as Olvasókör, Független Olvasókör Népkönyvtára, Nádudvari Polgári Olvasókör) is nyomon követhetjük. A "Gyulai Kisrománvárosi Olvasókör" pecsétje a kör alapítási évét (1889) is feltünteti. A hódmezővásárhelyi "Ójvárosi Olvasó-Egyesület" egyik könyvből, amelyben a "Békéscsaba Város Népkönyvtára" bélyegző lenyomata is ott van, megtudhatjuk, hogy az 1891-ben egy bizonyos Kovács Imre ajándékként került az egyesület birtokába. "Az olvasási idő 2 hét" írta be valaki a kötet címlapjára.

Debrecen, Hódmezővásárhely városi népkönyvtára és az említett nádudvari olvasókör még arra is adott, hogy könyveit külön beköttesse. A debreceni könyvtár pedig szép ex librissel rendelkezett.

A fentiekén kívül még a "Hatvani II-ik negyedi Róm. Kath. Olvasókör", a Soproni Irodalmi és Művészeti Kör és a magyaróvári Gazdasági Akadémia "Kazinczy-Köre" is képviselteti magát 1-1 kötettel a gyűjteményben.

Az említett népkönyvtárak és olvasókörök Martonvásárra került könyvei magától értetődően elsősorban mezőgazdasági témájúak. Megtalálható közöttük pl. az "Entz Ferenc borászati utazásai Franciaországban... (Pest, 1864) című könyv, Ruisz Gyula: A kukoricza műveléséről (Kolozsvár, 1901) és "A gazda ember tüköre (Szerk.: Kaszás P. Bp. 1905) című kiadvány - hogy csak néhányat említsünk a sorból.

Apró, jelentéktelennek tűnő dolgok, amolyan "törmelékes mozaikadatok" az itt felsoroltak, nem is kövek, csupán kavicsok a múltból. Mégis oda kell figyelniük rájuk, hiszen ezek a maguk kicsiségében is egy letűnt kor nagyobbbrészt jeltelenül eltűnt könyvtárainak az emlékét őrzik.

Üvegesné
Hornnyák Mária

H U W O R

Látjátok feleim szümtükkel, mik vogymuk...

avagy

Józsi hun vagy?

Szivszorító tragikomédia egynémely könyvtárban uralkodó állapotokrul, anno 1985.

Első /s egyben utolsó/ levonás, amelyben a csodaváró közönség előtt fokozatosan megvilágosodik egy ajtó a következő felirattal:

Realitások Könyvtára

Hálózati Központ

Állandó könyvtáros felvétel itt!

Megjelenik a színen Könyvtároslány. Törékeny alkatú, sovány, alacsony, szemüveges. Körülnéz, megpillantja az ajtót, oda-siet, hosszasan tanulmányozza a feliratot, majd félénken benyit.

Az ajtó kinyitásával egyidőben széthúzódik a függöny, s lát-hatóvá válik a felvételi iroda berendezése. Az ajtóval szemközt hatalmas pulpitus, mögötte három piros-pozsgás nagy fej látszik, a felvételi bizottság tagjai.

Tőlük balra is, jobbra is, a szoba két oldalán plafonig érő zsúfolt könyvespolc. Feltűnően üres a legfelső sor mindkét oldalon. A baloldali polc-sor előtt mérleg, magasságmérő, a másik oldalon hatfokú alumínium létra összecusukva, papírral burkolt óriási könyvcsomagok egymás hegyén-hátán.

Könyvtároslány bizalmatlanul:

- Jó napot kívánok. Kérem, itt vesznek fel könyvtárosokat?

A három pirospozsgás fej végigméri, a középső válaszol, jelentőségteljesen megnyomva a szót:

- Könyvtárosokat - igen.

Könyvtároslány felbátorodva:

- Akkor végre jó helyen járok, én ugyanis könyvtáros szeretnék lenni.

- Nono, nem eszik olyan forrón a kását.

Könyvtároslány lendülettel:

- Már régóta szeretnék könyvtáros lenni, igaz, hogy még az idén végeztem el a főiskolát, de kitűnőre államvizs-

gáztam, s csak azért nem kaptam vörös diplomát, mert még az első évfolyamon becsúszott egy négyes vizsgám. Gyermekkorom óta beszélek németül, angolul és franciául is tanultam. A szakdolgozatom könyvtári témából írtam, az a címe, hogy ...

Középső pirosposztság - aki eddig a másik kettővel unottan hallgatta - közbevág.

- Álljon a mérlegre.

Könyvtároslány megzavarodva elhallgat, értetlenül néz.

- Álljon a mérlegre.

- Hová álljak, kérem?

- A mérlegre. Ott van, maga melleit.

Könyvtároslány semmit sem értve döbrenten néz, de engedelmessékedik.

- Mennyi?

- Mi mennyi, kérem?

- Hát a testsúlya. Hány kiló?

- 45.

Pirosposztságék felhördülnek.

- Álljon a magasságmérő alá! Milyen magas?

- 156 cm.

Pirosposztságék lesújtóan nézik.

Könyvtároslány zavartan álldogáll.

- Sportol legalább valamit?

- Nem, azaz régebben igen.

- No, végre. Es mit? - Középső pirosposztság találgat. - Súlylökés, gerelyhajítás?

- Nem, nem.

- Női foci? Kajak? Kézilabda?

- Sakkoztam, kérem.

- Jellemző, - véleményezi középső, aztán, mintegy magának, félhangosan.

- Tegyük még egy próbát.

- Fogja meg azt a létrát, s vigye át a túloldalra!

Könyvtároslány nekiveselkedik, de nem tudja felemelni. Átvon-szolja.

- Nyissa ki!

Könyvtároslány nagy ügyel-bajjal kinyitja, de a létra tetejét sehogysem sikerül lecsuknia. Feltalálja magát, felmászik a legfelső fokra, ugrik egyet, mire a létra végre lecsukódik.

Vésztjóslóan kiabálja a bizottság:

- a létrán ugrálni szigorúan tilos.

Aztán a középső tovább rendelkezik:

- Vegyen ki egy könyvet valamelyik sorból, s tegye a legfelsőre.

Könyvtároslány ágaskodik, ágaskodik, de a legfelső sornak még az alját sem éri el.

- Másszon le - legyint lemondóan a középső.

Könyvtároslány megtörten a sok kudarctól, lemászik. A bizottság tagjai összehajolnak, tanácskoznak, aztán a középső ítéletet hirdet.

- Ön nem felelt meg a felvételi vizsgán, így nem vehetjük fel. De ne keseredjen el, ha megígéri, hogy elvégez egy bizonyos speciális tanfolyamot, egy év múlva újra felvételizhet.

Könyvtároslány lelkesen:

- Kérem, én szeretek tanulni. Bármilyen tanfolyamot elvégzek, még a feldolgozóit is, bár azt nem annyira ...

Középső félbeszakítja.

- Mi az F L K nevű tanfolyamunkra gondoltunk.

- Tessék?

- Hivatalosan Főlépélmény Kivonásnak nevezik, de mi csak a maxi - muszki képzőnek becézzük. Megbízható vezetője van, dr. Inki Viki - egészségügyi okokból idő előtt nyugdíjazott könyv főinkvizítor - személyében. Nemcsak a könyveket repeszti szét. Ha kibírja, itt a jelentkezési lap, a viszontlátásra.

Könyvtároslány szomorúan el.

Az ajtó becsukódik, a három pirosposzsgás egyedül marad. Mozdulatlan csend ül a szobában, aztán - jól begyakorlott mozdulattal - a három pirosposzsgás fej egyszerre kerül a pulpitusra, majd mindegyik mellé egy-egy szócső, s a hatalmas pult mögül előjön három alacsony, törékeny, sovány, szemüveges Könyvtároslány.

- Ez se sikerült - sóhajtja az egyik.

- És a Józsi is most vitték katonának - folytatja a másik.

Letörten nézegetik a létrát, a legfelső üres sort, a könyvcsomagokat, sóhajtoznak, miközben részvétellel lemegy a függöny, s a megrendült közönséget a "Józsi hun vagy" című maradandó dal együtttérző muzsikája kíséri az utcára.

Utóirat a dolgok állásáról hat évvel későbből, 1991-ből. Kérdés a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár különleges tudakozójához:

- Tessék mondani, a főlépélmények után a főlépélménykönyvtárosokat h o v a k ü l d j ü k ?!

T ó t h n é
S z e m e s E r z s é b e t

1991. június 16. - december 15.

HONISMERETI tábort szervezett Mórton júliusban az István Király Múzeum. A tábor munkáját többször segítette a Radó Antal Könyvtár is. Cserébe - a táborozás végén - a móri vonatkozású dolgozatokat a könyvtár helyismereti gyűjteménye másolatban megkapta.

A **NYÁRON** megszűnt az IKARUS pusztavámi gyáregységének letéti könyvtára. Allományát - mintegy 4000 kötetet - a Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtára adta letétbe a 320. sz. Árpád Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola új részlegének, amelyet a volt "orosz iskolában" hoztak létre.

A **ROMÁNIAI ÉNLAKÁRA** küldött száz kötet ajándékkönyvet a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. A könyveket Dancs Lajos plébános vette át, s az énlakai gyermekek számára hasznosítja.

AUGUSZTUS 17-én 13 törzsgárda tag vette át jutalmát a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban. Közülük ketten 30 éve, hárman 25 éve és nyolcan 10 éve dolgoznak a megyei könyvtárban.

SZÁMÍTÓGÉP. A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár augusztusban két újabb IBM PC/AT

számítógéppel gyarapodott. A könyvtár augusztustól előfizeti az Országgyűlési Könyvtár Pressdok sajtófigyelő floppy-újságát, amely a magyar sajtó kb. 150 folyóirat, napi- és hetilapja politikai, jogi, gazdasági témájú cikkeinek legfontosabb adatait tartalmazza. A havonta érkező floppy lemezek anyagából adatbázis épül, mely havonta kb. 3000 tétellel gyarapszik. A másik gépen a TEXTAR adatbázist rögzítették.

VIDEOKAZETTÁK a móri Radó Antal Városi Könyvtárban címmel jegyzéket tett közzé az intézmény a használók számára augusztusban. Sajnos a filmeket csak az oktatási és kulturális intézmények számára kölcsönzik, egyéni olvasók csak a könyvtárban tekinthetik meg azokat. A jegyzék 196 rajz- és játékfilm, valamint 47 ismeretterjesztő filmet sorol fel címük szerinti betűrendben. A könyvtár rangjához méltó szolgáltatása a kazetták kölcsönzése és a részletesebb jegyzék lenne.

FALUHÁZ avatási ünnepséget tartottak Baracsán augusztus 19-én. Az impozáns épületet Makovecz Imre alkotócsoportjának tagja - Tamás Gábor - tervezte. A 15 millió forint

tos beruházás a falu lakóinak közös akaratából és összefogásából jórészt társadalmi munkával épült. Iparosok, szakemberek, a környező gazdaságok segítettek, hogy könyvtár, előadóterem, klubhelyiség stb. álljon a baracskai polgárok rendelkezésére, Sajnos a falu és az önkormányzat "kifulladt" mire működtetni kellene az intézményt. A vállalkozásba adott ház, s benne - a galérián elhelyezett - könyvtár botladozva, a könyvtárt illetően sikertelenül kezdte meg működését. Csak remélhetjük, hogy Baracska Község Képviselőtestülete meghallja a szakmai tanácsokat, s cselekszik annak érdekében, hogy a faluházra költött sok pénz és a segítőkész emberek jószándéka ne vesszen kárba.

TAKÁCS IMRE költőt, 65. születésnapjának előestéjén, augusztus 30-án barátai, tisztelői köszöntötték Székesfehérváron az Írócsoport Pelikán udvari helyiségében.

KÉT NYELVKLUBOT szervezett 10-12 éves korú gyermekek részére ez év őszétől a Velinszky László Városi Könyvtár. Az olasz nyelvvel játékos formában ismerkedők a Mészöly Géza utcai fiókkönyvtárban kéthetenként, szombaton 14 órától találkoznak, Blatt György középiskolai tanár vezetésével; a foglalkozásait havonta tartó német nyelvklub látogatóit pedig a Királykút Könyvtár fogadja a hónap utolsó szerdáján 15 órától, vezetője Szóke Sarolta nyelvtanár.

ŐSZTŐL KÉT ÚJ KLUBOT szervezett a VOK Könyvtára Székesfehérváron. 100xSzép címmel a tini lányoknak és Hahagáj-klub címmel az állatkedvelő kiadiákoknak. A 100xSzép klub eddigi rendezvé-

nyeinek fodrász, kozmetikus, orvostanhallgató adott tanácsokat.

MEGSZÜNTETTE öreghegyi fiókkönyvtárát a székesfehérvári Velinszky László Városi Könyvtár. Az Öreghegyi Művelődési Házban fenntartott intézmény iránt - a Videoton Oktatási Központ Könyvtárának megnyitása óta - a környék lakosságának érdeklődése folyamatosan csökkent, további működtetését semmi nem indokolta. A szeptember 12-én bevont gyűjteményt folyamatosan gyarapítva a későbbiekben a Pozsonyi úton, a Kossuth Lajos Általános Iskolában kap - kettős funkciójú, közművelődési és iskolai könyvtárként - helyet, miután az épület teljes felújítása befejeződik.

A HAGYOMÁNYOS könyvtári szolgáltatások mellett a VOK könyvtára rendszeresen foglalkozik könyvárusítással, s árusítja a helyi közművelődési intézmények kiadványait is. Karácsony előtt más cikkekkel is kibővítették választékukat, hogy az árusítás nyereségét állománygyarapításra fordíthassák.

A TÖRVÉNY értelmében 1991-ben meg kellett újítani a szakszervezeti tagságot, illetve új munkavállalói nyilatkozatot kellett tenni a tagdíjfizetésre. Fejér megyéből szeptember 15-ig - a könyvtárak közül - a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, a székesfehérvári Velinszky László Városi Könyvtár, a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár, valamint a Szakszervezetek Megyei Könyvtára szakszervezeti tagjai juttatták el nyilatkozatukat a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetéhez. Egyelőre e négy könyvtárban működik KKDSZ alapszervezet.

HOGYAN ÉLTEK ELŐDEINK? címmel foglalkozássorozat indult október közepén a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlegében. A harmadik és negyedik osztályosok olvasási tananyagának kiegészítésére szánt foglalkozásokra eredetileg napközis csoportokat vártak, azonban sokan jöttek tanórán is. A város szinte valamennyi általános iskolájából érkeznek csoportok, amelyek ily módon ismerkedhetnek meg őseink kultúrájával, mindennapi életével, valamint történelmünk eseményeivel, jelentős személyiségeivel. A nagy érdeklődést mutatja, hogy nem elég a meghirdetett három délután, hanem a hét minden napján - és igény szerint - délelőttönként is fogadják a gyerekcsoportokat.

A PÜSKI KIADÓ története címmel kiállítást rendezett októberben a dunaujvárosi Munkásművelődési Központ Könyvtára. A megnyitón részt vett a Püski házaspár is. A kiadó 31 könyvet ajándékozott a könyvtárnak.

IDEGEN NYELVŰ szépirodalmi könyvállomány gyarapítását tűzte ki célul a dunaujvárosi MMK. A dunaujvárosi önkormányzattól nyert pályázati összegen angol, német és francia nyelvű könyveket vásároltak.

TÖBB KÖNYVTÁROS is részt vett a székesfehérvári Szabadelvű Polgári Kör október 24-i rendezvényén a Szabadművelődés Házában. A Kör vendége Rajk László SZDSZ-es országgyűlési képviselő volt, aki az "Elfánt a porcelánboltban, avagy az állam szerepe a kultúrában" című vitaanyag kapcsán beszélgetett a résztvevőkkel. A könyvtárosok örömeire szolgált az SZDSZ által megfogalmazott

felismerés, hogy a közművelődés "húzóágazata" a könyvtár.

VESZPRÉM MEGYE városi könyvtárainak vezetőit fogadták egész napos tapasztalatcserére Mórton október 25-én a Radó Antal Városi Könyvtárban. A szakmai beszélgetés egyik legfontosabb problémaköre volt, hogy milyen vállalkozásba kezdenek, kezhetnek ma a városi könyvtárak?

A MAGYAR Agrártudományi Egyesület Fejér Megyei Szervezete és Csákvár Község Önkormányzata október 26-án ünnepelte Csákváron az 1891-ben gróf Esterházy Miklós Móricz által alapított és 1915-ig működő földműves iskola 100. évfordulóját. A délelőtti tudományos emlékülésén bevezetőt mondott dr. Sárossy László a Földművelési Minisztérium államtitkára, a 100 éves iskola történetéről Kenyéri Kornélia könyvtáros tartott előadást. Az iskola tanáraitól, kiemelve a csákvári születésű Szilárd Gyulát dr. Nagy Sándor nyugalmazott főiskolai tanár emlékezett meg. A tudományos emlékülést emlékkő avatás és Szilárd Gyula sírjának megkoszorúzása zárta. A művelődési házban, a tudományos emlékülés színhelyén, a Nagyközségi Könyvtár készített kiállítást az iskola emlékeiből. A kiállítás november 10-ig volt megtekinthető.

Az ünnepség házigazdája Bokodi István polgármester és Ugri Margit a könyvtár vezetője volt.

A SZAKSZERVEZETEK Fejér Megyei Könyvtára könyvkiállítást rendezett Széchenyi István születésének 200. évfordulója tiszteletére. A tárlókban elhelyezett anyag röviden bemutatta a kort, Széchenyi életét, munkásságát, a könyvtárban megtalálható róla szóló irodalmat.

SZEPTEMBERBEN A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár pályázatot nyújtott be az amerikai ANDREW W. MELLON ALAPÍTVÁNY-hoz az intézmény számítógépes hálózatának kiépítésére. A megyei könyvtárak mindegyike egyedi pályázatot nyújtott be az intézmények számítógépesítésének teljessé tétele érdekében.

AZ 1991. ÉVI közművelődési pályázat Fejér megyei könyvtári nyertesei: Csákberény AMK klubkönyvtára 90 ezer Ft, Csákvár Nagyközségi Könyvtár 50 ezer Ft, Sárosd Klubkönyvtár 50 ezer Ft. A Könyvtári Egyesülés, melynek a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár is tagja, 6 millió Ft-ot nyert számítógépes rendszerük fejlesztésére.

TOVÁBBKÉPZÉST tartottak a megye főfoglalkozású könyvtárosai számára a megyei könyvtárban november 4-én. A Könyvtárellátó helyzetéről, jövőjéről tervezett tájékoztatót s meghívott Maróti Istvánné helyett Szóró Ilona és Lukács Zsuzsanna tartotta, ugyanis a megbízott igazgató - Marótiné - a vállalat alapító okiratának aláírásán vett részt ezen a napon. /Ismeretes, hogy november 1-jével létrejött az önálló Könyvtárellátó Vállalat, amely a TEKA Könyvértékesítő, Könyvtárellátó és Könyvkiadó Vállalattól vált ki./ Az állományalakítással kapcsolatos korreferátumok előadói Hegedűs Eva /megyei könyvtár/, Hollósi Józsefné /VOK/, Mosonyi György /Perkáta/ és Lukács Györgyné /Sárbogárd/ voltak. Délután - főleg a székesfehérvári könyvtárosok - beszélgettek a számítógépesítés helyzetéről, lehetőségeiről, egyúttal bemutatót is tartottak a megyei könyvtárban és a VOK-ban rendelkezésre álló programokból. A bemutatót Komlósi József /megyei könyv-

tár/ és Szücs Gabriella - Kaszai András /VOK/ vezette.

KÜLÖNLEGES művészi élményben volt része november 4-én a maratonvásári közönségnek. Hungaria Liberata címmel rendezett zenés irodalmi esten az ezeréves magyar irodalomból és Liszt Ferenc műveiből válogattak az előadók. Így Patrick Rücker amerikai zongoraművész és Ujlaky Károly színművész előadóestje vallomás volt a hazáról, a hazaszeretetről és arról, hogy mit jelent magyarnak lenni. Az est bevezető gondolata volt: "emlékek nélkül nemzetnek híre csak árnyék" /Vörösmarty/.

ISKOLAI KÖNYVTÁROSOK alapfokú tanfolyamát indították be november 5-én a Fejér Megyei Pedagógiai Intézetben. A vizsgával együtt tíz napot igénybe vevő program március 26-án ér véget.

GRANASZTÓI Szilvia bábművészzel találkoztak november 6-án az alapi és a sárbogárdi gyerekek. Elsősorban óvodások és kisiskolások tanultak bábot készíteni és játszani a csutkabábuval. Szilvia kedvessége, szeretete és szakértelme újra elragadta a gyerekeket.

NAGY KÖZÖNSÉGSIKERT aratott Csákváron november 8-án Szabó László, volt csákvári tanár, diavetítéses előadása a Szentföldről. Az előadás első részét tavaly láthatták és hallották a könyvtár olvasói.

RÉGI IDŐK KÖNYVEI címmel sikeres könyvkiállítást rendezett a móri Radó Antal Városi Könyvtár október 10-től november 10-ig a Szakszervezetek Megyei Könyvtára anyagából. A kiállítást mintegy másfél ezren tekintették meg.

TOVÁBB JAVULT a Velinszky László Városi Könyvtár műszaki felszereltsége az 1991. év utolsó negyedében. Az intézmény elnyerte a Soros Alapítvány Rank Xerox 5026 másológépre kiírt pályázatát, mellyel a lapmásolat-készítés lehetőségei bővülnek a városban; januártól a Széchenyi utcai fiókkönyvtárban is a látogatók rendelkezésére áll ez a szolgáltatás. A zenei stúdió korszerű erősítővel, CD lemezjátszóval, hangfalakkal gazdagodott, míg egy IBM 6784 típusú, számítógéphez is csatlakoztatható elektronikus írógép beszerzésével a Városi Könyvtár novembertől maga állíthatja elő kiadványait.

SZÁZHARMINC kötet - zömmel olvasmányos - könyvet juttatott november első felében a székesfehérvári Hajléktalanok Átmeneti Szállásának a Velinszky László Városi Könyvtár. A főléspéldányokból válogatott könyvanyag ajándékként került átadásra.

ENDREY-NAGY ATTILA festő kiállítását rendezte meg október 26-tól november 12-ig a Velinszky László Városi Könyvtár Budai úti fiókkönyvtárában. "...Csodálatos belső tájakon járunk, a hipnotikus álom és a transzcendentális meditáció borzongató lebegésében. A vásznakról áradó húzóerő, ez a spirituális fogékonyság rabul ejt és gondolkozásra kényszerít" - írja a bemutatott olajképekről Sohonyai Edit író. Az ösztönös napút festők közé sorolható fiatal alkotó Lélektenger c. kiállítását Neményi László, a Városi Könyvtár igazgatója nyitotta meg.

A RADÓ-DÍJ csekkszámájára 100 000 Ft-ot adományozott november 13-án az AGROBANK RT,

amely a Radó Antal Városi Könyvtár igazgatójának - a Radó-díj alapítójának - kérésére, a rövidesen megnyíló Móri Iroda apropóján adtak át támogatásként. Cserébe a könyvtár tulajdonát képező 31 db Vasarely szitanyomatot az AGROBANK-kal kötött megállapodás szerint kiállítják. Az adománnyal kuratóriumi tagságot nyert az AGROBANK RT mindenkori móri fiókvezetője, a mindenkori városi könyvtár igazgató, a Klein házaspár, s mindaz, aki 50 000 Ft-ot meghaladó pénzt, vagyont stb. adományoz a Radó-díjra.

RADÓ-GYŰRŰT kapott november 14-én 5 fő a móri Radó Antal Városi Könyvtárban a Közérdekű Kötelezettségvállalás Kuratóriumától. December 5-én pedig 4 kolléga kapta meg a gyűrűt jutalmul az elmúlt évek szakmai munkájának elismeréséül. 1987-ben a városi könyvtár minden dolgozója Radó-díjas lett, a mostani jutalmazással pedig minden munkatárs Radó-gyűrűs.

SZÉCHÉNYI EMLÉKEZETE címmel a legnagyobb magyarra emlékeztek a martonvásári AMK Könyvtárában november 19-én. Zenés dokumentumműsort mutatott be a budapesti Széchenyi Casinó, ami igen nagy sikert aratott. Ebből az alkalomból Szabadiné Sinkó Ilona aranyhímzőművész kiállítását is láthatta az érdeklődő közönség. A Magyar királyi, fejedelmi történelmi városok és vármegyék címerei című kiállítást Vizi László történész-tanár nyitotta meg.

ZSOLDOS PÉTER november 21-én volt vendége a móri Radó Antal Városi Könyvtárnak. A népszerű sci-fi író nagyon sok kérdést kapott olvasóitól. A fiatalok írói életpályájáról, művészi világáról, a tudományos, népszerű irodalom műhelytitkairól vallatták.

SZÉKESFEHÉRVÁR Megyei Jogú Város Önkormányzata november 22-én Köz meghallgatást szervezett, amelyen többek között Székesfehérvár Általános Rendezési Tervének felülvizsgálatát lakossági vitára bocsátotta. Az Általános Rendezési Terv programtervezetben a MÉR MŰ Kft. javaslatában - a Piac tér beépítetlen területén - és Csutiné Schleer Erzsébet javaslatában - a Vidám Park melletti Rózsaliget helyén - is szerepel egy központi szerepkörű könyvtár elhelyezése. A köz meghallgatáson Escher Ilona a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatója felszólalásában a MÉR MŰ Kft. javaslatát erősítette meg a hely városcentrum jellegére hivatkozva. A véleményt, a javaslatot az Önkormányzat Városrendezési-Fejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága elnökének írásban is megküldte.

AZ IKARUS Gárdonyi Géza Művelődési Házának Könyvtára augusztusban teljes körű leltárt tartott.

Ősszel folytatják a már hagyományosnak nevezhető zenei foglalkozásokat az intézmény két nyugdíjas klubjában. Október 28-án és 29-én Liszt Ferencről emlékeztek meg előadás és zenehallgatás segítségével, november 19-én és 25-én "Ki nyer ma?" zenei vetélkedővel zárták a foglalkozássorozatot.

GONDOLKODÓ elnevezéssel új klubot hívott életre a TIT Székesfehérvár Városi Szervezetével közösen a Velinszky László Városi Könyvtár. A megyeszékhely szellemi elitje igényeinek kielégítését célzó vállalkozás remélhetően a város kulturális életének markáns színfoltja lesz: elsősorban az értelmiség mindenkori és aktuális érdeklődése alapján megválasztott kiemelkedő személyiségekkel ren-

dezett találkozások, előadások, eszmecserek útján. A klub első vendége október 30-án, a Budai úti fiókkönyvtárban Lengyel László, a közgazdaságtudomány kandidátusa, a Pénzügykutató Rt. elnök-vezérigazgatója volt, aki a kormány gazdaságpolitikájáról és a magyar gazdaság kilátásairól tartott előadást. November 20-án Dr. Kukorelli István, az állam- és jogtudomány kandidátusa, az ELTE Jogtudományi Karának tanszékvezető egyetemi tanára "A közjogi viták éve - ,Alkotmányos válság' Magyarországon?" címmel tartott vitaindító előadást.

A KÖZÉPISKOLÁSOK MŰELEMZŐ KÖRE "Közelítések" című előadás-sorozatát rendezte meg a Velinszky László Városi Könyvtár, Mészöly Géza utcai fiókkönyvtárban. A november 23-tól 1992. május 9-ig, havonta egy alkalommal, szombaton 15.30 órakor kezdődő előadásokon Babits Mihály, Tóth Árpád, Juhász Gyula és Kosztolányi Dezső remekműveit elemzi diákhallgatóságának Blatt György, magyar-latin szakos középiskolai tanár.

ÜNNEPÉLYES keretek között nyitották meg november 26-án az enyingi Vas Gereben Könyvtárat új helyén. A könyvtár alapterülete nem változott, de jobb körülmények közé került az intézmény.

A KÖFÉM Könyvtárban a gyermekkönyvhét "előrehozott" rendezvényeként november 28-án Kányádi Sándor "Mesék meséje" című gyermekműsorát élvezte végig a kb. 80 fős gyereksereg. A mesés esten közreműködött Létay Klára, Békeffy Sarolta, Mosóczi Miklós, Joó Gyula.

ZENÉS IRODAIMI ESTET rendezett Széchényi utcai fiókkönyvtára

fennállásának tizedik évfordulóján a Velinszky László Városi Könyvtár. A Helikon Együttes "Vallomások a szülőföldről" címmel rangos válogatást mutatott be a környező országok magyar irodalmából. A november 28-án megtartott, nagy sikerű est közreműködői Békeffy Sarolta, Joó Gyula, Létay Klára és Mosóczi Miklós voltak.

LUKÁCS SÁNDOR Jászai Mari- és Erzsébet-díjas érdemes művész "EVEIM" című zenés estjét rendezte meg november 29-én a Királykút Könyvtárban a székesfehérvári Városi Könyvtár. A nagy közönségsikert arató esten közreműködött Szentirmai Akos zeneszerző.

FEKETE GYULÁT látták vendégül november 28-án Dunaújvárosban a Munkásművelődési Központban a Bartók Béla Művelődési Központtal közösen szervezett rendezvényen. Az író szemelvényeket olvasott fel aforizmagyűjteményéből, kifejtette politikai nézeteit, s beszélt életútjáról is. Az est hangulatát átmelegítette a résztvevőknek kínált forró tea és pogácsa, ami már csak az őszi nyirkosság miatt is jólesett.

A DUNAÚJVÁROSI körzet községi könyvtárosai november 28-án értekezletet tartottak a Munkásművelődési Központ Könyvtárában. A megbeszélésen igyekeztek tisztázni azokat a munkaterületeket, feladatokat, amelyek átalakulóban vannak, de a jelenlévők fontosnak tartották az eddigi kapcsolatok megtartását. A községi könyvtárosok magukra hagyva "elárvultnak" érzik magukat. A következő találkozásuk februárban lesz, s akkor pontosítják együttműködésük kerekeit, módját.

CSENDES ÉJ ... Karácsony a zenében címmel jelentetett meg diszkográfiát december első napjaiban a megyei könyvtár. A 39 tételes ajánlással a karácsonyi zene kiválasztásához kívánt segítséget nyújtani saját állományából, felajánlva a kölcsönzést és az átjátszás lehetőségét is. A diszkográfiát dr. Kisteleki Gyözőné állította össze.

A DECEMBER 2-i továbbképzésen két témáról hallgathattak előadást a megye főfoglalkozású könyvtárosai. Vallási intézmények és közösségek szerepe a társadalomban, kapcsolatuk a könyvtárakkal című előadást Kamarás István szociológus tartotta, akinek Ime, az ember! című 1990-ben megjelent könyve a helyszínen megvásárolható volt. Majd a népfőiskolai mozgalom két megyénkbéli képviselője Bolye Ferenc és Ács Sándorné tartott előadást Népfőiskolák Dániában és Magyarországon címmel. Előadásukat Dániában készült videófelvétellel egészítették ki.

A VÖRÖSMARTY NAPOK 1991. évi székesfehérvári rendezvényei közül december 2-án a megyei könyvtárban tartották meg a Vörösmarty emlékülést. Az emlékülést Jávor Ottó a Vörösmarty Társaság elnöke vezette. Előadás hangzott el Vörösmarty és Deák címmel /Tar Ferenc történész szövegét Bakonyi István olvasta fel/, Laczkó András irodalomtörténész pedig Vörösmarty pezsözőzései címmel tartott érdekes és derűs perceket is jelentő előadást. Román Károly értékelte a már lezajlott szavalóversenyt, s átadta a két elsőhelyezett díját, akik versmondásukkal az emlékülést is gazdagították.

MOZART halálának 200. évfordulója alkalmából Lukin László zenepedagógus, karnagy tartott igen érdekes előadást a martonvásári ÁMK Könyvtárában december 2-án. A közreműködő budapesti Mártírok uti zeneiskola fuvolaszakos növendékeinek házi hangversenyét közös éneklés követte.

A MÓRI VÁROSI könyvtár december 2-től 6-ig szervezte meg gyermekkönyvheti rendezvényeit. December 2-án Bábok és bohócok címmel a Bábszínház két művésze - Erdős István és Patay Imre - tartott nagysikerű előadást a 7-8 éves gyerekeknek. Másnap videó-kívánságműsor volt a gyermekkönyvtárban, 4-én karácsonyi díszek, játékok készítésére került sor, majd vidám játékos vetélkedő és télapóvárás szerepelt a programokban.

IDŐBEN felhívta a gyermekek figyelmét a baracsi könyvtáros a Schmidt Egon szakíróval való találkozóra. December 3-án került sor az ismert zoológussal a találkozóra, ahol madárvédelemről, természetvédelemről hallgathattak előadást a gyerekek, az élményt diavetítéssel is gazdagítva.

MINDENNAPRA programot szervezett a kislángi községi könyvtár a gyermekolvasóknak december első hetében. December 2-án szavalóverseny, 3-án vetélkedő volt, majd Citrusfa címmel Kertész Lilla műsorára került sor, 4-én ismét vetélkedő volt a könyvtárban és olvasási verseny, 5-én Mese a csodafurulyás juhászról címmel télapóműsort rendeztek. December 6-án ajándékozás, filmvetítés és tini diszkó volt a program.

KEDVEZMÉNYES könyvvásárt rendezett a Velinszky László Vá-

rosi Könyvtár a felgyülemlett fölőspéldányaiból. A Budai úti fiókkönyvtárban december 3-tól 6-ig, a nyitvatartási időben árusított könyvek után nagy érdeklődés mutatkozott, s több ezer kötet talált gazdára.

MEZŐFALVÁN könyvkiállítással egybekötött könyvvásárt rendeztek december 4-i megnyitással a könyvtárosok. A sikeres akción 40 ezer forint értékben találtak gazdára az új könyvek a karácsonyt megelőző időszakban.

KÁNYÁDI SÁNDOR, a világot járt, Erdélyben élő költő volt a vendége december 3-án a mezőfalvi gyerekeknek, majd este a felnőtteknek. December 4-én Ercsiben fogadták a gyerekek a könyvtárban, december 5-én pedig a dunaujvárosi MMK könyvtár vendége volt. A kitűnő előadó-költő mind a gyerekekkel, mind a felnőttekkel megtalálta a hangot, a gyerekekkel verseket mondtak, tanultak, énekeltek, a felnőtteknek ő maga mondott verseket. Beszélt az erdélyiek életéről, gondjairól. A Századvég Kiadó által megjelentetett Költőgető című kötetet, valamint a régebbi műveit a "prédikáció" után - ő nevezi így a beszédeit - dedikálta.

KARÁCSONYI DÍSZEK készítésére nyílt lehetősége mintegy hatvan gyereknek december 9-én a sárbogárdi városi könyvtárban. A sikeres rendezvény legnagyobb szenzációja a gyertyaöntés volt.

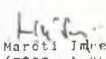

A GYERMEKKÖNYVHÉTEN hét rendezvényt szervezett gyermekolvasóinak, általános iskolai osztályoknak a Velinszky László Városi Könyvtár. November 28-án délelőtti Mesék meséje címmel zenés irodalmi műsort hallgattak

meg a gyermekek Kányádi Sándor műveiből, a Helikon Együttes előadásában, a Május 1. téri könyvtárban. Dr. Fülöp Gyula, az István Király Múzeum igazgatóhelyettese a régész munkájáról beszélgetett, diaképpel szemléltetve mondanóját hallgatóságával december 4-én a Zsolt utcai, december 13-án a Május 1. téri könyvtárban. Sohonyai Edit, Székesfehérváron élő fiatal íróval találkoztak december 5-én délelőtt a Királykút Könyvtár, 6-án délután pedig a Mészöly Géza utcai fiókkönyvtár gyermekolvasói. December 10-én Marosi Júlia népdalénekes volt előbb a Budai úti, majd a Sziget utcai fiókkönyvtár vendége, aki a népköltészet, a népdal világába varázsolta egy-egy órára ifjú hallgatóságát.

HISTÓRIA KLUB. Október 7-én Galántai József egyetemi tanár tartott előadást a VOK könyvtárában Az Apponyi vezette béke delegáció Párizsban címmel. December 9-én A Corvin köz parancsnoka voltam 1956-ban címmel Pongrácz Gergely előadását hallgathatták meg az érdeklődők. Sikertült megjelentetni a História klub füzetek 8. számát is, amelynek jelentőségét - a megjelenés tényén kívül az adta, hogy a téma is, a szerző is székesfehérvári. /ld. Könyv-jelző/

A MÓR ÉS KÖRNYÉKE ÁFÉSZ közérdekű kötelezettségvállalásként 1 millió forint értékű könyvet ajándékozott a Radó Antal Városi Könyvtárnak. A megállapodás szerint félmillióért szabadon választhattak könyvet a könyvesbolt választékából, a másik félmilliót pedig eladásra választhatták ki, hogy a bevé-

telből "profilba illő" állományt vásárolhassanak.

	ISMERETESÜNK SZÜVEKELTE Mór, Wekerle S. u. 10. Pf. 15. 8060 MNB 290-38932	Kiadó: _____ Ügyintéző: _____ Tárgy: _____
	telefon: Elnök, elnökhelyettes: 40. Telefonközpont: 35. 132. Tx: 21-261	
Városi Önkormányzat Schmidt Ferenc polgármester úr részére		
M ó r		
Tisztelt Polgármester Úr!		
A Radó Antal Városi Könyvtár a nehéz gazdasági helyzetre való tekintettel levél útján megkereste Szövetkezetünket a könyvtár állományának jelentős mértékű kiegészítésére.		
Szociális szempontok szerint az azért is indokolt, mert az eddig eltelet néhány év során a könyvállomány jelentős mértékben az olcsóság miatt romlott, 10 éve változatlanul alacsony a könyvállomány utánpótlására fordított összeg.		
A fenntartási költségek emelkedése miatt a visszamaradó összeg olyan kismértékű, hogy az elhasznált könyvek pótlása majdnem lehetetlen. Ezt még tetézi, hogy az elmúlt néhány év alatt a könyvek ára 3-4 szeresére emelkedett.		
Az eljuttatott kérést szövetkezetünk vezetősége megtárgyalta és döntött, hogy egyszeri alkalommal felajánlást tesz 1 millió Ft-os nyilvántartott áron közérdekű kötelezettségként a Mór és környékének olvasótáborára javára.		
Kérjük felajánlásunk szíves elfogadását.		
<div style="text-align: right;"> Mária Janka ÁFÉSZ elnök </div>		
Fenti közérdekű célra történt kötelezettségvállalást a Ptk. 594. §. /1/ bek. alapján a könyvtár felügyeleti szervének jogi képviseletében jóváhagyom.		
Mór, 1991. december 12.		
		 Schmidt Ferenc polgármester

FÉLMILLIÓ FORINT értékű könyvet ajándékozott december második felében, raktárkészlete csökkentése céljából a Velinszky Könyvtárnak a Móri ÁFÉSZ. Az érték 50 %-át a könyvtár munkatársai válogathatták le a teljes karácsonyi raktárkészletből, míg a másik 50 % átvételét a bolt ajánlata szerint vállalta.

FIATAL KÖLTŐK bemutatkozására adott lehetőséget december 12-én a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. Pálinkás Istvánt és Léka Gézát hallhattuk, akiket összekötnek a közös főiskolai évek, a közös költői pályakezdés. Egyszerre, együtt fedezte fel és mutatta be őket Péntek Imre a Fejér Megyei Hírlapban és Mécsek címmel közösen adták ki első verseskötetüket. Ezen az eseten is Péntek Imre vállalkozott a bemutatásukra, ahol igencsak különböző egyéniségükkel ismerkedhettünk meg. Pálinkás István: Követ hoztam és Léka Géza: Amíg a szó megtalál című verseskötete 1991-ben jelent meg. E kötetek jó alkalmat adtak a bemutatkozáshoz, amit a kisszámú, de értő közönség örömmel fogadott.

ÖNÁLLÓSULÓ FIOKKÖNYVTÁRAK. A társközösségek önállóvá válása következtében a következő önkormányzati fiókkönyvtárak váltak önállóvá 1991-ben (nagyságrendi sorrendben): Mezőszentgyörgy, Igar, Jenő, Mezőkomárom, Szabadhídvég, Csabdi, Vértesboglár, Mátyásdomb, Sáregres, Moha, Füle, Sukoró, Bodmér. Ezekben a községekben megtörtént a letéti állomány végleges átvétele.

ITT TARTUNK...

Június 25-én Székesfehérvár Megyei Jogú Város alpolgármestere - Döbrentey Gyula - meghívására a Megyei Művelődési Központ és a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatója, valamint a Magyar Népművelők és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Fejér Megyei Szervezeteinek vezetői beszélgetésen vettek részt az intézmények helyi és megyei feladatait ismertetve. A beszélgetésen részt vettek: Paál Huba a megyei közgyűlés elnöke, a város kulturális bizottság alelnöke, s a székesfehérvári polgármesteri hivatal pénzügyekkel és kulturális ügyekkel foglalkozó munkatársai is.

Július 4-én Székesfehérvár Megyei Jogú Város Közgyűlése határozatot hozott a két megyei intézmény városi fenntartásba vétele feltételeinek megvizsgálására. Ezt követően felkérték a város közkönyvtárainak vezetőit, hogy adjanak tájékoztatást a város könyvtári ellátottságának helyzetéről, és tegyenek javaslatot az intézmények szervezeti, tartalmi továbbfejlesztésére. A javaslat Beniczky Péterné, Escher Ilona, Fülöp Lászlóné, Neményi László aláírásával, a város közművelődési könyvtárai vezetőinek előzetes tájékoztatásával került a városi önkormányzat kulturális bizottsága elé.

Szeptember 18-i, majd szeptember 24-i ülésén a bizottság "Tájékoztató Székesfehérvár közművelődési helyzetéről, javaslat a jövő évi és távlati elképzelésekről" című anyag részeként tárgyalta a közkönyvtári javaslatot. Mivel a javaslattevők és a bizottság különböző álláspontot képviseltek az intézmények jövőbeni fenntartását illetően - hosszadalmas vita után - a bizottság úgy döntött, hogy a szakmai javaslatot és a bizottság állásfoglalását is a közgyűlés elé terjeszti, mint alternatívát.

Szeptember 27-i ülésén a megyei közgyűlés állást foglalt abban, hogy a megyei intézményekért a jövőben is anyagi és erkölcsi felelősséget vállal.

Október 3-i ülésén a megyei önkormányzat oktatási, közművelődési és sport bizottsága szóbeli javaslatot kért a megyei könyvtár igazgatójától a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár és a Szakszervezetek Megyei Könyvtára további működésére vonatkozóan. A bizottság egyetértett a két intézmény összevonásával a megyei önkormányzat fenntartásában.

Október 10-re tűzte napirendjére a városi közgyűlés a kulturális bizottság elnökének előterjesztésében a "Tájékoztató Székesfehérvár közművelődési helyzetéről, javaslat a jövő évi és a távlati elképzelésekről" című anyagot. A számos napirend miatt sem október 10-én, sem az október 24-25-re összehívott rendkívüli közgyűlésen nem sikerült megtárgyalni a tervezett témát. Végül a

november 7-i közgyűlés - rövid vita után - határozatot hozott a Megyei Művelődési Központ, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár és a Szakszervezetek Megyei Könyvtára városi önkormányzati fenntartásba vételéről.

November 28-i ülésén a megyei önkormányzat oktatási, közművelődési és sport bizottsága a megyei közgyűjtemények vezetőitől - köztük a megyei könyvtár igazgatójától - előzetes írásbeli tájékoztatót kért az intézmény munkájáról, további feladatairól. A bizottsági ülésen meghívottként részt vett Csaba Gabriella, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Könyvtári Osztályának munkatársa.

December 19-i ülésén a megyei önkormányzat oktatási, közművelődési és sport bizottsága - vezetőjének előterjesztése alapján - megerősítette a szeptember 27-i határozatát, s ismételten határozatot hozott a megyei intézmények - ezen belül a megyei könyvtár - megyei önkormányzati fenntartásáról, valamint arról, hogy az intézmény dokumentumgyarapításra fordítandó keretét 1992-ben egymillió forinttal megemeli.

SZEMÉLYI HIREK

Július 1-től főfoglalkozású könyvtárosként alkalmazza a móri Radó Antal Városi Könyvtár Kovács Lászlónét, aki korábban rész munkaidőben fiókönyvtáros volt. Augusztusban megvált a Velinszky László Városi Könyvtártól Hegedüs Ágota könyvtáros. Szeptember 1-től kinevezték Neményi Lászlót a Velinszky László Városi Könyvtár igazgatójának. Szeptemberben e könyvtárból ment nyugállományba Metykó Gyuláné, akit technikai dolgozóként tovább foglalkoztat az intézmény. Új munkatársakat is alkalmaztak szeptembertől: Varga Judit történelem-könyvtár szakos, Ruff Ilona középfokú könyvtárosi végzettségű könyvtárosokat a Május 1. téri könyvtárban. Jó munkát kívánunk mindnyájuknak!

NYUGDIJAZÁS

Alig hihető, hogy Bihari Ferencné Éva, is elért a nyugdíjas korhoz. Tűzrólpattant frissessége, a mindig szép, rendezett szőke frizurája azt sugallta, hogy ő még messze van a "jól megérdemelt pihenéstől". Pedig elérkezett.

Augusztus 30-án töltötte be az 55-öt, s december 1-jén ment nyugdíjba.

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár könyvkötészetébe 1964. február 3-án került, korábbi szakmáját - csecsemő- és gyermekápoló volt - cserélte fel az újra, a szellemet hordozó anyagok ápolására. 1968-ban tett könyvkötő szakmunkás vizsgát, s amikor a csoport vezetője megvált a könyvtártól, 1983-ban rábízták a könyvkötő műhely vezetését. Nem eredménytelenül. Könyvek, folyóiratok tízezrei kerültek ki megújulva a keze alól, bekötött szakdolgozatok, hangkazetták színes dobozainak sokasága őrzi hozzáértését, a könyvtári munkát segítő fantáziáját megyeszerte. Könyvkötői tevékenységét - annak mindkét korszakát - vezetői is elismerték: 1977-ben Kiváló Dolgozó, 1989-ben Kiváló Munkáért kitüntetést kapott.

A megyei könyvtár törzsgárdájához tartozó Bihari Évát nem nélkülözhetjük a jövőben sem. Reméljük, jut ideje munkára és pihenésre egyaránt!

Az MKE XXIII. vándorgyűlését augusztus 22-25-én rendezték meg Pécsen. A "Változó világ - változó könyvtár - változó egyesület" szlogennel meghirdetett rendezvény plenáris ülésén az elnök - Horváth Tibor - hangsúlyozta, hogy a nyolc hónapja megválasztott új vezetőség szakmai jelleget képviselt el. Elveik, tennivalóik közül kiemelte, hogy a könyvtár tudásbanc, erről meg kell győzni a környezetet, de néha magunkat is. A könyvtár nem kreatív intézmény, fenntartásában nem lehet szó maradékelvről. Tudnunk kell azt is, hogy a könyvtár az oktatás alapja, nem csak támogatója. Gyakorlati tennivalók az egyesület számára: országos könyvtárügyi konferencia összehívása már jövőre, országos könyvtári felügyelet létrehozása, az elektronizáció terén egyeztetett fejlesztés, a szakképzésben a meglévő intézetek erősítése. Az elnökség többi tagja pedig a vezetésben betöltött tisztségéről, a különböző munkabizottságok terveiről számolt be. A Fejér megyei szervezetet 20 fő képviselte a vándorgyűlésen.

A FITZ JÓZSEF-könyvdíjat a következő öt mű kapta meg Pécsen, az MKE XXIII. vándorgyűlésén: Az emberiség krónikája - Officina Nova; Márai Sándor Napló 1943-1944. - Akadémia-Helikon; Mészöly Miklós Wimbletoni játék - Szépirodalmi; Gazdag Erzsébet Meseforrás - G.E. Kuratórium, Szombathely. Az idén harmadik alkalommal került sor a díjak átadására.

OKTÓBER 7-én szervezetünk tanulmányi kirándulást szervezett a megyébe. Meglátogattuk Dunaújvárosban a Munkásművelődési Központ Könyvtárát, ismerkedtünk a számítógépes állománynyilvántartással, ellátogattunk a múzeumba és a Duna-parti kilátóhoz. Ercsiben az Eötvös József Emlékmúzeumot, Agárdon a Gárdonyi Géza Emlékházat, valamint az itteni új könyvtárat látogattuk meg. A kiránduláson 40-en vettek részt.

NOVEMBER 4-én - a továbbképzés keretében - adtunk számot a vándorgyűlésen hallottakról, tapasztaltakról. Tájékoztattuk a tagságot szervezetünk életéről, s felhívtuk a figyelmet az egyesület által meghirdetett pályázatokra.

NOVEMBER 14-én az MKE Tanácsa ülést tartott Budapesten. Az ülésen részt vett Hegedűs Éva, szervezetünk elnöke, a Tanács tagja. Beszámoló hangzott el az elnökség tevékenységéről, a számítástechnikai bizottság eddigi munkájáról, a BIBLIAR tagnyilvántartó rendszerről (a tagnyilvántartó floppy-lemezt minden szervezet megkapta), elhangzott az ellenőrző bizottság jelentése, beszámoltak a nemzetközi ügyekről, kapcsolatokról, s felvetődött az alapszabály módosítás terve, amelynek részletes megtárgyalására az 1992. évvégi küldöttgyűlésen kerülne sor.

DECEMBER 2-án az MKE Fejér Megyei Szervezetének beszámoló taggyűlésére került sor. Fazeckasné Sin Gyöngyi titkár be-

számolt a szervezet 1991. évi tevékenységéről, dr. Berky Éva gazdasági felelős a létszám és a gazdálkodás alakulásáról adott számot. Hegedűs Éva elnök tájékoztatta a tagságot az MKE elnökségének és Tanácsának 1991. évi tevékenységéről. A taggyűlés személyi kérdésekkel is foglalkozott. Klausz Gábor vezetőségi tag - más irányú elfoglaltságára való tekintettel - lemondott. Helyette Ugrits Margitot kooptáltuk a vezetőségbe. Ugyanekkor

megválasztottuk a szervezet három tagú ellenőrző bizottságát: Koloszárné Horinka Valéria /elnök/, Molnár Istvánné és Somlyai Károlyné személyében.

DECEMBER 4-én a szervezet ellenőrző bizottsága a gazdasági munka első részletes ellenőrzését elvégezte, s az erről készült feljegyzésüket az MKE ellenőrző bizottsága elnökének - dr. Tóth Gyulának - elküldte.